

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Agence statistique de Bydgoszcz

BYDGOSZCZ

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE I REGION NORD-PAS-DE-CALAIS

LA PROVINCE DE CUJAVIE-POMÉRANIE ET LA RÉGION NORD-PAS-DE-CALAIS

REGIONALNY KONTEKST ROZWOJU W OPARCIU
O WSKAZNIKI LIZBONSKIE

CONTEXTE RÉGIONAL DE DÉVELOPPEMENT
SUR LA BASE DES INDICATEURS DE LISBONNE

LILLE

Narodowy Instytut Statystyki
I Badan Ekonomicznych w Nord-Pas-de-Calais

Institut National de la Statistique et des Études Économiques
Direction régionale du Nord-Pas-de-Calais

Szanowni Państwo,

Mamy przyjemność przekazać Państwu publikację, będącą wynikiem kilkuletniej współpracy Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w Polsce i Dyrekcji Regionalnej Narodowego Instytutu Statystyki i Badań Ekonomicznych (INSEE) w Lille we Francji.

W opracowaniu przedstawiliśmy regionalny kontekst realizacji celów lizbońskich w latach 2000-2010 w dwóch regionach — województwie kujawsko-pomorskim i regionie Nord-Pas-de-Calais. Szczególną uwagę poświęciliśmy wdrażaniu tych założeń Strategii Lizbońskiej, które są kontynuowane w Strategii Europa 2020. Punktem odniesienia dla analiz regionalnych była sytuacja społeczno-gospodarcza w Polsce, Francji i Unii Europejskiej.

Opracowanie składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym z nich zostały zaprezentowane podstawowe wskaźniki monitorujące Strategię Lizbońską i Strategię Europa 2020 oraz stopień ich wdrażania w Polsce i Francji względem założeń przyjętych dla UE. Rozdział drugi poświęcono charakterystyce sytuacji Polski i Francji na tle Unii Europejskiej. Czytelnik znajdzie w nim, informacje i komentarze analityczne dotyczące sytuacji demograficznej, społecznej i gospodarczej obu krajów. Z kolei rozdział trzeci ujmuje analizę porównawczą wybranych wskaźników, sytuację społeczno-gospodarczą w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski i w regionie Nord-Pas-de-Calais na tle Francji. Ta płaszczyzna obserwacji pozwala ocenić poziom rozwoju omawianych regionów w stosunku do postępu ogólnokrajowego. Rozdział czwarty również ma charakter regionalny, a uwaga skupiona została na charakterystyce rynku pracy, jako jednego z najważniejszych priorytetów Strategii Europa 2020, którym jest kształtowanie zasobów ludzkich w kierunku rozwoju nowych kwalifikacji na rynku pracy i lepszego dostosowania kapitału ludzkiego do wyzwań gospodarki opartej na wiedzy.

W rozdziale piątym zawarto wyzwania rozwojowe wskazujące główne kierunki działań władz regionalnych na rzecz budowania przewagi konkurencyjnej omawianych regionów w zakresie kluczowych sektorów gospodarki, stymulowania ich rozwoju w oparciu o innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz kapitał społeczny.

Głównym założeniem projektu było przygotowanie studium przypadku realizacji celów strategicznych w regionach położonych w państwach o różnej przeszłości polityczno-gospodarczej, mających podobne problemy m.in. związane z zasobami pracy, zjawiskami demograficznymi (starzeniem się społeczeństwa).

Mamy nadzieję, że przedstawiony materiał z jednej strony okaże się przydatnym narzędziem przy podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego rozwoju obu regionów, z drugiej zaś inspiracją do dalszych prac o podobnym charakterze.

Jednocześnie pragniemy złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszej publikacji.

Mesdames et Messieurs,

Fruit d'une collaboration engagée depuis plusieurs années entre l'Office statistique polonais (GUS) et l'Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE), le présent ouvrage propose une lecture des enjeux régionaux de développement pendant la décennie 2000-2010 sur l'exemple de la voïvodie de Cujavie-Poméranie et de la région Nord-Pas-de-Calais. Sur la base d'un examen statistique des indicateurs harmonisés d'Eurostat, les auteurs ont souhaité mettre en perspective le chemin parcouru, à l'échelon régional, dans l'atteinte des objectifs de la stratégie de Lisbonne puis de la nouvelle stratégie Europe 2020.

L'ouvrage se compose de cinq chapitres. Le premier chapitre présente les indicateurs de référence pour le suivi de la stratégie de Lisbonne et de la stratégie Europe 2020 et la situation respective de la France et de la Pologne dans l'atteinte des cibles fixées. Le deuxième chapitre est consacré aux spécificités structurelles, tant démographiques, économiques que sociales, de la France et de la Pologne dans le contexte de l'Union européenne. Le troisième chapitre met en perspective les spécificités régionales à travers une analyse comparative des indicateurs de la région Nord-Pas-de-Calais eu égard à la situation française et de la voïvodie de Cujavie-Poméranie eu égard à la situation polonaise. L'analyse conduite permet d'évaluer le niveau de développement socio-économique de ces régions par rapport à l'avancement des pays. Le quatrième chapitre propose une lecture comparée des marchés du travail à l'échelle des régions. Parmi les principales priorités de la stratégie Europe 2020, le développement de nouvelles qualifications sur le marché du travail et l'émergence d'une économie de la connaissance est ainsi questionnée tant pour la voïvodie de Cujavie-Poméranie que pour la région Nord-Pas-de-Calais. Le cinquième chapitre identifie des enjeux en lien avec les grandes orientations retenues par les acteurs régionaux pour stimuler des secteurs clés de l'économie, développer de nouvelles chaînes de valeur ajoutée, intensifier la coopération entre l'industrie et les centres de recherche, etc.

L'objectif de cet ouvrage est ainsi de proposer une étude de cas sur les trajectoires de développement au regard des objectifs de la stratégie européenne, dans les régions situées dans des économies nationales certes différentes, mais partageant des problématiques similaires quant au marché du travail.

Nous espérons que cette étude apportera, à sa façon, un appui pour la prise de décision de l'ensemble des acteurs publics impliqués dans le développement de nos régions et inspirera de prochains travaux de coopérations au sein des offices statistiques européens.

Nous tenons à exprimer notre gratitude à tous ceux qui ont contribué à cette publication.

Ladies and Gentlemen,

We are pleased to present you with this report, which is a result of several years of cooperation between the Statistical Office (GUS) in Bydgoszcz, Poland, and the National Institute of Statistics and Economic Studies (INSEE) in Lille, France.

This report analyzes the regional context of economic growth and human development during the period 2000-2010 in Kujawsko-Pomorskie Voivodship and the Nord-Pas-de-Calais Region. Particular attention is given to the implementation of Lisbon Strategy objectives, that are continued in Europe 2020 strategy. The point of reference for regional analysis is the situation in Poland, France and the European Union.

The study consists of five chapters. The first chapter includes the basic indicators for monitoring the Lisbon Strategy and Europe 2020 Strategy and the degree of their implementation in Poland and France in comparison to the European Union. The second chapter is devoted to characterize the situation of Poland and France on the background of the European Union. The reader will find information and analytical comments on demographic, social and economic situation of both countries. The third chapter includes a comparative analysis of selected indicators related to socio-economic situation in Kujawsko-Pomorskie Voivodship against Poland and the Nord-Pas-de-Calais Region against France. The analysis frame allows to assess the level of development of these regions in relation to the nationwide progress. In the fourth chapter attention is focused on the characteristics of regional labor market and one of the important priorities of the Europe 2020 strategy which is the development of human resources towards the development of new qualifications that respond better to the challenges of the modern knowledge-based economy. The final fifth chapter contains development challenges indicating the main directions for regional authorities to build competitive advantage for these regions in key economy sectors, to stimulate regional development based on innovative and creative enterprises as well as social capital.

The main purpose of this project was to prepare a case study of the Lisbon objectives implementation in regions located in countries with different political and economic history, but sharing similar problems related to labor resources and demographic phenomena (aging population).

We hope that the presented material will be a useful tool in decision-making on the further development of regions on the one hand, and an inspiration for future similar works on the other hand.

We would like to express our gratitude to all of those who contributed to this publication.

Dyrektor publikacji: Directeur de la publication :	Wioletta Zwara Daniel Huart
Koordinacja opracowania: Coordination du dossier :	Barbara Ptaszyńska Arnaud Degorre
Kierownicy merytoryczni: Référénts statistiques :	Wiesława Gierańczyk, Dominik śliwicki Nathalie Delattre, Delphine Léglise
Redakcja:	Urząd Statystyczny w Bydgoszczy: Wiesława Duży, Wiesława Gierańczyk, Marta Kobylecka, Agata Kordowska, Marzena Leszczyńska, Michał Miguła, Justyna Nowakowska, Wiktor Parysek, Magdalena Piotrowska, Agnieszka Piórek, Maciej Ryczkowski, Małgorzata Saroska, Aleksandra Schreiber, Małgorzata Soból, Paweł Stopiński, Dominik śliwicki (Urząd Statystyczny w Bydgoszczy) Adam Stańczyk (Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku)
Rédaction :	Insee Nord-Pas-de-Calais: Hicham Abbas, Fabrice Bibonne, Pierre Chaillot, Edwige Crocquey, Arnaud Degorre, Bernard Dehon, Nathalie Delattre, Delphine Léglise, Antoine Van Assche
Redakcja pod kierunkiem: Rédacteur en chef :	Małgorzata Rybak Delphine Léglise
Recenzent Korektor:	Katarzyna Klamrowska, Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Adam Mańkowski, Małgorzata Rybak, Irena Rybaniec, Anna Wilska
Correcteur Réviseur :	Arnaud Degorre, Delphine Léglise
Koordinacja techniczna opracowania: Coordination technique du dossier :	Olivier Majcherczak
Projekt, okładka i skład: Maquette, couverture et composition :	Olivier Majcherczak
Zdjęcie na okładce: Photographie de couverture :	© Insee
Druk: Impression :	
Tłumaczenie tekstu: Traduction du dossier :	JDL Dariusz Lewkowski ul. Powstańców Wielkopolskich 23/2 85-090 Warszawa Biuro Tłumaczeń i Usług Komputerowych traQ ul. Pruszkowska 29/308 02-119 Warszawa Małgorzata Gniewaszewska (Główny Urząd Statystyczny)

SPIS TREŚCI

• Przedmowa	
• Wprowadzenie	11
• Rozdział I: Realizacja założeń Strategii Europa 2020 w Unii Europejskiej, Francji i Polsce	15
1) Założenia	
2) Porównanie Strategii Lizbońskiej ze Strategią Europa 2020	
• Rozdział II: Charakterystyka demograficzna i gospodarcza Polski i Francji na tle Unii Europejskiej	29
1) Demografia	
a) Ludność	
b) Prognoza demograficzna	
2) Starzenie się społeczeństwa	
3) Gospodarka	
a) Produkt Krajowy Brutto	
b) Wartość dodana brutto	
c) Handel zagraniczny	
d) Charakterystyka podmiotów gospodarczych	
4) Charakterystyka społeczna	
a) Charakterystyka budżetów gospodarstw domowych	
b) Różnice w dochodach	
c) Bezrobocie	
d) Ubóstwo, Minimum socjalne	
• Rozdział III: Województwo kujawsko-pomorskie na tle Polski i Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	57
1) Ogólna charakterystyka województwa kujawsko-pomorskiego i Nord-Pas-de-Calais	
2) Prognoza ludności	
3) Ludność na obszarach wiejskich i miejskich	
4) Produkt Krajowy Brutto na 1 mieszkańca	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	
d) Porównanie regionalne	
5) Produkt Krajowy Brutto na 1 pracującego	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	
d) Porównanie regionalne	
6) Wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 20-64 lata	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	
d) Porównanie regionalne	
7) Wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 55-64 lata	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	
d) Porównanie regionalne	
8) Poziom wykształcenia ludności w wieku 25-64 lata	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji	
d) Porównanie regionalne	

SOMMAIRE

• Préface	
• Introduction	11
• Chapitre I : Mise en oeuvre des stratégies européennes en Europe, France et Pologne	15
1) Contexte	
2) Situation de la France et de la Pologne au regard des stratégies Lisbonne-Göteborg et Europe 2020	
• Chapitre II : Caractéristiques socio-démographiques de la France et de la Pologne au sein de l'Union européenne	29
1) Caractéristiques démographiques	
a) Population	
b) Projection démographique	
2) Vieillesse de la population	
3) Économie	
a) Produit Intérieur brut	
b) Valeur ajoutée brute	
c) Commerce extérieur	
d) Caractéristiques du tissu productif	
4) Caractéristiques sociales	
a) Caractéristiques du revenu des ménages	
b) Disparités des revenus	
c) Chômage	
d) Pauvreté - Minimum social	
• Chapitre III : La voïvodie de Cujavie-Poméranie en Pologne et la région Nord-Pas-de-Calais en France	57
1) Caractéristiques générales de ces régions	
2) La population demain	
3) Population des villes et des espaces ruraux	
4) Produit Intérieur Brut par habitant	
a) Situation en France et en Pologne	
b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Comparaisons régionales	
5) Produit intérieur brut par emploi	
a) Situation en France et en Pologne	
b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Comparaisons régionales	
6) Taux d'emploi des 20 à 64 ans	
a) Situation en France et en Pologne	
b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Comparaisons régionales	
7) Taux d'emploi des 55 à 64 ans	
a) Situation en France et en Pologne	
b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Comparaisons régionales	
8) Niveau d'instruction de la population âgée de 25 à 64 ans	
a) Situation en France et en Pologne	
b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Comparaisons régionales	

9) Wydatki na badania i rozwój w relacji do Produktu Krajowego Brutto		9) Part des dépenses en recherche et développement dans le produit intérieur brut	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce		a) Situation en France et en Pologne	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski		b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji		c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Porównanie regionalne		d) Comparaisons régionales	
10) Wskaźnik zagrożenia ubóstwem		10) Taux de risque de pauvreté	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce		a) Situation en France et en Pologne	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski		b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji		c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Porównanie regionalne		d) Comparaisons régionales	
11) Stopa bezrobocia długotrwałego		11) Taux de chômage de longue durée	
a) Wartość wskaźnika we Francji i Polsce		a) Situation en France et en Pologne	
b) Kujawsko-Pomorskie na tle Polski		b) La Cujavie-Poméranie en Pologne	
c) Nord-Pas-de-Calais na tle Francji		c) Le Nord-Pas-de-Calais en France	
d) Porównanie regionalne		d) Comparaisons régionales	
12) Typologia regionów europejskich – próba syntezy		12) Une tentative de synthèse : typologie des régions européennes	
a) Podejście ekonomiczne		a) Un regard économique	
b) Podejście społeczne		b) Un regard social	
c) Klasyfikacja ogólna regionów europejskich w ujęciu ekonomicznym i według poziomu życia		c) Une classification générale des régions européennes selon l'économie et le niveau de vie	
• Rozdział IV: Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim i regionie Nord-Pas-de-Calais	105	• Chapitre IV : Le marché du travail en Cujavie-Poméranie et en Nord-Pas-de-Calais	105
1) Aktywność ekonomiczna ludności		1) Population active	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
c) Porównanie regionalne		c) Comparaisons régionales	
2) Pracujący		2) Taux d'emploi	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
c) Porównanie regionalne		c) Comparaisons régionales	
3) Bezrobotni		3) Taux de chômage	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
c) Porównanie regionalne		c) Comparaisons régionales	
4) Wynagrodzenie		4) Salaires	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
5) Koszty pracy		5) Coût du travail	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
6) Warunki pracy		6) Conditions de travail	
a) Województwo kujawsko-pomorskie		a) La voïvodie de Cujavie-Poméranie	
b) Region Nord-Pas-de-Calais		b) La région Nord-Pas-de-Calais	
• Rozdział V: Województwo kujawsko-pomorskie i region Nord-Pas-de-Calais – regionalne strategie rozwoju i rekomendacje	163	• Chapitre V : Voïvodie de Cujavie-Poméranie et région Nord-Pas-de-Calais : enseignements au regard des stratégies régionales de développement et enjeux	163
1) Województwo kujawsko-pomorskie		1) Voïvodie de Cujavie-Poméranie	
a) Najważniejsze wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego		a) Enjeux majeurs du développement de la voïvodie kujawsko-pomorskie	
b) Wzrost potencjału innowacyjnego regionu		b) Croissance du potentiel d'innovation de la région	
c) Rozwój kapitału ludzkiego		c) Développement du capital humain	
d) Wyzwania powiązane z kapitałem terytorialnym		d) Enjeux ayant trait aux espaces métropolitains	
2) Région Nord - Pas-de-Calais : Kontynuacja transformacji gospodarczej i społecznej regionu Nord-Pas-de-Calais		2) Région Nord - Pas-de-Calais : Poursuivre la transformation économique et sociale du Nord-Pas-de-Calais	
a) Badania i rozwój dla gospodarki innowacyjnej		a) La recherche et développement, pour une économie innovante	
b) Kształcenie młodych i kapitał ludzki		b) La formation des jeunes et le capital humain	
c) Wzmoczenie udziału w rynku pracy		c) Renforcer la participation sur le marché du travail	
d) Promowanie integracji społecznej i obniżenie poziomu ubóstwa		d) Promouvoir l'inclusion sociale et réduire la pauvreté	
• Bibliografia	181	• Pour en savoir plus - Bibliographie	181

Prezentowana publikacja to wynik polsko-francuskiej współpracy pomiędzy Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy (Polska) a Regionalną Dyрекcją Narodowego Instytutu Statystyki i Badań Ekonomicznych (INSEE) w Lille (Francja). Współpraca ta jest częścią partnerstwa regionalnego pomiędzy organizacjami statystycznymi, tj. województwa kujawsko-pomorskiego i regionu Nord-Pas-de-Calais, początkowo obejmującego wymianę doświadczeń w obszarach pozyskiwania, przetwarzania, analizowania i udostępniania danych statystycznych z zakresu badań demograficznych, społecznych i gospodarczych. W 2010 r. zapoczątkowany został nowy etap współpracy, którego efektem miał być raport analityczny charakteryzujący oba regiony. Zgodnie z tym założeniem, głównym celem niniejszego opracowania jest ukazanie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego i regionu Nord-Pas-de-Calais w kontekście Strategii Europejskiej oraz w oparciu o zharmonizowane dane statystyczne Eurostatu.

La présente publication est le fruit de la collaboration entre l'Office Statistique du GUS à Bydgoszcz (Pologne) et la Direction régionale de l'Insee à Lille (France). Cette collaboration s'inscrit dans la continuité du programme de coopération internationale, établie il y a une dizaine d'années, entre la voïvodie de Cujavie-Poméranie et la région Nord-Pas-de-Calais, dédié aux problématiques de la collecte de données régionales, de leur diffusion et de leur mobilisation dans des études démographiques, économiques et sociales. En 2010, une nouvelle étape de la coopération a été franchie en engageant la réalisation d'un rapport d'étude commun rédigé en français et en polonais. S'appuyant notamment sur les statistiques harmonisées d'Eurostat, l'objectif principal de cette publication est d'identifier les enjeux régionaux de développement de la Cujavie-Poméranie et du Nord-Pas-de-Calais dans le cadre de la stratégie européenne en faveur d'une croissance innovante, inclusive et durable.

Rozdział pierwszy opracowania stanowi wprowadzenie mówiące o celach rozwoju regionalnego zawartych w Strategii Europa 2020, a także realizacji Strategii Lizbońskiej obejmującej lata 2000-2010. W zmieniającym się świecie kraje europejskie dążą do wzrostu gospodarczego, który będzie inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje oraz zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. W rezultacie Unia Europejska wyznaczyła pięć obszarów operacyjnych: zatrudnienie, badania naukowe, edukacja, ograniczenie ubóstwa oraz w zakresie klimatu i energii, w których do 2020 r. spełnione mają zostać określone w Strategii cele. Każde państwo członkowskie wdraża strategię europejską w kontekście krajowym, przyjmując własne cele w każdym z wymienionych obszarów.

Le chapitre introductif de cet ouvrage rappelle les objectifs de la stratégie européenne de développement, la Stratégie Europe 2020 pour la décennie actuelle, et ceux, antérieurs, de la Stratégie de Lisbonne-Göteborg mise en œuvre au cours de la décennie 2000-2010. Dans un monde en mutation, les gouvernements européens ambitionnent en effet de construire une économie intelligente, durable et inclusive. Ces trois priorités, interdépendantes et qui se renforcent mutuellement, doivent aider l'Union européenne et les États membres à obtenir des niveaux élevés d'emploi, de productivité et de cohésion sociale.

En conséquence, l'Union s'est fixée cinq objectifs opérationnels à atteindre d'ici 2020 sur l'emploi, l'innovation, l'éducation, l'inclusion sociale et le climat / énergie. Chaque État membre a décliné la stratégie européenne dans son contexte national et a adopté ses propres objectifs nationaux dans chacun de ces domaines.

Priorytet rozwój inteligentny koncentruje się na poprawie wyników Unii Europejskiej w zakresie edukacji (zachęcanie ludzi do studiowania i nauki przez całe życie oraz podnoszenia kwalifikacji), innowacji (tworzeniu nowych usług, które generują powstawanie nowych miejsc pracy) i budowaniu społeczeństwa cyfrowego (wykorzystaniu technologii informacyjnych i komunikacyjnych). Zrównoważony rozwój oznacza natomiast budowanie bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej, która w sposób racjonalny i oszczędny wykorzystuje zasoby naturalne, chroni środowisko, sprzyja redukcji emisji zanieczyszczeń i zapobiega utracie różnorodności biologicznej. Działania sprzyjające włączeniu społecznemu mają na celu zwiększenie poziomu zatrudnienia poprzez poprawę jakości i liczby miejsc pracy, szczególnie dla kobiet, osób młodych i osób starszych oraz zapewnienie płynących z tego korzyści gospodarczych we wszystkich częściach Unii Europejskiej.

La définition de la croissance intelligente porte sur l'amélioration des performances de l'Union européenne en matière d'éducation (encourager les gens à étudier, apprendre tout au long de la vie et mettre à jour leurs compétences), d'innovation (création de nouveaux services générateurs de croissance et d'emplois) et de société numérique (à l'aide des technologies de l'information et de la communication). La croissance inclusive vise à augmenter le taux d'emploi - avec des emplois plus nombreux et de meilleure qualité, en particulier pour les femmes, les jeunes et les travailleurs âgés - et à s'assurer que les bienfaits de la croissance profitent à tous les pans de l'Union européenne. La croissance durable signifie la construction d'une économie sobre en carbone, permettant une utilisation efficace et durable des ressources, la protection de l'environnement, la réduction des émissions et la prévention de la perte de la biodiversité.

W celu wyznaczenia dróg realizacji założeń przyjętych do 2020 r. rządy państw Unii Europejskiej muszą dysponować wiarygodnymi i porównywalnymi danymi, łączącymi interdyscyplinarne definicje z bogatą bazą danych umożliwiającą analizę rozwoju społeczno-gospodarczego i poziomu życia. Unikatową bazę danych statystycznych, która spełni powyższe oczekiwania i umożliwi europejskim decydentom analizę trendów, zarówno na poziomie kraju, jak i regionów opracował Eurostat. Zastosowanie tych danych w publikacji pozwoliło scharakteryzować różnicowanie tempa i poziomu rozwoju państw członkowskich, zaprezentować pozycję Francji i Polski na tle Unii Europejskiej (wskaźniki Lizbońskie) oraz wskazać stopień realizacji wyznaczonych celów.

Drugi rozdział publikacji ukazuje sytuację społeczno-gospodarczą w Polsce i we Francji na tle Unii Europejskiej. Oba kraje scharakteryzowano pod względem zagadnień demograficznych, społecznych i gospodarczych. Formę przekazu stanowią dane tabelaryczne, wykresy i kartogramy opatrzone obszernym komentarzem analitycznym. Rozdział ten przedstawia porównanie zdolności wytwórczych Polski i Francji według rodzajów działalności, zmiany demograficzne, a także kierunki polityki społecznej na przestrzeni lat 2000-2010, bez analizy wpływu ogólnoeuropejskiego kryzysu gospodarczego zachodzącego w tych latach. Zawarta w tym rozdziale analiza kontekstu krajowego pozwala na zrozumienie mechanizmów kształtujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa kujawsko-pomorskiego oraz regionu Nord-Pas-de-Calais, prezentowaną w kolejnym rozdziale.

Osiągnięcie celów określonych w dokumencie Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu implikuje rozpoczęcie konkretnych działań, także na poziomie regionalnym. Polityka lokalna ma bezpośredni wpływ na zdolność do poprawy spójności gospodarczej, społecznej i ochrony środowiska na poziomie regionalnym (poprzez np. zwiększenie dostępu do edukacji i szkoleń, stymulację wdrażania nowych technologii i metod produkcji, modernizację rynków pracy), co wpływa na zmiany na poziomie całego kraju.

Afin de mettre en place un « chemin pour 2020 », les gouvernements ont besoin de données fiables et comparables. Eurostat a mis au point une base de données unique de statistiques qui permettent aux décideurs européens d'analyser les tendances à la fois à l'échelle nationale et entre les pays. Pour étayer les politiques qui favorisent la croissance et les axer sur la recherche de formes de développement plus durables, de solides statistiques fondées sur une définition multithématique et riche du développement et de la qualité de la vie sont essentielles. Ces nouveaux modèles de développement transparaissent dans le choix des indicateurs retenus dans ce rapport avec des statistiques dédiées permettant d'apprécier la façon dont la stratégie Europe 2020 est mise en œuvre. Sont reprises, dans le présent document, les valeurs récentes des indicateurs structurels de la stratégie européenne de croissance (indicateurs de la liste restreinte en ce qui concerne la stratégie de Lisbonne-Göteborg) afin d'éclairer le positionnement de la France et de la Pologne au sein de l'Europe à 27 pays et par rapport aux objectifs chiffrés à atteindre.

Dans le deuxième chapitre de cet ouvrage, la situation de la France et de la Pologne au sein de l'Europe est précisée en matière d'enjeux économiques et sociaux. S'appuyant sur leur coopération statistique et leur connaissance réciproque des systèmes d'information utilisés en France et en Pologne, les auteurs du présent rapport ont apporté autant que de besoin des éclairages complémentaires aux sources européennes sur la base de sources nationales produites ou coordonnées par l'Insee et le GUS. A partir de données de cadrage communes et de commentaires analytiques, les principales caractéristiques démographiques, économiques et sociales de ces deux pays sont ainsi mises en évidence. Sans chercher à traiter directement l'impact de la crise sur les économies nationales et l'accroissement des contrastes entre les situations européennes au tournant des années 2010, ce chapitre rappelle les spécificités nationales en termes de tissu productif, de secteurs d'activité, de positionnement à l'international d'une part, de dynamisme démographique et de politique sociale d'autre part. Il permet ainsi de resituer un contexte national largement structurant pour appréhender, dans le chapitre suivant, la capacité de croissance - ou de résilience - des économies du Nord-Pas-de-Calais dans l'environnement français, de la Cujavie-Poméranie dans le contexte polonais.

Atteindre les objectifs fixés dans le cadre de la stratégie européenne de croissance implique de lancer des actions concrètes pas seulement au niveau national mais aussi au niveau régional. En effet, les politiques locales ont un impact direct sur la capacité à améliorer les résultats économiques, sociaux et environnementaux à un niveau géographique fin, et par conséquent, prises dans leur ensemble, au niveau national. De fait, de nombreuses politiques mises en œuvre au niveau régional découlent directement des différents volets de la stratégie européenne eux-mêmes déclinés au niveau national. Il en est ainsi des politiques visant à améliorer les niveaux d'éducation et de formation, des politiques pour le développement de nouvelles technologies vertes et méthodes de production, des politiques de modernisation des marchés du travail pour relever les niveaux d'emploi...

Poprzez wymianę doświadczeń w przygotowywaniu analiz regionalnych : województwa kujawsko-pomorskiego i regionu Nord-Pas-de-Calais, raport pokazuje terytorialny kontekst podejmowanych w ramach Strategii Europa 2020 działań w zakresie: poprawy sytuacji demograficznej, wzrostu gospodarczego, poprawy zatrudnienia i produktywności, edukacji i zmniejszenia poziomu ubóstwa. W trzecim rozdziale, spośród wskaźników monitorujących Strategię Europa 2020 i Strategię Lizońską, zaprezentowano m.in. wskaźnik PKB na jednego mieszkańca/pracującego, wskaźnik zatrudnienia, poziom wykształcenia osób w wieku 25-64 lata, poziom wydatków na badania i rozwój w relacji do PKB oraz stopień zagrożenia ubóstwem. Sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim i regionie Nord-Pas-de-Calais została porównana także z innymi regionami europejskimi. Kończąc ten rozdział typologia wszystkich europejskich regionów podsumowuje wcześniej omówione wskaźniki i stanowi podstawę formułowania wyzwań rozwojowych dla regionów wynikających z podobieństw strukturalnych bądź funkcjonalnych, a nie bliskości terytorialnej.

Rozdział czwarty poświęcony jest w całości zagadnieniom rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim i regionie Nord-Pas-de-Calais. W Strategii Europa 2020 do ważnych celów zaliczono bowiem podwyższenie wskaźnika zatrudnienia w UE w odniesieniu do wszystkich kategorii pracowników, a także modernizację rynku pracy poprzez inwestowanie w rozwój umiejętności i szkolenia. W tym rozdziale opisane wskaźniki i przeprowadzone analizy pomagają zapoznać się z sytuacją na rynku pracy, tj. strukturą ludności aktywnej zawodowo, pracujących, bezrobotnych, wynagrodzeniami, kosztami pracy i warunkami pracy w odniesieniu do sytuacji w kraju.

W piątym, ostatnim, rozdziale zamieszczono opis bieżących, najważniejszych wyzwań regionalnych w omawianych obszarach. Województwo kujawsko-pomorskie i region Nord-Pas-de-Calais różnią się przeszłością polityczno-gospodarczą, jednak obecnie napotykają podobne przeszkody dla rozwoju, w szczególności w zakresie zatrudnienia i wdrażania strategii rozwoju prowadzącej do wzrostu kapitału gospodarczego, przepływów wiedzy, kapitału ludzkiego i towarów. Szczególną rolę w przygotowaniu opracowania odegrały dane statystyczne pozyskiwane, przetwarzane i udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny i Narodowy Instytut Statystyki i Badań Ekonomicznych. Ich wiarygodność, rzetelność i porównywalność pozwalała na podjęcie próby określenia tempa i kierunków realizacji polityk regionalnych: województwa kujawsko-pomorskiego oraz regionu Nord-Pas-de-Calais.

En se concentrant sur deux expériences régionales dédiées - le Nord-Pas-de-Calais en France et la Cujavie-Poméranie en Pologne - ce rapport illustre les tendances à l'oeuvre dans un large éventail de domaines politiques conformément à la stratégie Europe 2020 : la démographie, la croissance économique, l'emploi et la productivité, les sorties du marché du travail, l'éducation et la pauvreté. Dans le troisième chapitre de cet ouvrage, sont déclinés des indicateurs phare des stratégies Europe 2020 et Lisbonne-Göteborg à l'échelle des NUTS (nomenclature des unités territoriales de l'Europe) depuis le PIB par habitant, le PIB par emploi, le taux d'emploi ou le taux de pauvreté jusqu'à la part de la recherche et développement dans le PIB ou les niveaux d'éducation atteints par la population des 25 ans ou plus. Richement cartographiée, la situation de la voïvodie de Cujavie-Poméranie et de la région Nord-Pas-de-Calais est appréciée par rapport à celle des autres régions européennes mais également replacée dans les contextes nationaux respectifs. L'étendue et la période couverte par le présent rapport donne une vue d'ensemble du développement des deux régions et des clés de lecture pour les resituer comparativement à leur pays ou à d'autres régions européennes. Une typologie réalisée sur l'ensemble des régions européennes synthétise les constats détaillés au niveau de chacun des indicateurs et offre une lecture originale des défis à relever par les régions européennes fondée non pas sur des proximités territoriales mais sur des proximités structurelles ou fonctionnelles.

Un chapitre entier, le quatrième, est consacré à la thématique du travail et de l'emploi en Nord-Pas-de-Calais et en Cujavie-Poméranie. En effet, l'emploi est l'une des priorités de l'axe « croissance inclusive » de la stratégie Europe 2020 qui vise à augmenter le taux d'emploi en Europe pour toutes les catégories de travailleurs et à investir dans le développement de compétences et de formations tout en modernisant le marché du travail. Dans ce chapitre également, des indicateurs chiffrés et des commentaires analytiques permettent de mieux cerner la population active, les taux d'emploi, les taux de chômage, les salaires, les coûts du travail et les conditions de travail en Cujavie Poméranie et Nord-Pas-de-Calais en les resituant à nouveau dans les contextes nationaux respectifs.

Enfin, dans un cinquième et dernier chapitre, sont tirés les faits saillants des chapitres précédents au regard des stratégies régionales actuelles de développement. En Nord-Pas-de-Calais, sont mis en exergue la recherche et développement pour une économie innovante, la formation des jeunes et le capital humain, le renforcement de la participation sur le marché du travail, l'inclusion sociale et la réduction de la pauvreté. En Cujavie-Poméranie, l'accent est mis sur la croissance du potentiel d'innovation, le développement du capital humain et sur les défis liés à la capitale territoriale. La Cujavie-Poméranie et le Nord-Pas-de-Calais, pourtant situés dans des pays à l'histoire politique et au passé économique différents, doivent surmonter des obstacles similaires, notamment en terme d'emploi, et mettent en place des stratégies de développement qui dans les deux cas, cherchent à mieux s'articuler aux capitales économiques voisines et à s'inscrire dans les flux de savoirs, de capitaux et de biens.

Realizacja założeń Strategii Europa 2020 w Unii Europejskiej, Francji i Polsce

W 2010 r. Unia Europejska zobowiązała się do realizacji strategii na rzecz rozwoju gospodarczego i zatrudniania pod nazwą „Europa 2020”, której celem jest „promowanie wiedzy i innowacyjności, rozwój zrównoważonej gospodarki, poprawa poziomu zatrudnienia i wzmocnienie integracji społecznej”. Powyższa strategia koncentruje się na trzech priorytetowych obszarach: inteligentnym i zrównoważonym rozwoju, a także rozwoju sprzyjającym włączeniu społecznemu. W tym zakresie, określono główne cele i wskaźniki :

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia populacji w wieku 20-64 na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w taki sposób, aby poziom inwestycji na badania i rozwój osiągnął 3% PKB;
- osiągnięcie celu 20/20/20 wynikającego z „pakietu klimatycznego i energetycznego”;
- podniesienie poziomu wykształcenia poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne;
- bieda powinna być zmniejszona poprzez skupienie się na co najmniej 20 milionach ludzi nadal zagrożonych ryzykiem ubóstwa i wykluczenia.

W celu osiągnięcia **inteligentnego rozwoju** UE musi stać się bardziej efektywna w trzech obszarach:

badania i innowacje:

- wzmocnienie ośrodków naukowych;
 - inicjowanie współpracy badawczej na poziomie międzynarodowym;
 - wspieranie działalności badawczo-rozwojowej (B+R) w przemyśle;
- promocja innowacji i specjalizacji inteligentnej;
 - inicjowanie tworzenia przedsiębiorstw w sektorach wysoko kwalifikowanych;
 - wspieranie rozwoju nowych przedsiębiorstw w sektorach opierających się na wysoko kwalifikowanej sile roboczej;
 - wspieranie innowacji poza B+R ;
- niwelowanie przeszkód w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw;
 - promocja zdolności innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw;
- rozwój infrastruktury transportowej w celu wspierania rozwoju gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy oraz czynników sprzyjających realizacji wyzwań stojących przed społeczeństwem;
 - usunięcie wąskich gardeł w sieci transportowej ;

Mise en oeuvre de la stratégie Europe 2020 dans l'Union européenne, en France et en Pologne

En 2010, l'Union européenne s'est engagée dans une stratégie pour la croissance et l'emploi appelée Europe 2020. Cette stratégie vise à la « promotion de la connaissance et de l'innovation, au développement d'une économie plus durable, à l'amélioration des niveaux d'emploi et au renforcement de l'inclusion sociale ». Elle s'articule autour de trois axes : la croissance intelligente, la croissance durable et la croissance inclusive. Dans ce cadre, les objectifs généraux suivants ont été définis et assortis d'indicateurs de suivi :

- 75% de la population des 20-64 ans devra avoir un emploi ;
- 3% du PIB devra être consacré à la R&D ;
- Les objectifs 20/20/20 issus du « paquet climat et énergie » devront être atteints ;
- Le taux de jeunes ayant quitté prématurément l'éducation et la formation devra être inférieur à 10% et au moins 40% des 30-34 ans devront avoir obtenu un diplôme de l'enseignement supérieur ou équivalent ;
- La pauvreté devra être réduite en s'attachant à ce qu'au moins 20 millions de personnes cessent d'être confrontées au risque de pauvreté ou d'exclusion.

Plus précisément pour atteindre une **croissance intelligente**, l'Union européenne doit devenir plus performante dans trois domaines :

la recherche et innovation

- en renforçant le développement technologique et la recherche ;
 - Renforcer les bases scientifiques
 - Encourager la collaboration de la recherche au niveau international
 - Soutenir la R&D dans l'industrie
- en promouvant l'innovation et la spécialisation intelligente ;
 - Encourager la création d'entreprises dans les secteurs hautement qualifiés
 - Soutenir le développement des nouvelles entreprises dans les secteurs à main d'œuvre hautement qualifiée
 - Soutenir l'innovation en-dehors de la R&D
- en levant les obstacles au développement des PME ;
 - Promouvoir les capacités d'innovation des PME
- en améliorant les infrastructures de transport pour favoriser la croissance et l'emploi et permettre de répondre aux défis de la société ;
 - Faire disparaître les goulets d'étranglement dans les réseaux de transport

◆ społeczeństwo cyfrowe :

- rozwój dostępności, wykorzystania i jakości technologii cyfrowych;
 - zapewnienie ogólnej dostępności do sieci szerokopasmowej;

edukacja:

- poprawa kształcenia, edukacji i dostępności nauczania na wszystkich poziomach w celu zachęcenia obywateli do pogłębiania umiejętności, wiedzy oraz kompetencji;
 - przekształcanie szkół i ośrodków szkoleniowych w nowoczesne, ogólnodostępne centra edukacyjne;
 - poprawa podstawowych kompetencji i wyników w dziedzinie nauczania;
 - zwiększenie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego;
 - promocja międzynarodowej współpracy międzyuczelnianej.

Aby podkreślić zrównoważony rozwój UE powinna stworzyć bardziej konkurencyjną gospodarkę, w celu ochrony środowiska i osiągnąć niższy poziom emisji dwutlenku węgla poprzez :

- ◆ wspieranie wszystkich sektorów przechodzących na gospodarkę niskoemisyjną, o mniejszym zużyciu zasobów naturalnych i opartej na energii odnawialnej ;
 - zachęcanie do przejścia na odnawialną energię lokalną i/lub promowanie poprawy wydajności energetycznej ;
- ◆ poprawę (jakościową) sieci energetycznej w Europie ;
 - promowanie wydajności sieci energetycznej ;
- ◆ promowanie zrównoważonego i innowacyjnego wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych ;
 - zachęcanie do wykorzystania zasobów naturalnych (przyrodniczych) i instytucji kultury w obszarach edukacji i turystyki;
- ◆ rozwój zrównoważonego transportu ;
 - zachęcanie do wyboru niezmotoryzowanych środków transportu;
 - promocja transportu publicznego;
- ◆ unikanie użytkowania nieodnawialnych zasobów;
 - zachęcanie do recyklingu i użytkowania wtórnego materiałów;
 - poprawa ochrony zasobów naturalnych i zasobów wodnych;
 - gwarantowanie jakości powietrza.

Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu polega na wspieraniu rozwoju poziomu zatrudnienia w Europie na wszystkich szczeblach zatrudnienia, inwestowaniu w rozwój umiejętności i kształcenia poprzez unowocześnienie rynku pracy.

W ramach tego projektu opracowano dwie najważniejsze inicjatywy:

◆ wspieranie zatrudnienia poprzez:

- wzrost wskaźnika zatrudnienia do roku 2020, zarówno dla kobiet, młodzieży i ludzi starszych na stanowiskach odpowiadających ich umiejętnościom oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia;

la société du numérique

- en développant l'accessibilité, l'utilisation et la qualité des TIC afin de les exploiter de façon plus optimale ;
 - S'assurer de l'accès au haut débit pour tous

l'éducation

- en améliorant la formation, l'éducation et la fréquence d'enseignement à tous les niveaux afin d'encourager les citoyens à se former, poursuivre leurs études et améliorer leurs compétences.
 - Encourager la fréquentation des systèmes scolaires et de formation
 - Améliorer les compétences fondamentales et les résultats en matière d'éducation
 - Améliorer l'attractivité internationale de l'enseignement supérieur européen
 - Promouvoir la coopération transfrontalière des universités

Pour mettre en avant une **croissance durable**, l'Union européenne doit mettre en place une économie plus compétitive, émettant moins de carbone pour protéger l'environnement. Les priorités sont de satisfaire aux objectifs de changements climatique et énergétique en :

- ◆ soutenant dans tous les secteurs le passage vers une économie faible en carbone, peu consommatrice de ressources et en s'appuyant sur des énergies renouvelables ;
 - Encourager la transition vers les énergies locales renouvelables et/ou promouvoir l'efficacité énergétique
- ◆ améliorant (en qualité) les réseaux d'énergie en Europe ;
 - Encourager l'efficacité énergétique par le biais des réseaux
- ◆ promouvant une utilisation durable et innovante des ressources naturelles et culturelles ;
 - Encourager l'utilisation des ressources naturelles (sites naturels) et culturelles dans les secteurs de l'éducation et du tourisme
- ◆ développant le transport durable ;
 - Encourager les choix de transports non motorisés
 - Promouvoir les transports publics
- ◆ évitant l'utilisation des ressources non durables.
 - Encourager la réutilisation et le recyclage des matériaux
 - Améliorer la protection des terres et des ressources en eau
 - Garantir la qualité de l'air

La **croissance inclusive** consiste à augmenter le taux d'emploi en Europe pour toutes les catégories de travailleurs, à investir dans le développement des compétences et des formations tout en modernisant le marché du travail.

Les deux initiatives importantes sont de :

◆ favoriser l'emploi

- en augmentant les taux d'emploi d'ici 2020, autant pour les femmes, jeunes ou personnes plus âgées, en assurant des emplois de qualité, en réduisant le taux de chômage ;
 - Promouvoir la participation au marché du travail

- promowanie uczestnictwa w rynku pracy;
 - promowanie odpowiednich stanowisk;
 - zachęcanie do tworzenia parytetów w pracy;
 - zachęcanie do mobilności regionalnej i międzynarodowej;
- dostosowanie siły roboczej do potrzeb rynku pracy i zachęcanie do ustawicznego kształcenia;
 - poprawa dostosowania ofert na rynku pracy do zasobów siły roboczej;
 - poprawa umiejętności i kwalifikacji;
 - promocja kształcenia ustawicznego;
- ◆ promocja integracji społecznej w szczególności zmniejszenia poziomu ubóstwa:
- poprzez walkę z ubóstwem monetarnym czy materialnym, ubóstwem osób starszych, dzieci i imigrantów, likwidacja trudności z dostępem do opieki i służby zdrowia oraz zapewnienie właściwych warunków mieszkaniowych i zdobycia odpowiedniego poziomu wykształcenia;
 - dostęp i zachęcanie do zdobywania odpowiedniego wykształcenia;
 - poprawa dostępu do opieki i służby zdrowia;
 - zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - wyraźne zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia;
 - likwidacja zjawiska ubóstwa międzypokoleniowego („dziedziczenia biedy”);
 - walka z ubóstwem osób starszych;
 - zachęcanie imigrantów do integracji społecznej.
- Promouvoir les emplois de qualité
 - Encourager la parité au travail
 - Encourager la mobilité régionale et transfrontalière (transnationale)
- en adaptant la main d'œuvre au marché du travail et en encourageant l'éducation tout au long de la vie ;
 - Améliorer l'adéquation entre l'offre de l'emploi et la demande
 - Améliorer les compétences et les qualifications
 - Promouvoir l'éducation tout au long de la vie
- ◆ promouvoir l'inclusion sociale en particulier la réduction de la pauvreté
- en luttant contre la pauvreté qu'elle soit monétaire ou matérielle, pauvreté de personnes âgées, des enfants, des immigrés, accès aux soins, au logement, à un enseignement adéquat.
 - Encourager l'accès à un enseignement adéquat
 - Encourager l'accès au soin / santé
 - Promouvoir l'accès à un logement adéquat
 - Encourager une réduction drastique de la pauvreté et de l'exclusion
 - Mettre fin à la transmission intergénérationnelle de la pauvreté (pauvreté infantile)
 - S'attaquer à la pauvreté des personnes âgées
 - Encourager l'inclusion des immigrants

Projekt Europa 2020 jest kontynuacją Strategii Lizbońskiej zapoczątkowanej w 2002 r. na Posiedzeniu Rady Europejskiej, której celem nadrzędnym na kolejne dziesięciolecie było „stworzenie opartej na wiedzy, a zarazem najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, zdolnej do zapewnienia systematycznego wzrostu gospodarczego, zapewniającej większą liczbę lepszych miejsc pracy oraz większą spójność społeczną.”.

Lista 14 wskaźników (Tabela 1) przyjęta w 2003 r. skupia się na sześciu obszarach strategii (gospodarka, zatrudnienie, innowacje i badania, w tym kształcenie i szkolenia, integracja rynków i reforma gospodarcza, spójność społeczna, środowisko naturalne) pozwala w sposób zwięzły przedstawić i ocenić uzyskane wyniki w stosunku do określonych celów. Niektóre z tych wskaźników zostały użyte w celu wyjaśnienia sytuacji w Nord-Pas-de-Calais i województwie kujawsko-pomorskim. Należy zauważyć, iż w 2006 r. cztery obszary zostały określone jako fundament odnowionej strategii tj.: inwestowanie w wiedzę i innowacje, uwolnienie potencjału gospodarczego, inwestowanie w człowieka, modernizowanie rynków pracy i pogodzenie gospodarki i ekologii.

Biorąc pod uwagę kontekst gospodarczy Rada Europejska przyjęła w grudniu 2003 r. następujące wskaźniki : **PKB na 1 mieszkańca i PKB na 1 osobę pracującą** wyrażone w parytecie siły nabywczej (PPS), tj. we wspólnej walucie, która eliminuje różnice w poziomie cen i umożliwienia porównania między krajami.

La stratégie Europe 2020 a pris le relais de la stratégie de Lisbonne-Göteborg. En effet, lors du Conseil européen de Lisbonne en 2000, l'Union européenne s'était fixée comme objectif stratégique pour la prochaine décennie "de devenir l'économie de la connaissance la plus compétitive et la plus dynamique du monde capable d'une croissance économique durable accompagnée d'une amélioration quantitative et qualitative de l'emploi et d'une plus grande cohésion sociale".

Une liste restreinte à 14 indicateurs (cf. tableau 1) avait été adoptée en 2003 qui portait sur les six domaines de la stratégie (économie générale, emploi, innovation et recherche en incluant éducation et formation, intégration des marchés et réforme économique, cohésion sociale, environnement) et permettait une présentation plus concise et une meilleure évaluation des résultats atteints par rapport aux objectifs fixés. Certains de ces indicateurs ont été conservés dans la présente étude pour éclairer la situation du Nord-Pas-de-Calais et de Cujavie-Poméranie. A noter qu'en 2006, les quatre domaines suivants avaient été établis comme les fondements de la stratégie de Lisbonne renouvelée : investir dans la connaissance et l'innovation, libérer le potentiel des entreprises, investir dans l'humain, moderniser les marchés du travail et concilier l'économie et l'écologie.

Pour rendre compte du **contexte économique général**, le Conseil européen de décembre 2003 a retenu deux indicateurs : le **PIB par habitant** et le **PIB par personne occupée**. Ces PIB sont exprimés en standard de pouvoir d'achat (SPA), c'est-à-dire dans une monnaie commune qui élimine les différences de niveaux de prix, pour permettre des comparaisons entre les pays.

Tabela 1 : Zestawienie wskaźników lizbońskich

Wskaźnik	Opis wskaźnika	Cel
Gospodarka		
1. PKB na 1 mieszkańca w PPS	Produkt Krajowy Brutto (PKB) jest miarą aktywności gospodarczej, analizowany w przeliczeniu na 1 mieszkańca	
2. Wydajność pracy na 1 pracującego w PPS	PKB na 1 pracującego daje obraz wydajności siły roboczej/ogólnej produktywności gospodarek krajowych	
Zatrudnienie		
3. Wskaźnik zatrudnienia	Udział osób pracujących w wieku 15-64 lata w ogólnej liczbie ludności w tej samej grupie wiekowej	Cel na 2010 r. : wskaźnik zatrudnienia na poziomie 70%
4. Wskaźnik zatrudnienia osób starszych	Wskaźnik zatrudnienia osób starszych to udział liczby pracujących w wieku 55-64 lata w ogólnej liczbie osób w tym wieku.	Cel na rok 2010 r. : Wskaźnik zatrudnienia na poziomie 50%
Innowacje i badania		
5. Poziom wykształcenia osób młodych	Wskaźnik ten określany jest jako procent osób w wieku 20-24 lat mających wykształcenie średnie lub wyższe. Wskaźnik ten wylicza się na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)	
6. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) ogółem w % PKB	Suma nakładów poniesionych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) przez wszystkie jednostki prowadzące tę działalność, niezależnie od źródła pochodzenia środków, w relacji do PKB. Badania i rozwój obejmują pracę twórczą podejmowaną w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, oraz wykorzystanie tych zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań. (Manuel de Frascati, wydanie 2002).	Cel na rok 2010 r. : poziom -3% PKB, w tym dwie trzecie wydatków na działalność B+R powinny pochodzić z sektora prywatnego
Reforma gospodarcza		
7. Względny poziom cen	Porównanie wartości wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, poziom cen porównywalnych jest wypadkową parytetu siły nabywczej (PSN) i kursu walutowego danego kraju. Jeśli wskaźnik poziomu cen porównywalnych jest wyższy (niższy) niż 100, dany kraj jest odpowiednio droższy(tańszy) w stosunku do średniej Unii Europejskiej.	
8. Nakłady brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym	Wskaźnik określa nakłady brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym w relacji do PKB (w %). Nakłady brutto na środki trwałe to nakłady zwiększające wartość majątku trwałego (w tym także przyrost inwentarza żywego - stada podstawowego) oraz nakłady ponoszone na remonty środków trwałych i przyrost wartości niematerialnych i prawnych. Nie obejmują nakładów będących pierwszym wyposażeniem inwestycji oraz odsetek od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji)	
Spójność społeczna		
9. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)	Odsetek osób z dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany dochodów do dyspozycji po transferach społecznych.	
10. Stopa bezrobocia długotrwałego	Udział osób bezrobotnych poszukujących pracy 12 miesięcy i więcej w ludności aktywnej zawodowo.	
11. Zróżnicowanie regionalne zatrudnienia	Zróżnicowanie poziomu zatrudnienia regionalnego populacji w wieku 15-64 lat jest wskaźnikiem różnic regionalnych zatrudnienia w kraju lub grupie krajów. Zróżnicowanie poziomu zatrudnienia równe jest 0 gdy stopy zatrudnienia są identyczne we wszystkich regionach	
Środowisko naturalne		
12. Emisja gazów cieplarnianych	Wskaźnik całkowitej emisji gazów cieplarnianych, zgodnie z protokołem w Kioto, UE przyjęła ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 8% do 2012 r. w stosunku do roku bazowego 1990 (1990=100)	Cel : wskaźnik = 100 w 2010 r. dla Francji
13. Energochłonność gospodarki	Wskaźnik określa relację krajowego zużycia energii brutto (energii elektrycznej, węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego oraz energii odnawialnej) i PKB w danym roku. Wyraża energochłonność gospodarki i jej ogólną efektywność energetyczną.	
14. Wolumen transportu towarowego w relacji do PKB	Wskaźnik określa relację tonokilometrów krajowego transportu drogowego, kolejowego i wodnego do PKB (indeksowany do 1995 r.)	

Tableau 1 : Descriptif des indicateurs de la liste restreinte de la stratégie de Lisbonne-Göteborg

Indicateurs	Description de l'indicateur	Objectif
Contexte économique général		
1. PIB par habitant	Le produit intérieur brut (PIB) est une mesure de l'activité économique. Le PIB est ici ramené au nombre d'habitants.	
2. Productivité de la main d'oeuvre	Le PIB par emploi est destiné à donner une mesure d'ensemble de la productivité des économies nationales.	
Emploi		
3. Taux d'emploi	Le taux d'emploi est obtenu en divisant le nombre de personnes occupées âgées de 15 à 64 ans par la population totale de la même tranche d'âge.	Cible pour 2010 : taux d'emploi de 70%
4. Taux d'emploi des travailleurs âgés	Le taux d'emploi des travailleurs âgés est obtenu en divisant le nombre de personnes occupées âgées de 55 à 64 ans par la population totale de la même tranche d'âge.	Cible pour 2010 : taux d'emploi de 50%
Innovation et recherche		
5. Niveau d'éducation des jeunes	Cet indicateur est défini comme le pourcentage des jeunes de 20 à 24 ans ayant au moins atteint un niveau d'enseignement ou de formation secondaire supérieur. Cet indicateur est dérivé de l'enquête communautaire sur les forces de travail.	
6. Dépense intérieure brute de R&D	La recherche et le développement expérimental (R&D) englobent les travaux de création entrepris de façon systématique en vue d'accroître la somme des connaissances, y compris la connaissance de l'homme, de la culture et de la société, ainsi que l'utilisation de cette somme de connaissances pour de nouvelles applications. (Manuel de Frascati, édition 2002)	Cible pour 2010 : taux de 3%, deux tiers des dépenses de R&D devant provenir du secteur privé
Réforme économique		
7. Niveau des prix comparés	Les niveaux de prix comparés sont le ratio entre les parités de pouvoir d'achat (PPA) et les taux de change du marché pour chaque pays. Si l'indice des niveaux des prix comparés est supérieur (inférieur) à 100, le pays concerné est relativement cher (bon marché) par rapport à la moyenne de l'Union européenne.	
8. Investissement des entreprises	L'indicateur est défini comme la formation brute de capital fixe (FBCF) exprimée en pourcentage du PIB. Le ratio donne la part du PIB utilisée par le secteur privé pour les investissements (plutôt que d'être utilisée pour la consommation par exemple).	
Cohésion sociale		
9. Taux de risque de pauvreté après transferts sociaux	Proportion de personnes dont le revenu disponible par unité de consommation se situe en dessous du seuil de risque de pauvreté, fixé à 60% du revenu disponible équivalent médian national (après transferts sociaux).	
10. Taux de chômage de longue durée	Chômeurs de longue durée (12 mois et plus) en pourcentage de la population active.	
11. Dispersion des taux d'emploi régional	La dispersion des taux d'emploi régionaux de la population des 15-64 ans est un indicateur des différences régionales d'emploi à l'intérieur d'un pays ou d'un groupe de pays. La dispersion des taux d'emploi régionaux est égale à 0 quand les taux d'emploi sont identiques dans toutes les régions.	
Environnement		
12. Émissions de gaz à effet de serre	Indice des émissions totales de gaz à effet de serre et cibles - En équivalents CO ₂ (Année de base = 100) - En vertu du protocole de Kyoto, l'UE a accepté une réduction de 8% de ses émissions de gaz à effet de serre entre l'année de référence de Kyoto et la période 2008-2012.	Cible : indice = 100 en 2010 pour la France
13. Intensité énergétique de l'économie	Cet indicateur est le ratio entre la consommation intérieure brute d'énergie et le PIB calculé pour une année civile. Il mesure la consommation d'énergie d'une économie et son efficacité énergétique globale.	
14. Volume du transport de fret par rapport au PIB	Cet indicateur est défini comme le ratio entre les tonnes-kilomètres (route, rail et voies navigables, modes intérieurs) et le PIB indexé sur 1995.	

Tabela 2 : Wybrane wskaźniki ujęte w Strategii Lizbońskiej i w Strategii Europa 2020

Jednostki: liczba,%			
Wskaźniki	Europa 27 (UE 27)	Francja	Polska
Kontekst gospodarczy			
PKB na 1 mieszkańca w 2011 r. (w PPS)	25 200 (100)	27 000 (107)	16 200 (64)
PKB na 1 pracującego w 2011 r. (w PPS)	56 600 (100)	65 350 (116)	38 950 (69)
Pracujący			
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat w 2011 r. (cel w 2020 r.: 75% dla UE i Francji, 71% dla Polski)	68,6% (100)	69,2% (101)	64,8% (94)
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lat w 2011 r. (cel w 2010 r.: 50%)	47,4% (100)	41,5% (88)	36,9% (78)
Innowacje i badania			
Młodzież niekontynuująca nauki (w %). Udział osób w wieku 18-24 lata z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, które nie kontynuują nauki i nie dokształcają się w ludności ogółem w tej samej grupie wieku (cel na 2020 r.: 10%)	13,5% (100)	12,0% (89)	5,6% (41)
Poziom edukacji młodzieży: Odsetek ludności w wieku 30-34 lata posiadającej wyższe wykształcenie (cel na 2020 r.: 40%)	34,6% (100)	43,4% (125)	36,9% (107)
Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) ogółem w % PKB w 2011 r. (cel w 2020 r.: 3% dla UE i Francji, 1,7% dla Polski)	2,03% (100)	2,25% (111)	0,77% (38)
Reformy gospodarcze			
Względny poziom cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2010 r. (UE27=100)	100,0	111,8	62,6
Nakłady brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym jako % PKB w roku 2010 r.	15,8% (100)	17,6% (111)	13,9% (88)
Spójność społeczna			
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech poniższych)	24,2% (100)	19,3% (80)	27,2% (112)
Wskaźnik bardzo niskiej intensywności pracy w gospodarstwie domowym w 2011 r.	10,0% (100)	9,3% (93)	6,9% (69)
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) w 2011 r.	16,9% (100)	14,0% (83)	17,7% (105)
Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej w 2011 r.	8,8% (100)	5,2% (59)	13,0% (148)
Stopa bezrobocia długotrwałego w 2011 r.	4,1% (100)	4,0% (98)	3,6% (88)
Zróżnicowanie regionalne zatrudnienia osób w wieku 15 do 64 lat w 2011 r.	12,5%	6,2%	5,0%
Środowisko			
Emisja gazów cieplarnianych w 2010 r. 1990 = 100 (cel: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. bądź indeks osiągnie poziom 80)	85	93	88
Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu brutto energii w roku 2010 r. (cel: wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii do 20% średniej europejskiej)	12,5% (cel : 20%)	12,9% (cel : 23%)	9,4% (cel : 15%)
Zużycie energii pierwotnej w 2010 r., 1995 = 100 (cel: 20% wzrost efektywności energetycznej, w 2020 r. dynamika na poziomie 86,5 średniego zużycia energii pierwotnej w UE)	96,6	97,9	109,5

Uwaga: wartości obliczone na podstawie wskaźników odnoszą się do poziomu krajów UE-27.
źródło: Eurostat

Tableau 2 : Récapitulatif des indicateurs de Lisbonne-Göteborg et de la stratégie Europe 2020

Unités : nombre, %			
Indicateurs	Europe à 27 pays	France	Pologne
Contexte économique général			
PIB par habitant en 2011 (en SPA par habitant)	25 200 (100)	27 000 (107)	16 200 (64)
PIB par emploi en 2011 (en SPA par emploi)	56 600 (100)	65 350 (116)	38 950 (69)
Emploi			
Taux d'emploi des 20 à 64 ans en 2011 (cible pour 2020 : 75% en France et en moyenne européenne, 71% en Pologne)	68,6% (100)	69,2% (101)	64,8% (94)
Taux d'emploi des 55 à 64 ans en 2011 (cible pour 2010 : 50%)	47,4% (100)	41,5% (88)	36,9% (78)
Innovation et recherche			
Niveau d'éducation des jeunes : Part des jeunes ayant quitté prématurément l'éducation et la formation en 2011 (cible pour 2020 : part des 18 à 24 ans ne suivant ni études ni formation et dont le niveau d'études ne dépasse pas l'enseignement secondaire inférieur, inférieure à 10%)	13,5% (100)	12,0% (89)	5,6% (41)
Niveau d'éducation des jeunes : Part des 30 à 34 ans ayant un niveau d'étude supérieur en 2011 (cible pour 2020 : 40%)	34,6% (100)	43,4% (125)	36,9% (107)
Part de la dépense intérieure brute de R&D dans le PIB en 2011 (cible pour 2020 : 3% en moyenne européenne et en France ; 1,7% en Pologne)	2,03% (100)	2,25% (111)	0,77% (38)
Réforme économique			
Niveau des prix comparés de la consommation finale des ménages y compris les taxes indirectes en 2010 (UE-27=100)	100,0	111,8	62,6
Investissement des entreprises : Formation brute de capital fixe du secteur privé en pourcentage du PIB en 2010 (en%)	15,8% (100)	17,6% (111)	13,9% (88)
Cohésion sociale			
Part de la population à risque de pauvreté ou à risque d'exclusion sociale en 2011	24,2% (100)	19,3% (80)	27,2% (112)
Part des personnes vivant dans des ménages avec une très faible intensité de travail en 2011	10,0% (100)	9,3% (93)	6,9% (69)
Taux de risque de pauvreté après transferts sociaux en 2011	16,9% (100)	14,0% (83)	17,7% (105)
Personnes en situation de privation matérielle grave en 2011	8,8% (100)	5,2% (59)	13,0% (148)
Taux de chômage de longue durée en 2011	4,1% (100)	4,0% (98)	3,6% (88)
Dispersion des taux d'emploi régionaux des 15 à 64 ans en 2011	12,5%	6,2%	5,0%
Environnement			
Émissions de gaz à effet de serre, indice base 100 en 1990, en 2010 (cible : réduction des GES de 20% par rapport à 1990 soit indice de 80)	85	93	88
Part des énergies renouvelables dans la consommation finale brute d'énergie en 2010 (cible : accroissement de la part des énergies renouvelables dans la consommation finale d'énergie pour atteindre 20% en moyenne européenne)	12,5% (cible : 20%)	12,9% (cible : 23%)	9,4% (cible : 15%)
Consommation d'énergie primaire en 2010, indice base 100 en 1995 (cible : accroissement de 20% de l'efficacité énergétique correspond à un indice de 86,5 en 2020 pour la consommation d'énergie primaire en moyenne européenne)	96,6	97,9	109,5

Note : En dessous des valeurs, sont calculés des indices rapportant la valeur du pays à la celle de l'Europe à 27 pays.
source: Eurostat

Wskaźnik PKB na 1 mieszkańca w PPS (lub PKB na 1 osobę pracującą) jest następnie porównywany ze średnią UE-27, przyjmując wartość równą 100. Jeśli wskaźnik danego kraju przekracza wartość 100, poziom PKB na jednego mieszkańca (lub PKB na 1 pracującego) danego kraju jest wyższy od średniej europejskiej i na odwrót. W 2011 r., **PKB na 1 mieszkańca** we Francji przewyższał średnią UE-27 i wynosił 107, natomiast w przypadku Polski wynosił on 64. **PKB na 1 pracującego** w PPS pozwala na określenie ogólnej produktywności gospodarek krajowych. Odniesiony do średniej UE-27 w 2011 r. wskazuje, że sytuacja Francji ze wskaźnikiem 116 była szczególnie korzystna - wydajność francuskiej siły roboczej była wyższa niż Unii Europejskiej, w przeciwieństwie do Polski, gdzie omawiany wskaźnik wynosił 69.

Strategia Lizbońska przywiązywała od samego początku dużą wagę do pracy i zatrudnienia, ściśle związanych z konkurencyjnością i wydajnością gospodarczą. W 2000 r. Rada Europejska określiła wzmocnienie zatrudnienia jako głównego celu Strategii Lizbońskiej: „doprowadzenie do wzrostu poziomu zatrudnienia w krajach członkowskich do 70% w 2010 r.”, a także „wzrostu udziału kobiet na rynku pracy do 60% w 2010 r.”. Ponadto Rada postanowiła, że docelowy poziom zatrudnienia w odniesieniu do osób z grupy wiekowej 55-64 lata powinien do 2010 r. wynieść 50%. Dwa główne wskaźniki dotyczące zatrudnienia określone przez Radę Europejską w grudniu 2003 r. to: wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata i wskaźnik zatrudnienia osób z grupy wiekowej 55-64 lata. W Strategii Europa 2020 założono, że wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata osiągnie dla Unii Europejskiej i Francji wartość na poziomie 75%, dla Polski na poziomie 71%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat oblicza się dzieląc liczbę osób pracujących w grupie wiekowej 20–64 lat przez ogólną liczbę ludności tej grupy. Wskaźnik ten pochodzi z ogólnoeuropejskiego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), które obejmuje ogół ludności prowadzącej gospodarstwa domowe. Populacja pracujących to osoby, które w danym tygodniu przez co najmniej godzinę wykonywały pracę zarobkową lub uzyskiwały dochód, lub czasowo nie wykonywały pracy, będąc formalnie zatrudnionymi. W 2011 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat we Francji wynosił 69,2% (był porównywalny ze średnią państw UE 27, ale poniżej założeń przyjętych w dokumentach strategicznych), w Polsce – 64,8%.

Wskaźnik zatrudnienia osób starszych mierzy się jako udział zatrudnionych osób w wieku 55–64 lat w ludności ogółem w tej grupie wiekowej. Jest to wskaźnik szczególnie trudny do zinterpretowania, gdyż obejmuje on znaczne dysproporcje, czy to w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn w tej grupie wiekowej (różnice można zaobserwować też w innych grupach wiekowych), czy też w zatrudnieniu osób w wieku 55–59 lat i 60–64 lat. Należy wspomnieć, że wskaźnik zatrudnienia nie rozróżnia osób zatrudnionych na pełen etat lub na pół etatu, co stawia w uprzywilejowanej pozycji państwa, w których zatrudnienie na pół etatu jest szczególnie częste, jak na przykład w Holandii. Przepisy różnych państw członkowskich dotyczące wieku przejścia na emeryturę mają również wpływ w tym zakresie, nawet jeśli wziąć pod uwagę, że różnica zatrudnienia w grupie osób w wieku 60–64 lata w porównaniu z grupą osób w wieku 55–59 lat występuje we wszystkich państwach członkowskich. Na wartość

L'indice du PIB par habitant en SPA (ou celui du PIB par emploi) est ensuite exprimé par rapport à la moyenne de l'Union européenne (UE-27) fixée à 100. Si l'indice d'un pays est supérieur à 100, le niveau du PIB par tête (ou celui du PIB par emploi) de ce pays est supérieur à la moyenne de l'Union européenne et vice versa. En 2011, le **PIB par habitant** de la France se situe au-dessus de la moyenne européenne UE-27 avec un indice égal à 107, celui de la Pologne en dessous avec un indice égal à 64. Le **PIB par emploi** en SPA, également exprimé par rapport à la moyenne de l'Union européenne (UE-27) fixée à 100, est destiné à donner une mesure d'ensemble de la productivité des économies nationales. En 2011, avec un indice de 116, la situation de la France est particulièrement favorable puisque la productivité de la main d'œuvre occupée française est bien supérieure à celle de l'Union européenne. Avec un indice de 69, la situation de la Pologne est inverse.

La stratégie de Lisbonne a accordé, dès son origine, une grande importance au travail et à l'**emploi**, ne serait-ce que pour leur lien étroit avec la compétitivité et les performances économiques. Dès 2000, le Conseil européen a défini le renforcement de l'emploi comme un axe majeur de la stratégie de Lisbonne : « le marché du travail (européen) est caractérisé par un taux d'emploi trop faible et par une participation insuffisante des femmes et des travailleurs plus âgés. ». L'objectif global est de « porter le taux d'emploi à un niveau aussi proche que possible de 70% d'ici à 2010 », et de « faire en sorte que la proportion de femmes dépasse 60% d'ici 2010 ». Un objectif de taux d'emploi des 55 à 64 ans est également fixé à 50%. Les deux indicateurs principaux portant sur l'emploi définis par le Conseil européen de décembre 2003 sont ainsi les suivants : le taux d'emploi total et le taux d'emploi des travailleurs âgés. Dans le cadre de la stratégie Europe 2020, seul l'indicateur portant sur le taux d'emploi des 20 à 64 ans est suivi avec une cible fixée à 75% en moyenne européenne et pour la France et à 71% pour la Pologne à horizon 2020.

Le **taux d'emploi total** est obtenu en divisant le nombre de personnes occupées âgées de 20 à 64 ans par la population totale de la même tranche d'âge. Cet indicateur est dérivé de l'Enquête communautaire sur les forces de travail (EFT), qui couvre l'ensemble de la population vivant dans des ménages privés. La population occupée comprend les personnes qui, durant la semaine de référence et pendant une heure au moins, ont accompli un travail pour une rémunération ou un profit ou qui, n'ayant pas travaillé, avaient néanmoins un emploi dont elles étaient temporairement absentes. En 2011, le taux d'emploi des personnes âgées de 20 à 64 ans s'établit à 69,2% en France (soit un taux comparable à la moyenne européenne à 27 pays mais en deçà de l'objectif européen) et à 64,8% en Pologne (également en deçà de l'objectif à atteindre d'ici 2020).

Le **taux d'emploi des travailleurs âgés** mesure le taux d'emploi des personnes occupées âgées de 55 à 64 ans, en pourcentage de la population totale du même âge. Il s'agit d'un indicateur particulièrement difficile à interpréter car il recouvre d'importantes disparités. Tout d'abord, il existe des disparités de taux d'emploi entre les hommes et les femmes de cette classe d'âge (écart que l'on peut cependant observer dans d'autres classes d'âge). Ensuite, il y a les disparités de taux d'emploi entre les personnes de 55 à 59 ans et celles de 60 à 64 ans. Rappelons que les indicateurs liés à l'emploi reflètent le nombre de personnes occupées, à temps plein ou à temps partiel, sans distinction. Ce choix tend à favoriser les pays où le travail à temps partiel est particulièrement développé, comme les Pays-Bas. Les réglementations des différents États membres en matière d'âge de cessation d'activité exercent également une influence à cet égard, même si un décrochage des taux d'emploi de la classe d'âge des 60-64 ans est visible par rapport à la classe d'âge 55-59 ans dans tous les États

omawianego wskaźnika znaczący wpływ ma też ogólna koniunktura poszczególnych państw członkowskich. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55–64 lata w 2011 r. we Francji i w Polsce (wynoszący odpowiednio: 41,5% i 36,9%) pozostaje znacznie poniżej średniej dla UE 27 (47,4%) i znacznie poniżej prognozy 50% wyznaczonego w Strategii Lizbońskiej.

Celem leżącym u podstaw Strategii Lizbońskiej jest **rozwój społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy**. W marcu 2000 r., czyli w momencie wprowadzenia Strategii Lizbońskiej, Rada Europejska postanowiła do 2010 r. „stworzyć z Unii Europejskiej gospodarkę opartą na wiedzy, a zarazem najbardziej konkurencyjną i dynamiczną na świecie”. W tym celu Unia zamierzała „wdrożyć działania zmierzające do zbudowania społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy, przy zastosowaniu strategii odpowiadającej wymogom społeczeństwa informacyjnego oraz badań i rozwoju”, a także „zmodernizować europejski model społeczny poprzez zwiększenie nakładów w dziedzinie zasobów ludzkich”.

Rada Europejska określiła dwa podstawowe cele, odpowiednio w Lizbonie w marcu 2000 r. i w Barcelonie w 2002 r.:

- zmniejszenie odsetka uczniów przedwcześnie kończących edukację; cel ustalony na poziomie 85% młodych ludzi w wieku 20–24 lat kończących edukację na poziomie szkoły średniej w 2010 r.; gdyż młodzież kończąca naukę bez dyplomu szkoły średniej „ma poważne problemy z wejściem na rynek pracy” i „rzadziej decyduje się na kontynuowanie nauki”;
- osiągnięcie poziomu nakładów na B+R w wysokości 3% PKB w 2010 r.

Wraz z pojawieniem się kryzysów: „bańki Internetowej” w 2001 r. i od 2007 r. finansowo-gospodarczego, wzrosło znaczenie krajów takich jak Brazylia, Chiny, Indie czy Rosja, które zaczęły konkurować z Unią w wielu dziedzinach. W tym kontekście znaczenie wiedzy i innowacji – „mechanizmów napędowych zrównoważonego rozwoju” – w Europie jest nieustannie podkreślane.

Wskaźnik „**poziomu wykształcenia osób młodych**” mierzony jest jako udział ludności w wieku 30–34 lata po ukończeniu studiów lub z wykształceniem równoważnym (szkolnictwo wyższe), czyli wykształceni na poziomie 5, 6 ISCED (Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji) w ogólnej liczbie osób w tej grupie wiekowej na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL).

Należy zaznaczyć, że wskaźnik ten jest trudny do określenia ze względu na różnice systemów edukacyjnych w Europie. W 2011 r. we Francji populacja ludzi młodych w wieku 30–34 lata posiadających wykształcenie wyższe lub równoważne wynosiła 43,4%. Poziom tego wskaźnika był wyższy od wartości wskaźnika dla Unii Europejskiej (34,6%) i powinien zmierzać do przyjętego założenia 50% w 2020 r. we Francji. W Polsce wskaźnik wyniósł 36,9% i powinien osiągnąć w założeniu 45,0%.

Grupę **młodzieży przedwcześnie kończącej edukację** stanowią osoby w wieku 18–24 lat spełniające dwa podstawowe kryteria: najwyższy poziom edukacji lub kształcenia jaki osiągnęły nie przekracza poziomu szkoły średniej i według deklaracji nie kontynuowały nauki ani kształcenia w okresie czterech tygodni poprzedzających badanie. Liczba osób przedwcześnie kończących edukację została porównana

membrów. Enfin, la situation conjoncturelle exerce sur les résultats des États membres une influence majeure, qu'il convient de garder à l'esprit en observant ces indicateurs. Avec un taux d'emploi des personnes de 55 à 64 ans de respectivement 41,5% et de 36,9% en 2011, la France et la Pologne restent très éloignées de l'objectif de Lisbonne, fixé à 50% pour 2010, et nettement en dessous de la moyenne de l'Union européenne à 27 (47,4%).

L'objectif qui sous-tend toute la stratégie de Lisbonne est fondé sur le **développement de la société et de l'économie de la connaissance**. En mars 2000, quand il lance la stratégie de Lisbonne, le Conseil européen entend « faire de l'Union européenne l'économie de la connaissance la plus compétitive et la plus dynamique du monde » d'ici 2010. L'Union entend pour ce faire « préparer la transition vers une société et une économie fondées sur la connaissance, au moyen de politiques répondant mieux aux besoins de la société de l'information et de recherche et développement » et « moderniser le modèle social européen en investissant dans les ressources humaines ».

Deux objectifs ont été fixés en ce domaine par le Conseil européen, respectivement à Lisbonne, en mars 2000, et à Barcelone, en 2002 :

- réduire les sorties précoces du système éducatif, la cible retenue étant qu'au moins 85% des jeunes âgés de 20 à 24 ans aient réussi leurs études du second cycle du secondaire en 2010. En effet, les jeunes qui sortent du système scolaire sans diplôme du second cycle du secondaire « connaissent les plus sérieuses difficultés sur le marché du travail » et sont par ailleurs « moins susceptibles de suivre des activités de formation continue » ;
- atteindre un niveau d'investissement en R&D de 3% du PIB en 2010.

Deux crises majeures sont intervenues depuis, l'éclatement de la « bulle Internet » en 2001 et le déclenchement à partir de 2007 de la crise financière puis économique. Le contexte général est par ailleurs marqué par la montée en puissance, sur l'ensemble de la période, de pays tels que le Brésil, la Chine, l'Inde ou la Russie, qui concurrencent l'Union dans un nombre croissant de secteurs. La priorité accordée à la connaissance et à l'innovation, « moteurs d'une croissance durable » en Europe, a pourtant été constamment réaffirmée.

L'indicateur « **niveau d'éducation des jeunes** » est défini comme le pourcentage des 30 à 34 ans ayant obtenu un diplôme d'études universitaires ou assimilé (enseignement supérieur) et donc ayant un niveau d'éducation correspondant aux niveaux 5 et 6 de la CITE (Classification internationale type de l'éducation) parmi la population de cette tranche d'âge. Ces éléments sont tirés de l'Enquête communautaire sur les forces de travail (EFT). À noter que cet indicateur est difficile à interpréter en raison des différences marquées entre les systèmes d'éducation en Europe. En 2011, en France, le taux de jeunes de 30 à 34 ans diplômés de l'enseignement supérieur ou ayant atteint un niveau d'études équivalent est de 43,4%. Ce taux, certes supérieur à celui de l'Union européenne (34,6%), doit tendre vers les 50% à horizon 2020 pour atteindre l'objectif fixé à la France. En Pologne, ce taux est de 36,9% sachant que l'objectif fixé est ici de 45%. Les **jeunes ayant quitté prématurément l'école** sont les personnes de 18 à 24 ans répondant aux deux conditions suivantes : le plus haut niveau d'enseignement ou de formation qu'ils ont atteint est en dessous du niveau secondaire supérieur et ces jeunes ont déclaré n'avoir suivi aucun enseignement ni aucune formation au cours des quatre semaines précédant l'enquête. Leur nombre est rapporté à la population totale du

z ogółem ludności w tej grupie wiekowej. W 2011 r. 13,5% młodzieży Unii Europejskiej w wieku 18–24 lat stanowiło grupę osób przedwcześnie kończących edukację. Francja, a w szczególności Polska, z odsetkiem odpowiednio 12,0% i 5,6% młodzieży przedwcześnie kończącej edukację, były w sytuacji korzystniejszej od średniej europejskiej. Celem dla Unii Europejskiej jest osiągnięcie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę poniżej 10,0%, we Francji założono osiągnięcie poziomu poniżej 9,5%, a w Polsce – poniżej 4,5%.

Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) w relacji do PKB (w %) obejmują nakłady na działalność badawczą i rozwojową przez wszystkie jednostki prowadzące tę działalność poniesione na obszarze kraju. Z 2,25% PKB przeznaczonymi na B+R w 2011 r., Francja przewyższała średnią UE 27, lecz było to mniej od założenia na 3% unijnego poziomu. Z 0,77% PKB przeznaczonego na B+R w 2011 r., Polska wypadła znacznie poniżej średniej europejskiej.

Integracja rynków stanowi podstawowy cel Unii Europejskiej, który jest przedmiotem zrównoważonych europejskich reform strukturalnych. Znaczenie nadane temu zagadnieniu jest nieustannie podkreślane, gdyż obejmuje różne aspekty: rozbudowanie i zrównoważenie rynku wewnętrznego; podjęcie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania i przejrzystości rynków finansowych w celu wzmocnienia stabilności; koordynację działań makroekonomicznych i stabilności makroekonomicznej, budżet Unii Europejskiej, ustalony na mocy paktu stabilności i rozwoju, pozwalający na „dysponowanie marginesem działania niezbędnego do uruchomienia stabilizatorów automatycznych w razie pojawienia się ryzyka spowolnienia gospodarczego”. Do określenia postępów w zakresie integracji rynków, przyjęto dwa wskaźniki, odpowiednio: względny poziom cen i inwestycje sektora prywatnego.

Porównanie cen towarów i usług konsumpcyjnych dotyczy poziomów cen konsumpcji końcowej gospodarstw domowych, w tym podatków pośrednich. Poziom cen wyrażony w standardzie siły nabywczej (PPS) pozwala określić parytet siły nabywczej (PPP) w odniesieniu do kursu waluty danego kraju. Wynik porównywany jest ze średnią europejską (UE-27 = 100). Jeśli wskaźnik poziomu cen porównywalnych danego kraju jest wyższy (niższy) od 100, kraj ten jest odpowiednio droższy (tańszy) w stosunku do średniej Unii Europejskiej. Francja ze wskaźnikiem 111,8 w 2010 r. jawi się jako kraj o wskaźniku cen wyższym od średniej europejskiej, podczas gdy Polska ze wskaźnikiem 62,6 jest krajem o niższym wskaźniku cen w stosunku do średniej europejskiej.

Inwestycje sektora prywatnego mierzone są poprzez nakłady brutto na środki trwałe w relacji do PKB. Nakłady brutto na środki trwałe są równe wartości ich nabycia pomniejszonym o rozdysonowanie niefinansowych aktywów przez przedsiębiorców krajowych, wraz z podwyższoną wartością aktywów nie produkowanych (naturalnych) realizowanych przez działalność produkcyjną. Przy 17,6% udziale nakładów brutto na środki trwałe w sektorze prywatnym w PKB w 2010 r., Francja plasuje się nieznacznie powyżej średniej europejskiej (15,8% PKB), natomiast Polska z udziałem 13,9% zajmuje miejsce na poziomie średniej europejskiej.

Założenia lizbońskie otwierają drogę **spójności społecznej**, jednakże wskaźniki pozwalające zmierzyć postępy są bardzo zróżnicowane. Podczas szczytu lizbońskiego w marcu 2000 r.,

même groupe d'âge. En 2011, 13,5% des jeunes de l'Union européenne âgés de 18 à 24 ans sont ainsi considérés comme ayant quitté prématurément l'école. La France et surtout la Pologne, avec des pourcentages respectifs de 12,0% et 5,6%, sont dans une situation plus favorable que la moyenne européenne. L'objectif relatif à cet indicateur est de faire passer la part des jeunes ayant quitté prématurément l'école en dessous des 10% en moyenne européenne, en dessous des 9,5% en France et en dessous des 4,5% en Pologne.

La dépense intérieure brute de recherche et développement (DIRD) en pourcentage du PIB agrège l'ensemble des dépenses de recherche des secteurs institutionnels (administrations et entreprises) réalisées sur le territoire national. Avec 2,25% du PIB consacré à la DIRD en 2011, la France fait mieux que la moyenne européenne mais reste en deçà de l'objectif européen fixé à 3%. Avec 0,77% du PIB consacré à la DIRD en 2011, la Pologne est nettement en dessous de la moyenne européenne et loin de l'objectif européen fixé pour elle à 1,7%.

L'intégration des marchés est un objectif essentiel de l'Union européenne, qui passe par des réformes économiques structurales coordonnées. L'importance accordée à cette dimension a été constamment réaffirmée. Celle-ci recouvre différents aspects : l'approfondissement et le parachèvement du marché intérieur ; des mesures pour améliorer le fonctionnement et la transparence des marchés financiers afin d'en renforcer la stabilité ; la coordination des politiques macroéconomiques et la stabilité macroéconomique, le cadre budgétaire de l'UE, tel que fixé par le pacte de stabilité et de croissance révisé, étant jugé permettre de « disposer de la marge de manœuvre nécessaire pour que les stabilisateurs automatiques entrent en jeu si les risques de ralentissement économique devaient se concrétiser ». Pour mesurer les progrès réalisés sur la dimension intégration des marchés, deux indicateurs sont retenus, respectivement le niveau des prix comparés et le taux d'investissement du secteur privé.

L'indicateur « **niveau des prix comparés** » porte sur les niveaux des prix de la consommation finale des ménages, y compris les taxes indirectes. Ces niveaux de prix exprimés en Standard de pouvoir d'achat (SPA) permettent de déterminer des Parités de pouvoir d'achat (PPA) qui sont ensuite rapportés aux taux de change du marché pour chaque pays. Le ratio est comparé à la moyenne de l'Union (UE-27 = 100). Si l'indice des niveaux des prix comparés d'un pays est supérieur (inférieur) à 100, le pays concerné est relativement cher (bon marché) par rapport à la moyenne de l'Union européenne. Avec un indice de 111,8 en 2010, la France a un indice de prix comparés supérieur à la moyenne européenne. Avec un indice de 62,6, la Pologne a un indice de prix comparés nettement inférieur à la moyenne européenne.

Les **investissements du secteur privé** sont mesurés par la formation brute de capital fixe du secteur privé, exprimée en pourcentage du PIB. La Formation brute de capital fixe (FBCF) est égale aux acquisitions moins cessions d'actifs fixes par des producteurs résidents, plus certaines augmentations de la valeur des actifs non produits (naturels, notamment) réalisés par l'activité productive. Avec une FBCF prévue du secteur privé de 17,6% du PIB en 2010, la France se situe légèrement au-dessus de la moyenne européenne qui s'établit à 15,8% du PIB pour l'UE à 27. Avec une part de 13,9%, la Pologne se situe légèrement en dessous de la moyenne européenne.

Les objectifs de Lisbonne mettent en bonne position la **cohésion sociale**, qui figure toujours parmi les axes prioritaires de la stratégie Europe 2020, mais les indicateurs pour en mesurer les progrès sont

Rada Europejska ustanowiła spójność społeczną, tak jak zatrudnienie i gospodarkę opartą na wiedzy „celem strategicznym na najbliższe dziesięciolecie”, podkreślając, iż „bezrobocie strukturalne długotrwałe i widoczne zróżnicowanie stopy bezrobocia regionalnego stanowią problemy, niektórych regionów Unii. Niedopuszczalne jest żeby w Unii, tak wiele osób żyło poniżej progu ubóstwa i było dotkniętych wykluczeniem społecznym. Należy podjąć działania zmierzające do zlikwidowania „ubóstwa”. Podczas posiedzenia Rady Europejskiej w Nicei w grudniu 2000 r., uzupełniono listę lizbońskich celów społecznych o „Europejską agendę społeczną” w ramach, której przyjęto wspólne cele walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym pod wspólną nazwą” Krajowe plany walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym” (PNAI), uznane przez Komisję i Radę Europejską.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów socjalnych jest to procent osób, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodów do dyspozycji w danym kraju. Dochód do dyspozycji uwzględnia wielkość i skład gospodarstwa domowego. Porównanie poziomu ubóstwa państw Unii jest trudne ze względu na bardzo zróżnicowane dane tych krajów. Odzwierciedlają one jedynie zróżnicowanie dochodów między obywatelami, a nie poziom ubóstwa. Ponadto, zastosowanie tego wskaźnika jest naznaczone kilkoma niedoskonałościami metodologicznymi, jak zainteresowanie wyłącznie przeciętnymi gospodarstwami domowymi, bez uwzględnienia populacji szczególnie dotkniętej zjawiskiem ubóstwa, jak więźniowie czy ludzie bezdomni i rozpatrywanie dochodów lub transferów socjalnych podanych w badaniach bez ich weryfikacji. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach socjalnych wyniósł we Francji 14,0% w 2011 r., czyli poniżej średniej europejskiej (UE-27 16,9%) i 17,7% w Polsce, czyli powyżej średniej europejskiej.

Osoby mieszkające w gospodarstwach domowych o niskiej intensywności pracy, to osoby w wieku poniżej 60 roku życia mieszkające w gospodarstwach domowych, w których, osoby dorosłe w wieku produkcyjnym (18-59 lat) w minionym roku przepracowały mniej niż 20% ich całkowitego potencjału pracy. W 2011 r. odsetek osób mieszkających w tych gospodarstwach domowych wynosił 9,3% we Francji i 6,9% w Polsce, tj. poniżej średniej UE 27(10,0%).

Osoby w sytuacji poważnego niedoboru środków materialnych, to osoby które znajdują się w przynajmniej jednej lub kilku kategoriach uznanych za sytuację poważnego niedoboru środków materialnych: nie są w stanie opłacać czynszu lub rachunków za wodę, prąd czy gaz; nie są w stanie należycie ogrzewać mieszkań; nie radzą sobie z regulowaniem nieprzewidzianych wydatków; w ich codziennej diecie brakuje mięsa, ryb lub innych produktów białkowych; nie stać ich na tygodniowe wakacje poza miejscem zamieszkania, zakup samochodu, pralki, kolorowego telewizora czy telefonu. W 2011 r., odsetek osób w sytuacji poważnego niedoboru środków materialnych we Francji był niski - 5,2%, w przeciwieństwie do Polski, gdzie odsetek osiągnął wartość 13,0%. Średnia UE 27 kształtowała się na poziomie 8,8%.

Odsetek osób zagrożonych ubóstwem jest wskaźnikiem określającym zagrożonych ubóstwem, w sytuacji poważnego niedoboru środków materialnych lub prowadzących gospodarstwo domowe o niskiej intensywności pracy. Osoby spełniające kilka

très disparates. Lors du Sommet de Lisbonne en mars 2000, le Conseil européen a fait de la cohésion sociale, au même titre que l'emploi et l'économie de la connaissance, « un objectif stratégique pour la décennie à venir ». Il souligne que « le chômage structurel de longue durée et les déséquilibres marqués entre les taux de chômage régionaux constituent des problèmes dont continuent à souffrir de façon endémique certaines parties de l'Union (...). Il est inacceptable que, dans l'Union, tant de personnes vivent en dessous du seuil de pauvreté et soient touchés par l'exclusion sociale. Il faut prendre des mesures pour donner un élan décisif à l'élimination de la pauvreté ». Le Conseil européen de Nice, en décembre 2000, a complété le volet social des objectifs de Lisbonne par un « Agenda social européen ». Des objectifs communs de lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale ont été fixés dans ce cadre, à traduire dans des « Plans nationaux d'action contre la pauvreté et l'exclusion sociale » (PNAI), évalués conjointement par la Commission et par le Conseil.

Le taux de risque de pauvreté après transferts sociaux mesure la proportion de personnes dont le revenu disponible après transferts sociaux se situe en dessous du seuil de pauvreté, fixé à 60% du revenu disponible équivalent médian national. Le revenu disponible tient ainsi compte de la taille et de la composition du ménage. Les taux sont difficiles à comparer entre eux en Europe, en raison de références fortement variables d'un pays à l'autre. Ils ne reflètent donc qu'une dispersion relative des revenus entre les personnes et non un niveau absolu de pauvreté. En outre, l'établissement de cet indicateur est entaché de quelques imperfections méthodologiques, comme le fait de s'intéresser uniquement aux ménages ordinaires, ce qui ne tient pas compte de publics particulièrement visés tels que les prisonniers ou les sans domicile fixe, et de ne comptabiliser que les revenus ou transferts sociaux déclarés dans l'enquête sans vérification. Le taux de risque de pauvreté après transferts sociaux s'élève en France à 14,0% en 2011, soit un taux inférieur à la moyenne (UE-27 à 16,9%) et à 17,7% en Pologne soit un taux supérieur à la moyenne européenne.

Sont considérées comme **personnes vivant dans des ménages avec une très faible intensité de travail**, toutes les personnes âgées de moins de 60 ans vivant dans un ménage où les personnes en âge de travailler ont, sur l'année écoulée, travaillé moins de 20% de leur potentiel. En 2011, la part des personnes vivant dans ces ménages s'établit à 9,3% en France et à 6,9% en Pologne, soit des parts inférieures à la moyenne européenne de 10,0%.

Les personnes en situation de privation matérielle sévère souffrent d'un manque de ressources financières. Des personnes sont considérées comme en situation de privation matérielle grave si elles se retrouvent dans l'une au moins des catégories suivantes : elles ne peuvent pas payer leur loyer ou honorer leurs factures d'eau, d'électricité ou de gaz ; elles ne peuvent pas chauffer leur logement de façon convenable ; elles ne peuvent pas faire face à des dépenses imprévues ; elles ne peuvent pas manger de la viande, du poisson ou tout autre équivalent en protéine au moins tous les deux jours ; elles ne peuvent pas passer une semaine de vacances en dehors de leur logement ; elles ne peuvent pas s'acheter de voiture, de machine à laver, une télévision couleur ou un téléphone. En 2011, la part des personnes en situation de privation matérielle sévère est faible en France, avec 5,2%, plus élevée en Pologne, avec 13,0%. La moyenne européenne se situe entre les deux avec 8,8%.

La part de la population à risque de pauvreté ou d'exclusion sociale est un indicateur qui estime le nombre de personnes en danger de pauvreté, en situation de privation matérielle grave ou vivant dans des ménages avec une intensité de travail très basse. Les personnes

z wymienionych kryteriów są liczone jednorazowo. W 2011 r., 19,3% populacji francuskiej i 27,2% populacji polskiej uznawano za ubogą lub wykluczoną społecznie. W UE 27 odsetek populacji ubogiej lub wykluczonej społecznie kształtował się na poziomie 24,2%.

Stopa bezrobocia długotrwałego jest relacją liczby osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogółu aktywnych zawodowo. Bezrobotnymi są osoby w wieku co najmniej 15 lat, nie żyjące w licznym gospodarstwie domowym, nie posiadające zatrudnienia i gotowe podjąć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni, które poszukują pracy, lub aktywnie poszukiwały pracy w ciągu ostatnich czterech tygodni lub nie poszukują pracy, gdyż otrzymały już pracę, którą rozpoczną w późniejszym terminie. Ogół populacji aktywnej zawodowo jest sumą liczby pracujących i bezrobotnych. Długość okresu bezrobocia określana jest jako czas poszukiwania pracy lub czas od utraty ostatniej pracy, jeśli okres ten jest krótszy od okresu poszukiwania pracy. Za osoby długotrwale bezrobotne uważa się osoby będące bez pracy 12 miesięcy lub dłużej. Odsetek długotrwale bezrobotnych w 2011 r. we Francji wynosił 4,0%, i jest to nieco więcej niż średnio w Unii Europejskiej (4,1%), podczas gdy w Polsce wynosił 3,6%, tj. nieznacznie poniżej średniej UE 27.

Regionalne zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15-64 lat wyraża różnice regionalne zatrudnienia w kraju lub grupie krajów oparte na średniej rocznej dla UE z badania -aktywności ekonomicznej ludności. Zróżnicowanie regionalne wskaźnika zatrudnienia jest równe zero, gdy wskaźniki zatrudnienia są identyczne we wszystkich regionach. Wskaźnik ten w dużym stopniu zależy od liczby regionów w obrębie państw i kryteriów jego podziału wpływających na różnice między regionami. W związku z tym, zróżnicowanie UE 27 jest większe niż zróżnicowanie wszystkich Państw Członkowskich, z wyjątkiem Włoch, w którym zróżnicowanie wyniosło 17,9%. Z wartością wskaźnika równą 6,2% w 2011 r. Francja zajmowała średnią pozycję. Polska ze wskaźnikiem 5,0% znalazła się w grupie krajów o mniejszym zróżnicowaniu, a najniższą wartość zanotowano w Portugalii (1,9%).

Strategia Lizbońska w zakresie zrównoważonego rozwoju przyjęła cele dotyczące ochrony środowiska tuż obok wytycznych w dziedzinie ekonomiczno-socjalnej. Na Szczycie w Göteborgu w dniach 15 i 16 czerwca 2001 r. Rada Europejska uzupełniła lizbońską listę celów dotyczących ochrony środowiska. Europejska strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju jest więc oparta na czterech głównych wytycznych w zakresie **ochrony środowiska** : walka ze zmianami klimatycznymi potwierdzająca cele opracowane w Kioto i zobowiązanie do realizacji tych celów do 2005 r.; promowanie transportu ekologicznego, przekierowanie transportu drogowego na transport kolejowy i morski, promowanie transportu publicznego oraz oddzielenie rozwoju transportu od wzrostu Produktu Krajowego Brutto; bardziej odpowiedzialne zarządzanie zasobami naturalnymi; ograniczenie zagrożeń dla zdrowia publicznego.

W marcu 2005 r. Rada Europejska potwierdziła, iż „Strategia Lizbońska wpisuje się w szerszy kontekst wymogów rozwoju zrównoważonego, według którego należy odpowiedzieć na aktualne potrzeby bez stawiania przyszłych pokoleń przed faktem realizacji tych potrzeb”. Podkreśliła również „istotny udział polityki środowiskowej w rozwoju i zatrudnieniu, jak również jakości życia, w szczególności dzięki rozwojowi

präsentent dans plusieurs de ces « catégories » ne sont comptées qu’une fois. Ainsi, en 2011, 19,3% de la population française et 27,2% de la population polonaise peuvent être considérées comme risquant la pauvreté ou l’exclusion sociale. En moyenne européenne, la part de cette population est estimée à 24,2%.

Le **taux de chômage de longue durée** est le ratio du nombre de chômeurs de longue durée rapporté à la population active totale. Les chômeurs sont les personnes d’au moins 15 ans, ne vivant pas dans un ménage collectif, qui sont sans travail, disponibles pour commencer à travailler dans les deux semaines suivantes et qui sont à la recherche d’un emploi, c’est-à-dire ont activement recherché un emploi au cours des quatre semaines précédentes ou ne recherchent pas d’emploi parce qu’elles en ont déjà trouvé un qu’elles commenceront à exercer plus tard. La population active totale est le total des personnes occupées et des chômeurs. La durée du chômage est définie comme la durée de recherche d’un emploi ou le temps écoulé depuis la perte du dernier emploi, si cette période est plus courte que la durée de recherche d’un emploi. Un chômeur de longue durée est au chômage depuis 12 mois et plus. En 2011, le taux de chômage de longue durée s’établit à 4,0% en France, très proche du taux de l’Union européenne égal à 4,1% et à 3,6% en Pologne, taux en dessous de la moyenne européenne.

La **dispersion des taux d’emploi régionaux** de la population âgée de 15 à 64 ans mesure les différences de taux d’emploi entre « régions européennes » (aux niveaux européens NUTS 2 ou NUTS 3) à l’intérieur d’un pays ou d’un groupe de pays (UE-25, Euro Zone). Les taux d’emploi régionaux sont fondés sur une moyenne annuelle des résultats de l’enquête européenne sur les forces de travail. La dispersion des taux d’emploi régionaux est égale à zéro quand les taux d’emploi sont identiques dans toutes les régions, elle est positive s’il y a des différences de taux d’emploi entre les régions. Cet indicateur, difficile à élaborer, dépend beaucoup du nombre de régions que comprennent les différents pays, un découpage fin tendant à augmenter la dispersion entre régions. De ce fait, la dispersion européenne est plus forte que celle de tous les États membres, l’Italie exceptée avec une dispersion de 17,9%. Avec un coefficient de 6,2% en 2011, la France figure dans une situation intermédiaire. Avec un coefficient de 5,0%, la Pologne fait partie des pays à plus faible dispersion sachant que la dispersion minimale pour un pays se trouve au Portugal avec 1,9%.

La stratégie de Lisbonne se veut durable et a donc retenu des objectifs en matière de protection de l’environnement au même titre qu’en matière économique et sociale. C’est au Sommet de Göteborg des 15 et 16 juin 2001 que le Conseil européen a ajouté un pilier environnemental à la stratégie de Lisbonne. La stratégie européenne en faveur du développement durable est ainsi axée sur quatre domaines prioritaires en matière d’environnement : lutte contre les changements climatiques confirmant les objectifs de Kyoto et l’engagement de réaliser d’ici 2005 des progrès en ce sens ; transports écologiquement viables, en particulier en réorientant le transport routier vers le train, le bateau et le transport public de passagers et en dissociant le rythme de développement des transports de la croissance du Produit national brut (PNB) ; gestion plus responsable des ressources naturelles ; limitation des risques pour la santé publique. Le Conseil européen de mars 2005 a réaffirmé à mi-parcours que « la stratégie de Lisbonne s’inscrit dans le contexte plus vaste de l’exigence de développement durable selon laquelle il convient de répondre aux besoins présents sans compromettre la capacité des générations futures à satisfaire les leurs. » Il a notamment rappelé « l’importante contribution de la politique de l’environnement à la croissance et à l’emploi, ainsi qu’à la qualité de la vie, en particulier grâce au développement des éco innovations et des éco technologies ainsi qu’à la gestion durable des ressources naturelles

eko-innowacji i eko-technologii, a także zrównoważonemu zarządzaniu zasobami naturalnymi, które wpływają na tworzenie nowych tendencji i nowych miejsc pracy”. Rada zaznaczyła również istotną rolę skutecznego wykorzystania energii jako czynnika konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju.

Celem odpowiedzialnego zarządzania zasobami naturalnymi jest osiągnięcie średnio 20% produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł energii odnawialnej. Określono cele dla każdego kraju europejskiego, i tak dla Francji wynosi on 23%, natomiast dla Polski 15%. W 2010 r. udział energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii wynosił 12,9% we Francji, czyli o 10 p. proc. mniej niż określony dla tego kraju, a w Polsce 9,4%, czyli ok. 5,5 p. proc. mniej niż założony cel.

Na Konferencji w Kioto, w grudniu 1997 r., Unia Europejska zobowiązała się zmniejszyć ogólny poziom emisji gazów cieplarnianych o 8% do 2012 r. w stosunku do stanu w 1990 r. Wewnętrzne porozumienie z dnia 4 marca 2002 r. definiuje rozłożenie ogólnej redukcji o 8% w Krajach Członkowskich Unii, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 16 czerwca 1998 r. („porozumienie wspólnotowe dotyczące podziału odpowiedzialności”). Cele określone dla 15 państw, z których składała się w tamtym okresie Unia Europejska wahają się od – 28% emisji w stosunku do 1990 r. dla Luksemburga do +27% dla Portugalii i 0% dla Francji.

Emisja sześciu gazów cieplarnianych ujętych w protokole z Kioto jest zrównoważona ich potencjałem globalnego ocieplenia (GWPs) i dostosowana do określenia ogólnej emisji CO₂. Emisje ogólne przedstawione są jako wskaźniki danego roku na poziomie 100. Rokiem referencyjnym dla gazów niefluorowanych (CO₂, CH₄ et N₂O) jest 1990 r., a dla gazów fluorowanych (HFC, PFC et SF₆) 1995. Dane nie zawierają emisji lub absorpcji wynikających ze zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. Francja ze wskaźnikiem 93 w 2010 r., usytuowała się po środku państw UE 27 w zakresie zaangażowania w redukcję emisji gazów cieplarnianych. Cel, który został wyznaczony na to w ramach umowy wspólnotowej rozkładu obciążenia w 1998 roku, jest w istocie do stabilizacji emisji gazów cieplarnianych do 1990 r. W Polsce wskaźnik osiągnął wartość 88, czyli cel dla tego wskaźnika został realizowany, a nawet przyjął wartości wyższe niż założone.

Zużycie **energii pierwotnej** odpowiada zużyciu krajowemu brutto z wyjątkiem wszelkiego nie-energetycznego wykorzystania nośników energii (np. gaz ziemny przeznaczony nie do spalania, ale do produkcji chemikaliów). Ilość ta została uznana za właściwą do pomiaru rzeczywistego zużycia energii i jest porównywalna dla celów Strategii Europa 2020. „Procent oszczędności” oblicza się według wartości z 2005 r. oraz prognozy na 2020 r. ; cel ten uznany zostanie za osiągnięty gdy wskaźnik przyjmie wartość 20% lub efektywność energetyczna wzrośnie o 20%. W 2010 r. europejski wskaźnik wyniósł 96,6 a docelowo powinien osiągnąć wartość 86,5. Francja ze wskaźnikiem na poziomie 97,9 zbliża się do średniej europejskiej, podczas gdy Polska ze wskaźnikiem 109,5 oddala się.

qui entraînent la création de nouveaux débouchés et de nouveaux emplois ». Il a également souligné l'importance d'une utilisation efficiente des énergies comme facteur de compétitivité et de développement durable.

Concernant une gestion plus responsable des ressources, l'objectif est qu'en moyenne 20% de l'électricité soit produite à partir de sources d'énergie renouvelables. Cet objectif est décliné selon les pays européens avec une cible de 23% pour la France et de 15% pour la Pologne. En 2010, la **part des énergies renouvelables dans la consommation finale brute d'énergie** est de 12,9% en France, soit 10 points de moins que la cible fixée pour ce pays, et de 9,4% en Pologne, soit environ 5,5 points de moins que la cible fixée pour ce pays.

À la Conférence de Kyoto, en décembre 1997, l'Union européenne s'est engagée à réduire le total de ses **émissions de gaz à effet de serre** de 8% entre l'année de référence 1990 et la période 2008-2012. L'accord interne du 4 mars 2002 a fixé la répartition de cette réduction globale de 8% entre les États membres de l'Union, conformément aux conclusions du Conseil européen du 16 juin 1998 portant « accord communautaire sur la répartition de la charge. » Ces objectifs définis pour les quinze pays que comptait à cette période l'Union européenne varient par exemple de –28% des émissions par rapport à 1990 pour le Luxembourg à une stabilisation, -0%, pour la France.

Les émissions des six gaz à effet de serre couverts par le protocole de Kyoto sont pondérées par leurs potentiels de réchauffement global (GWPs) et agrégées pour donner des émissions totales en équivalent CO₂. Les émissions totales sont présentées comme des indices, par rapport à l'année de référence fixée à 100. En général, l'année de référence est 1990 pour les gaz non fluorés (CO₂, CH₄ et N₂O), et 1995 pour les gaz fluorés (HFC, PFC et SF₆). Les données n'incluent pas les émissions ou absorptions dues au changement d'utilisation du sol et au secteur forestier (LUCF). Avec un indice de 93 en 2010, la France est bien placée au sein de l'Union au regard de ses engagements quant à la réduction des émissions de gaz à effet de serre. L'objectif qui lui a été fixé, dans le cadre de l'accord communautaire de répartition de la charge de 1998, consiste en effet à stabiliser ses émissions de gaz à effet de serre au niveau de 1990, c'est-à-dire à l'indice 100. La Pologne, avec un indice de 88 atteint également l'objectif fixé pour cet indicateur et l'a même dépassé.

La **consommation d'énergie primaire** correspond à la consommation intérieure brute à l'exception de tout usage non-énergétique des produits énergétiques (par exemple le gaz naturel utilisé non pas pour la combustion mais pour la production de produits chimiques). Cette quantité est jugée pertinente pour mesurer la consommation d'énergie réelle et pour la comparer aux objectifs de la stratégie Europe 2020. Le «pourcentage d'économies» est calculé en utilisant les valeurs de l'année 2005 et leurs prévisions pour 2020 ; l'objectif sera considéré comme atteint lorsque cette valeur atteindra le niveau de 20% soit un accroissement de 20% dans l'efficacité énergétique. En 2010, l'indice européen est 96,6 pour un indice cible de 86,5. La France se place dans la moyenne européenne avec un indice de 97,9 alors que la Pologne s'en éloigne avec un indice de 109,5.

Charakterystyka demograficzna i gospodarcza Polski i Francji na tle Unii Europejskiej

Situation démographique et économique de la Pologne et de la France au sein de l'Union Européenne

1. Demografia

a) Ludność

W 2008 r. liczba ludności w Unii Europejskiej wynosiła 497,6 milionów obywateli. Jej rozmieszczenie w obrębie 27 krajów członkowskich jest bardzo nierównomierne. W efekcie, na terenie każdego z sześciu krajów (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania i Polska) mieszka po ponad 7% populacji europejskiej, co łącznie stanowi 70% populacji ogółem.

1. Démographie

a) Population

En 2008, la population de l'Union européenne a atteint 497,6 millions de personnes. Sa répartition au sein des 27 pays membres est très inégale. En effet, six pays (l'Allemagne, la France, le Royaume-Uni, l'Italie, l'Espagne et la Pologne) regroupent chacun plus de 7% de la population européenne et concentrent ensemble 70% de la population totale.

Tabl. 3. Charakterystyka społeczno-demograficzna Francji, Polski i Unii Europejskiej w 2008 r. - wybrane wskaźniki

Tableau 3: Caractéristiques socio-démographiques de l'Union européenne, de la France et de la Pologne en 2008 - sélection d'indicateurs				
Jednostki: liczba, %	Unia Europejska Union européenne	Francja France	Polska Pologne	Unités : nombre, %
Liczba ludności	497 626 429	64 007 290	38 116 000	Population
Powierzchnia	4 289 900	632 830	312 679	Surface (km ²)
Gęstość zaludnienia (os/km ²)	116,0	101,4	121,9	Densité de population (hab. au km ²)
Stopa przyrostu ludności a w 2008 r. w %	+0,48	+0,57	-0,02	Taux de croissance de la population entre 2007 et 2008
Tempo zmian salda migracji w latach 2007-2008	+0,39	+0,11	-0,05	Taux de solde migratoire entre 2007 et 2008
Tempo zmian przyrostu naturalnego w latach 2007-2008	+0,09	+0,45	0,03	Taux de solde naturel de la population entre 2007 et 2008
Średnie tempo zmian liczby ludności w latach 2000-2008 (%)	+0,38	+0,70	-0,05	Taux de croissance de la population de 2000 à 2008 (%)
Tempo zmian salda migracji w latach 2000-2008	+0,33	+0,26	-0,05	Taux moyen de solde migratoire entre 2000 et 2008
Tempo zmian przyrostu naturalnego w latach 2000-2008	+0,05	+0,44	0,0	Taux moyen de solde naturel de la population entre 2000 et 2008
Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności	17,4	16,4	13,5	Part des 65 ans ou plus dans la population totale
Udział osób w wieku 20 lat i mniej w ogólnej liczbie ludności	21,7	24,8	22,2	Part des 20 ans ou moins dans la population totale
Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 20 lat	60,0	61,9	56,4	Espérance de vie à 20 ans
mężczyźni	57,0	58,4	52,1	hommes
kobiety	62,9	65,3	60,7	femmes
Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 60 lat	23,0	25,0	20,8	Espérance de vie à 60 ans
mężczyźni	20,9	22,3	17,9	hommes
kobiety	24,9	27,4	23,2	femmes

źródło: Eurostat.
source : Eurostat.

Francja

Francja, o powierzchni 632 800 km², jest krajem najbardziej rozległym, co pod względem wielkości plasuje ją przed Hiszpanią, Szwecją i Niemcami. W 2008 r. zamieszkiwało ją około 64 milionów osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 101 mieszkańców na km² (mniej niż średnio w UE 27). W latach 2000-2008, Francja odnotowała szybszy wzrost ludności w stosunku do poziomu europejskiego; w tym okresie, w każdym roku wzrost wynosił 0,7%, a więc tempo było dwa razy szybsze niż w UE 27. Wzrost ten był wynikiem głównie przyrostu naturalnego. Bilans migracyjny również był dodatni, ale miało to mniejsze znaczenie. Niemniej pod koniec tego okresu, poziomy wzrost ludności Francji i UE 27 zrównały się; bilans migracyjny UE 27 wzrósł, podczas gdy bilans francuski zmalał do poziomu nieznacznie dodatniego. Francja jest krajem relatywnie młodym; odsetek mieszkańców poniżej 20 roku życia wynosił 24,8%, co plasuje ją na arenie europejskiej za Islandią, Irlandią i Norwegią.

Polska

Polska z powierzchnią 312 685 km² zajmuje 6 miejsce wśród państw Unii Europejskiej pod względem wielkości obszaru. W końcu 2008 r. ludność Polski liczyła nieco ponad 38 milionów osób.

W okresie 2000-2008 ludność Polski zmniejszyła się o 147,7 tys. W tym czasie średni roczny przyrost ludności w latach 2000-2008 wyniósł minus 0,05%. W 2008 r. większa część ludności Polski mieszkała w miastach (61,1%).

W 2008 r. ponad 22% ludności Polski stanowiły osoby poniżej 20 roku życia, natomiast osoby powyżej 65 roku życia – 13,5%. W latach 2000-2008 utrwały się w Polsce zmiany w strukturze wiekowej ludności świadczące o starzeniu się społeczeństwa – wzrastał odsetek osób powyżej 65 roku życia, a spadał udział osób w wieku poniżej 20 lat.

b) Prognoza demograficzna

Według prognozy demograficznej przewiduje się, że liczba ludności do 2030 r. w UE 27 zbliży się do 520 milionów, a następnie będzie się stopniowo zmniejszać do poziomu 506 milionów w 2060 r. W okresie 2008-2060 roczna liczba urodzeń zmniejszy się, natomiast roczna liczba zgonów wzrośnie. W latach 2015-2020 łączna liczba zgonów przekroczy łączną liczbę narodzin, co oznacza koniec naturalnego wzrostu demograficznego. Od tej daty dodatni bilans migracyjny będzie główną składową wzrostu demograficznego. Począwszy od 2035 r. bilans migracji nie będzie równoważył negatywnych zmian przyrostu naturalnego, nastąpi spadek liczby ludności. Ludność UE 27, zgodnie z prognozami demograficznymi, będzie się starzała; odsetek osób powyżej 65 roku życia wzrośnie z poziomu 17,1% w 2008 r. do 30,0% w 2060 r., a populacja osób powyżej 80 roku życia wzrośnie w tym samym okresie z 4,4% do 12,1%.

Zaobserwuje się również znaczące różnice między państwami członkowskimi – między 2008 r. a 2035 r. liczba ludności zwiększy się w siedemnastu z nich, w tym we Francji (+10%), a zmniejszy w dziesięciu, w tym w Polsce (-3%).

France

Avec une superficie de 632 800 km², la France est le pays européen le plus étendu devant l'Espagne, la Suède et l'Allemagne. En 2008, près de 64 millions de personnes peuplaient le pays d'où une densité de 101 habitants au km², plus faible qu'en moyenne européenne. De 2000 à 2008, la France a connu une hausse de sa population plus rapide qu'au niveau européen : durant cette période, chaque année, l'augmentation a atteint 0,7%, soit un rythme deux fois plus rapide qu'en Europe des 27. Cette hausse est essentiellement le fait d'un accroissement naturel élevé, le solde migratoire, certes positif, étant de moindre importance. En fin de période, les taux de croissance de la population se sont toutefois rapprochés : le solde migratoire européen a augmenté, celui de la France a décru, restant très faiblement positif. La France est un pays relativement jeune, la part des moins de 20 ans s'élève à 24,8%, le pays est juste devancé, en Europe dans son ensemble, par l'Islande, l'Irlande et la Norvège.

Pologne

La Pologne dont la superficie est de 312 685 km² se place à la 6e position parmi les États membres de l'Union Européenne en termes de superficie. En 2008, la population de la Pologne est de plus de 38 millions d'habitants.

Dans les années 2000-2008, la population de la Pologne diminuait de 147 700 personnes avec un taux d'accroissement annuel moyen négatif de - 0,05%. En 2008, la plupart de la population de la Pologne vit en ville (61,1%).

En 2008, plus de 22% de la population de Pologne sont âgés de moins de 20 ans et 13,5%, de plus de 65 ans. Dans les années 2000-2008, la structure des âges de la population subit des modifications qui prouvent le vieillissement de la société – le pourcentage des personnes âgées de plus de 65 ans augmente tandis que la part des personnes au-dessous de 20 ans diminue.

b) Projections démographiques

Selon un scénario central de projection de population qui suppose que les tendances démographiques observées sur un passé récent se poursuivent, la population de l'UE27 devrait s'approcher des 520 millions en 2030, puis diminuer progressivement pour s'établir à 506 millions en 2060. Le nombre annuel de naissances diminuerait au cours de la période 2008-2060. Dans le même temps, le nombre annuel de décès continuerait à augmenter. Aux environs de 2015-2020, le total des décès dépasserait le total des naissances, ce qui marquerait la fin de la croissance démographique par accroissement naturel. À compter de cette date, le solde migratoire positif devrait être le seul facteur de croissance démographique. Cependant, à partir de 2035, ce solde migratoire positif ne compenserait plus la variation naturelle négative et la population devrait donc commencer à baisser. La population de l'UE27 continuerait à vieillir, la part des plus de 65 ans passant de 17,1% en 2008 à 30,0% en 2060 et celle des plus de 80 ans progressant de 4,4% à 12,1% au cours de la même période.

De grandes différences devraient être constatées entre les États membres. Entre 2008 et 2035, la population augmenterait dans dix-sept États membres, dont la France (+10%) et diminuerait dans dix, dont la Pologne (-3%).

Tabl. 4. Zmiana populacji ludności krajów UE 27
(scenariusz prognozy centralnej 2008)

Tableau 4 : Évolution de la population des pays de l'Union Européenne des 27
(scénario central de projection de 2008)

Jednostki: liczba,%	Ogólna liczba ludności (w tys.)			Wzrost od 1 stycznia 2008 r. (w %)		Unités : nombre, %.
	Population totale (en milliers)			Croissance depuis le 1 ^{er} janvier 2008 (%)		
	2008	2030	2060	2030	2060	
UE27 *	495 394	519 942	505 719	5,0	2,1	UE27 *
Belgia	10 656	11 745	12 295	10,2	15,4	Belgique
Bułgaria	7 642	6 753	5 485	- 11,6	-28,2	Bulgarie
Republika Czeska	10 346	10 420	9 514	0,7	-8	République tchèque
Dania	5 476	5 808	5 920	6,1	8,1	Danemark
Niemcy	82 179	80 152	70 759	- 2,5	-13,9	Allemagne
Estonia	1 339	1 267	1 132	- 5,3	-15,4	Estonie
Irlandia	4 415	5 881	6 752	33,2	52,9	Irlande
Grecja	11 217	11 573	11 118	3,2	-0,9	Grèce
Hiszpania	45 283	52 661	51 913	16,3	14,6	Espagne
Francja **	61 876	67 982	71 800	9,9	16	France**
Włochy	59 529	61 868	59 390	3,9	-0,2	Italie
Cypr	795	1 072	1 320	34,8	66,2	Chypre
Łotwa	2 269	2 033	1 682	- 10,4	- 25,9	Lettonie
Litwa	3 365	3 083	2 548	- 8,4	- 24,3	Lituanie
Luksemburg	482	607	732	25,9	51,7	Luxembourg
Węgry	10 045	9 651	8 717	- 3,9	- 13,2	Hongrie
Malta	410	432	405	5,3	- 1,4	Malte
Holandia	16 404	17 208	16 596	4,9	1,2	Pays-Bas
Austria	8 334	8 988	9 037	7,8	8,4	Autriche
Polska	38 116	36 975	31 139	- 3,0	- 18,3	Pologne
Portugalia	10 617	11 317	11 265	6,6	6,1	Portugal
Rumunia	21 423	20 049	16 921	-6,4	-21	Roumanie
Słowenia	2 023	2 023	1 779	-0,0	-12,1	Slovénie
Słowacja	5 399	5 332	4 547	-1,2	-15,8	Slovaquie
Finlandia	5 300	5 569	5 402	5,1	1,9	Finlande
Szwecja	9 183	10 270	10 875	11,8	18,4	Suède
Wielka Brytania	61 270	69 224	76 677	13,0	25,1	Royaume-Uni

* Liczba ludności UE 27 do 1 stycznia 2008 r. stosowana do prognoz prezentowana jest z obszaru niepełnego. Nie jest brana pod uwagę liczba ludności departamentów zamorskich Francji (około 1,9 mln mieszkańców)

** Tylko Francji Metropolitalnej.

Uwaga: Prognoza demograficzna Eurostatu został zaktualizowana w 2011 r., dając początek nowej prognozie EUROPOP 2010. Jednakże dostępne prognozy w europejskich regionach w czasie pisania niniejszego opracowania, opierały się na roku wcześniejszej prognozy EUROPOP 2008. Z tego powodu w dalszej części publikacji autorzy w opisie prognozy w podziale na kraje nie opierali się na prognozie obecnie obowiązującej.

źródło: Eurostat, EUROPOP2008 scenariusz konwergencji.

* Population de l'UE 27 au 1er janvier 2008 sur un périmètre restreint retenu pour établir les projections. N'est pas prise en compte la population des Départements d'Outre Mer en France (environ 1,9 millions d'habitants)

** Uniquement France Métropolitaine

Avertissement : L'exercice de projections démographiques conduit par Eurostat a été actualisé en 2011, donnant lieu à de nouvelles projections EUROPOP 2010. Toutefois, les projections disponibles à l'échelle des régions européennes étaient, à la date de rédaction du présent rapport, fondées sur l'exercice antérieur de projections EUROPOP 2008. Pour cette raison, les auteurs ont retenu dans ce cadrage national les projections précédentes, cohérentes avec les données régionales utilisées dans la suite du rapport.

source: Eurostat, EUROPOP2008 convergence scenario

Polska

Prognoza demograficzna przygotowana przez Eurostat przewiduje zmniejszenie liczby ludności Polski w latach 2008-2060 przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa. Według tej prognozy już za 18 lat ludności Polski będzie mniej o blisko 3% niż w 2008 r., a do 2060 r. ubędzie kolejne 15,3%.

Również prognoza demograficzna GUS przedstawiona w publikacji „Prognoza ludności na lata 2008-2035” wskazuje, że liczba ludności w Polsce będzie systematycznie spadać. Według tej prognozy w 2020 r. w Polsce populacja ogółem może być o 0,7%, a w 2030 r. o 3,4% mniej liczna niż w 2008 r. Prognozy wskazują też, że ubytek ludności będzie dokonywał się głównie w grupie ludności do 18 roku życia (w 2020 r. o 5,2%; w 2030 r. o 14,8%), ale jednocześnie nastąpi wzrost liczby ludności w wieku 65 lat i więcej (w 2020 r. o 35,3%, a w 2030 r. o 50,2%).

Francja

Do 2030 r. liczba ludności Francji wzrośnie o 6,1 miliona mieszkańców. Prognoza ta oparta jest na tak zwanym „centralnym” scenariuszu, który zakłada, że najnowsze tendencje demograficzne utrzymają się. W tym scenariuszu we Francji liczba dzieci przypadających na 1 kobietę wynosić będzie 1,95, a długość życia wydłuży się zgodnie z tempem zaobserwowanym w latach ubiegłych. Bilans naturalny przedstawia roczny wzrost liczby ludności rzędu 250 000 mieszkańców w poszczególnych latach 2000-2010, który następnie stopniowo będzie malał (+200 000 mieszkańców w 2015 r., +150 000 mieszkańców w 2025 r.). Od dnia dzisiejszego do lat 2050-2060 sytuacja może się zrównoważyć (+30 000 mieszkańców). Saldo migracji pozostanie niezmiennie przy założeniu ruchu 100 000 mieszkańców rocznie. Populacja francuska będzie rosła do 2060 r., lecz w coraz wolniejszym tempie rocznym (rzędu +0,7% rocznie do 2010 r., +0,35% rocznie do 2030 r., +0,15% rocznie do 2050 r.).

Polska

Les prévisions démographiques élaborées par Eurostat prévoient la diminution de la population de la Pologne dans les années 2008-2060, accompagnée de son vieillissement simultané. D'après ces prévisions, dans 18 ans, la population de la Pologne sera moins nombreuse de 3% qu'en 2008 et jusqu'en 2060, la diminution sera de 15,3%.

Les prévisions démographiques du GUS qui font l'objet de la publication Prévisions démographiques pour les années 2008-2035, démontrent aussi que la population de la Pologne sera systématiquement en baisse. D'après ces prévisions, en 2020 en Pologne, la population totale sera moins nombreuse de 0,7% et en 2030, de 3,4% qu'en 2008. Les prévisions démontrent aussi que le déclin de la population concernera principalement la tranche au-dessous de 18 ans (en 2020, de 5,2%, en 2030, de 14,8%), tandis que la population de 65 ans et plus sera en augmentation (en 2020, de 35,3%, en 2030, de 50,2%).

France

D'ici à 2030, le gain de population de la France métropolitaine est estimé à près de 6,1 millions d'habitants. Cette projection est basée sur un scénario, dit « central », qui suppose que les tendances démographiques récentes se maintiennent : dans ce scénario, le nombre d'enfants par femme est de 1,95 en France et l'espérance de vie progresse selon le rythme observé par le passé. Le solde naturel représente un gain annuel de population de l'ordre de 250 000 habitants chaque année dans les années 2000-2010, puis se contracte progressivement (+200 000 habitants en 2015, +150 000 habitants en 2025). Il pourrait se rapprocher de l'équilibre d'ici 2050-2060 (+30 000 habitants). Le solde migratoire est maintenu par hypothèse égal à 100 000 habitants chaque année jusqu'à l'horizon de projections. La population française continuerait ainsi de croître jusqu'en 2060, mais avec un rythme annuel de plus en plus faible (de l'ordre de +0,7% l'an dans les années 2010, +0,35% l'an dans les années 2030, +0,15% l'an dans les années 2050).

2. Starzenie się społeczeństwa

Ze względu na niską płodność i rosnącą liczbę osób w podeszłym wieku prognozuje się, że ludność UE 27 będzie się starzeć. Proces starzenia się społeczeństw będzie dotyczył wszystkich krajów członkowskich w UE.

W 2030 r. odsetek osób w wieku 65 lat i starszych osiągnie 23,6% w UE 27, podobnie we Francji (23,2%) i w Polsce (23,0%). W perspektywie do 2060 r., starzenie się społeczeństwa będzie bardziej widoczne, średnio w UE 27 osób w wieku powyżej 65 roku życia będzie około 30%. Różnice będą więc bardzo widoczne w krajach członkowskich, nieco mniej widoczne we Francji (25,9%) i znacznie bardziej w Polsce (36,2%). W konsekwencji, w UE 27 stosunek osób starszych, tj. osób w wieku 65 lat i więcej do osób w wieku produkcyjnym wzrośnie z 25% w 2008 r. do 38% w 2030 r., a następnie do 53% w 2060 r. Wynika z tego, że w 2008 r. na jedną osobę w wieku 65 lat i więcej przypadają cztery osoby w wieku produkcyjnym. W przyszłych latach proporcja ta spadnie do trzech osób w wieku produkcyjnym na 1 osobę w wieku 65 lat i więcej w 2030 r., a następnie dwie osoby w wieku produkcyjnym na 1 osobę w wieku starszym w 2060 r.

2. Vieillesse de la population

Tout au long de la période de projection, la population de l'UE27 vieillirait en raison, notamment, d'une fécondité restant faible et d'un nombre croissant de personnes vivant à des âges élevés. Ce processus de vieillissement devrait avoir lieu dans tous les États membres.

En 2030, le pourcentage de la population âgée de 65 ans ou plus atteindrait 23,6%, avec des ratios similaires en France (23,2%) et en Pologne (23%). A horizon 2060, le vieillissement serait plus marqué, avec une part de la population âgée de 65 ans ou plus de l'ordre de 30% en moyenne européenne. Les contrastes seraient alors plus prononcés entre pays : ainsi, le vieillissement resterait contenu en France (part de 25,9%) et beaucoup plus prononcé en Pologne (part de 36,2%). En conséquence, le taux de dépendance des personnes âgées dans l'UE27, soit la population âgée de 65 ans ou plus divisée par la population en âge de travailler, devrait passer de 25% en 2008 à 38% en 2030 puis 53% en 2060. En d'autres termes, on compte aujourd'hui quatre personnes en âge de travailler pour une personne de 65 ans ou plus, proportion qui ne sera plus que de trois personnes en âge de travailler pour un senior en 2030, puis deux personnes en âge de travailler pour un senior en 2060.

Tabl. 5. Zmiany udziału osób starszych w populacji ludności ogółem
w krajach Unii Europejskiej 27 (UE 27)
(scenariusz prognozy centralnej 2008)

Tableau 5 : Évolution de la part des personnes âgées dans la population des pays
de l'Union Européenne des 27
(scénario central de projection de 2008)

Jednostka : %	Udział osób w wieku 65 lat i więcej			Udział osób w wieku 80 lat i więcej			Stosunek liczby osób w wieku 65 lat i więcej do liczby osób w wieku 15-64 lata			Unité : %
	Pourcentage des 65 ans ou plus			Pourcentage des 80 ans ou plus			Ratio des personnes âgées de plus de 65 ans sur les personnes âgées de 15 à 64 ans			
	2008	2030	2060	2008	2030	2060	2008	2030	2060	
UE 27	17,1	23,6	30	4,4	6,9	12,1	25,4	38,0	53,5	UE27
Belgia	17	22,9	26,5	4,7	6,5	10,2	25,8	37,6	45,8	Belgique
Bułgaria	17,3	23,3	34,2	3,6	6,1	12,8	25	36,3	63,5	Bulgarie
Republika Czeska	14,6	22,9	33,4	3,4	6,6	13,4	20,6	35,7	61,4	République tchèque
Dania	15,6	22,8	25	4,1	7,1	10	23,6	37,9	42,7	Danemark
Niemcy	20,1	27,6	32,5	4,7	8,0	13,2	30,3	46,2	59,1	Allemagne
Estonia	17,2	21,7	30,7	3,6	5,9	10,7	25,2	34,4	55,6	Estonie
Irlandia	11,2	16,0	25,2	2,8	4,3	9,6	16,3	24,6	43,6	Irlande
Grecja	18,6	24,2	31,7	4,1	7,1	13,5	27,8	38,5	57,1	Grèce
Hiszpania	16,6	22,1	32,3	4,6	6,4	14,5	24,2	34,3	59,1	Espagne
Francja *	16,5	23,2	25,9	5	7,3	10,8	25,3	39,0	45,2	France*
Włochy	20,1	26,2	32,7	5,5	8,5	14,9	30,5	42,5	59,3	Italie
Cypr	12,4	18,0	26,2	2,8	4,6	8,6	17,7	27,4	44,5	Chypre
Łotwa	17,3	22,2	34,4	3,6	5,9	11,9	25	34,6	64,5	Lettonie
Litwa	15,8	22,1	34,7	3,3	5,6	12	23	34,7	65,7	Lituanie
Luksemburg	14,2	19,6	23,6	3,5	5,0	8,9	20,9	30,8	39,1	Luxembourg
Węgry	16,2	22,0	31,9	3,7	6,2	12,6	23,5	34,1	57,6	Hongrie
Malta	13,8	24,2	32,4	3,2	7,1	11,8	19,8	39,1	59,1	Malte
Holandia	14,7	24,1	27,3	3,8	6,9	10,9	21,8	40,0	47,2	Pays-Bas
Austria	17,2	23,7	29	4,6	6,7	11,4	25,4	38,1	50,6	Autriche
Polska	13,5	23,0	36,2	3	5,7	13,1	19	36,0	69	Pologne
Portugalia	17,4	23,3	30,9	4,2	6,8	12,8	25,9	36,6	54,8	Portugal
Rumunia	14,9	20,3	35	2,8	4,9	13,1	21,3	30,3	65,3	Roumanie
Słowenia	16,1	25,3	33,4	3,5	6,7	13,9	23	40,8	62,2	Slovénie
Słowacja	12	21,3	36,1	2,6	4,7	13,2	16,6	32,3	68,5	Slovaquie
Finlandia	16,5	25,5	27,8	4,3	8,2	10,8	24,8	43,9	49,3	Finlande
Szwecja	17,5	22,5	26,6	5,3	7,6	10	26,7	37,4	46,7	Suède
Wielka Brytania	16,1	20,6	24,7	4,5	6,3	9	24,3	33,2	42,1	Royaume-Uni

źródło: Eurostat, EUROPOP2008 scenariusz konwergencji.

* Tylko Francji Metropolitalnej.

Uwaga: Prognoza demograficzna Eurostatu została zaktualizowana w 2011 r., dając początek nowej prognozie EUROPOP 2010. Jednakże dostępne prognozy w europejskich regionach w czasie pisania niniejszego opracowania, opierały się na roku wcześniejszej prognozy EUROPOP 2008. Z tego powodu w dalszej części publikacji autorzy w opisie prognozy w podziale na kraje nie opierali się na prognozie obecnie obowiązującej.

source : Eurostat, EUROPOP2008 convergence scenario

* Uniquement France Métropolitaine

Avertissement : L'exercice de projections démographiques conduit par Eurostat a été actualisé en 2011, donnant lieu à de nouvelles projections EUROPOP 2010. Toutefois, les projections disponibles à l'échelle des régions européennes étaient, à la date de rédaction du présent rapport, fondées sur l'exercice antérieur de projections EUROPOP 2008. Pour cette raison, les auteurs ont retenu dans ce cadrage national les projections précédentes, cohérentes avec les données régionales utilisées dans la suite du rapport.

Polska

Z prognozy Eurostatu wynika, że w Polsce spadkowi liczby ludności ogółem, a zwłaszcza ludności w grupie wiekowej do 18 lat, towarzyszyć będzie szybki wzrost odsetka ludzi starszych. Starzenie się społeczeństw to zjawisko obserwowane w całej Europie. Również zachodzące w ostatnich latach w Polsce przemiany demograficzne wzmagają proces starzenia się ludności kraju. Jak wynika z danych Eurostatu udział osób w wieku 65 lat i więcej do 2030 r. wzrośnie blisko dwukrotnie względem 2008 r. (z 13,5% do 23,0%), czyli do prawie jednej czwartej, a w 2060 r. do ponad jednej trzeciej ogółu ludności Polski (36,2%). Według wspomnianych prognoz demograficznych szybko będzie wzrastał zwłaszcza udział osób w wieku 80 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności Polski, z 3,0% na początku prognozowanego okresu (2008 r.) poprzez 5,7% w 2030 r. do ponad 13% w 2060 r.

Francja

Według prognozy demograficznej we Francji metropolitarnej udział osób w wieku 65 lat i starszych w ogólnej liczbie ludności wzrośnie z 16,5% w 2008 r. do 23% w 2030 r. i 26% w 2060 r. Prognozowany bilans naturalny pozwala stwierdzić, iż poziom starzenia się społeczeństwa będzie mniejszy niż średnia europejska. W związku z powyższym, stosunek liczby osób starszych do osób w wieku produkcyjnym (45,2%) będzie, w perspektywie 2060 r., nieznacznie korzystniejszy niż średnia europejska (53,5%). Jednakże, odsetek osób starszych w populacji będzie się zwiększał z uwagi na wejście w wiek dojrzały pokolenia „wyżu demograficznego” i wydłużającego się okresu życia. Odsetek osób w wieku 80 lat i starszych wzrośnie z 5% w 2008 r. do 7,3% w 2030 r. i 10,8% w 2060 r.

Polska

Il découle des prévisions d'Eurostat qu'en Pologne, la baisse de la population totale, notamment de la population au-dessous de 18 ans, s'accompagnera de l'augmentation rapide du pourcentage des seniors. Le vieillissement des sociétés est un phénomène observé dans toute l'Europe. Les changements démographiques des dernières années en Pologne intensifient le processus de vieillissement de la population. Il découle des données d'Eurostat que jusqu'en 2030, la part des personnes de 65 ans et plus doublera presque par rapport à 2008 (de 13,5% à 23,0%) soit passera presque à un quart et en 2060 à plus d'un tiers de la population totale de la Pologne (36,2%). Selon les prévisions démographiques, la part des personnes de 80 ans et plus croîtra très rapidement dans la population totale de la Pologne : de 3,0% au début de la période concernée (2008) pour passer à 5,7% en 2030 et à plus de 13% en 2060.

France

Selon le scénario central de projection, la France métropolitaine verrait la proportion de personnes âgées de 65 ans ou plus passer de 16,5% en 2008 à près de 23% en 2030 puis 26% en 2060. La présence d'un solde naturel dynamique permettrait de connaître un profil de vieillissement moins marqué qu'en moyenne européenne. De ce fait, le rapport entre personnes âgées et personnes en âge de travailler (45,2%) devrait être, à horizon 2060, légèrement plus favorable qu'en moyenne européenne (53,5%). Toutefois, la part des « grands âges » dans la population pourrait connaître une accélération, du fait de l'entrée des générations du baby boom dans les âges les plus avancés et des gains d'espérance de vie. La part des personnes âgées de 80 ans ou plus passerait ainsi de 5% en 2008 à 7,3% en 2030 puis 10,8% en 2060.

3. Gospodarka

a) Produkt Krajowy Brutto (PKB)

Jednym z podstawowych celów Strategii Lizbońskiej było stworzenie opartej na wiedzy, a zarazem najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, zdolnej do systematycznego wzrostu gospodarczego. Potrzebę tę ujawniał m.in. wolniejszy rozwój gospodarki europejskiej od amerykańskiej wyrażony wzrostem Produktu Krajowego Brutto (PKB).

PKB nie należy do strukturalnych wskaźników monitorowania Strategii Lizbońskiej, ale ma istotne znaczenie w ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej państw. UE 27 charakteryzuje w tym względzie duże zróżnicowanie. W 2008 r. ponad ¾ wartości PKB Unii Europejskiej wytworzyło pięć państw: Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Włochy i Hiszpania, wkład Polski wyniósł 4,3%. Było to ponad 3-krotnie mniej niż we Francji.

W latach 2000-2008 we Francji i Polsce tempo wzrostu PKB było różne. Największe zmiany w tym zakresie zachodziły po 2002 r. Wówczas tempo wzrostu PKB w Polsce było wyższe niż we Francji i w UE 27.

3. Économie

a) Produit intérieur brut (PIB)

L'un des principaux objectifs de la Stratégie de Lisbonne est de faire de l'Union Européenne l'économie de la connaissance la plus compétitive et la plus dynamique du monde, capable d'une croissance économique durable. Ce besoin est notamment révélé par le développement de l'économie européenne, plus lent que celui de l'économie américaine et exprimé par la croissance du Produit intérieur brut (PIB).

Le PIB ne fait pas partie du jeu de ratios structurels de suivi de la stratégie de Lisbonne ; cependant son rôle, permettant d'apprécier la situation sociale et économique des pays, est important. La situation au sein de l'UE 27 est fortement diversifiée. En 2008, plus de trois quarts de la valeur du PIB de l'Union Européenne sont générés par cinq pays : l'Allemagne, le Royaume-Uni, la France, l'Italie et l'Espagne. La contribution de la Pologne au PIB communautaire est de 4,3% soit plus de trois fois plus faible que la contribution française.

Dans les années 2000-2008, le rythme de croissance du PIB en France et en Pologne est différent. Les plus grands changements s'opèrent après 2002 où le rythme de croissance du PIB en Pologne est supérieur à la France et à l'UE 27.

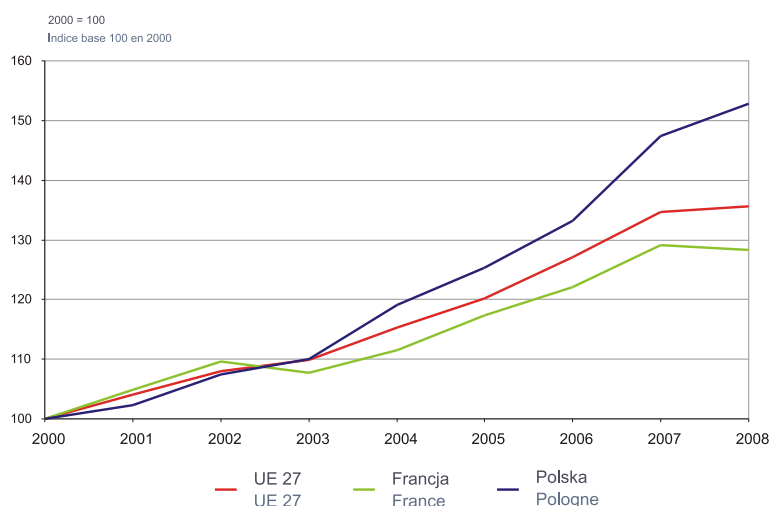
Tabela 6 : Produkt Krajowy Brutto w UE 27, Francji i Polsce według parytetu siły nabywczej walut w mln PPS

Tableau 6 : Produit intérieur Brut dans l'UE-27, la France et la Pologne (en millions de SPA)									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UE 27	9 209 173	9 588 080	9 950 225	10 118 456	10 616 818	11 071 531	11 700 495	12 397 992	12 494 369
Francja	1 334 784	1 399 634	1 462 447	1 437 272	1 488 239	1 565 422	1 629 586	1 723 658	1 713 350
Polska	351 600	359 741	377 810	387 063	418 544	440 537	468 213	518 495	537 211

źródło: Eurostat.
source : Eurostat

Wykres 1 : Dynamika wartości Produktu Krajowego Brutto w UE 27, Francji i Polsce według parytetu siły nabywczej walut w mln PPS w latach 2000–2008 (2000=100)

Graphique 1 : Évolution du PIB dans l'UE-27, en France et en Pologne (base 100 en 2000)

źródło: Eurostat.
source : Eurostat

Polska

Pod względem dynamiki zmian PKB Polska należała w latach 2000-2008 do najszybciej rozwijających się państw Unii Europejskiej. W 2008 r. wartość globalnego PKB Polski była wyższa o 52,8% niż w 2000 r., podczas gdy w całej UE 27 odpowiednio o 35,7%. Od 2004 r. tempo przyrostu PKB w Polsce było wyższe niż we Francji i UE 27.

Francja

W latach 2000-2008 Francja zanotowała nieznaczny wzrost PKB w stosunku do ogólnego wzrostu w Unii Europejskiej. Wzrost o 28,3% w tym okresie jest niewielkim wzrostem wobec wzrostu odnotowanego w całej Unii Europejskiej, tj. na poziomie 35,7%. Fakt ten zależy w dużej mierze od dynamiki rozwoju krajów Europy południowej i Europy wschodniej (np. Polski, która zanotowała wzrost na poziomie 52,8%). Kryzys ekonomiczny oraz recesja, która dotknęła kraje o bardziej dynamicznym rozwoju (jak np. Francja), może odwrócić tę tendencję.

Polska

En termes de dynamique de développement du PIB, dans les années 2000-2008, la Pologne fait partie des États membres de l'Union Européenne dont la croissance est la plus rapide. En 2008, le PIB global de la Pologne est supérieur de 52,8% à celui de 2000 tandis que le PIB de l'UE 27 a cru de 35,7%. Depuis 2004, le rythme de croissance du PIB en Pologne est supérieur à la France et à l'UE 27.

France

Sur la période 2000-2008, la croissance du PIB en France a connu un léger décrochage par rapport au rythme global de croissance de l'Union Européenne. Avec une augmentation de près de 28,3% sur la période, la progression est en effet plus modeste que l'augmentation de près de 35,7% mesurée pour l'ensemble de l'Union Européenne. Ce constat tient en partie à la dynamique de rattrapage des pays de l'Europe du Sud et de l'Europe de l'Est à l'instar de la Pologne, qui a connu une évolution de 52,8%. La crise économique a toutefois pu inverser cette tendance, avec des récessions plus prononcées dans les pays précédemment les plus dynamiques et une stabilité dans les pays comme la France.

b) Wartość dodana brutto

Wartość dodana brutto przedstawia wartość produktów (wyróbów i usług) wytworzonych przez jednostki krajowe rynkowe i nierynkowe pomniejszoną o zużycie pośrednie poniesione w związku z jej wytworzeniem. W ujęciu rzeczowym (pomijając kwestie podatków i dotacji) wartość dodana brutto jest sumą wartości wszystkich dóbr i usług wyprodukowanych w ciągu okresu produkcyjnego, które nie zostały zużyte w procesie produkcji.

W latach 2000-2009 struktury tworzenia wartości dodanej brutto UE 27, Polski i Francji według Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej pozostawały różne. We Francji w tworzeniu wartości dodanej brutto utrzymała się dominacja działalności związanej z pośrednictwem finansowym i nieruchomościami, podczas gdy o wartości dodanej brutto w Polsce nadal decyduje działalność związana z handlem i naprawami, hotelami i restauracjami, transportem, gospodarką magazynową i łącznością oraz przemysłem (łącznie ponad 50% wartości dodanej brutto w 2010 r.)

Polska

W Polsce w 2009 r. największą część wartości dodanej brutto wygenerowały jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu i napraw, hoteli i restauracji, transportu, gospodarki magazynowej i łączności (G-I) oraz przemysłu (C-E). Łącznie wytworzyły one 51,3% wartości dodanej brutto. Najmniejszy udział w jej tworzeniu odnotowano dla jednostek związanych z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem (A,B) – 3,7%.

b) Valeur ajoutée brute

La valeur ajoutée brute correspond à la valeur des produits et des services produits par les entités nationales marchandes et non marchandes, diminuée de celle de la consommation intermédiaire. Matériellement parlant (les impôts, les taxes et les subventions mis à part), la valeur ajoutée brute est la valeur des biens et des services produits pendant la période de production et qui n'ont pas été utilisés pour la production.

Dans les années 2000-2009, la structure de la valeur ajoutée brute de l'UE 27, de la Pologne et de la France, présentée selon la Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne, est différente. En France, la création de la valeur ajoutée brute est prédominée par les activités financières et les activités de services tandis qu'en Pologne le rôle décisif revient au commerce et à la réparation, à l'hébergement et à la restauration, aux transports, à l'entreposage, à la communication et à l'industrie (au total, plus de 50% de la valeur ajoutée brute en 2010).

Pologne

En 2009 en Pologne, la majorité de la valeur ajoutée brute est générée par des entités dont l'activité concerne le commerce et la réparation, l'hébergement et la restauration, les transports, l'entreposage et la communication (G-I) et l'industrie (C-E). Ces entités génèrent au total 51,3% de la valeur ajoutée brute. La plus faible participation est celle des entités ayant trait à l'agriculture, la chasse, la sylviculture et la pêche (A, B) à la hauteur de 3,7%.

Tabela 7 : Struktura wartości dodanej brutto w UE 27, Francji i Polsce według Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej¹ w 2000 i 2009 r.(%) *

Tableau 7 : Répartition de la valeur ajoutée brute par secteur dans l'UE à 27, la France et la Pologne selon la NACE¹ en 2000 et 2009 (%) *

Sekcja	UE 27		Polska		Francja		Secteurs
	UE27		Pologne		France		
	2000	2009	2000	2009	2000	2009	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo (A+B)	2,3	1,6	5,0	3,7	2,8	1,8	Agriculture, forêt, chasse et pêche (A,B)
Przemysł (C+D+E)	22,4	18,1	24,0	24,3	17,8	12,5	Industrie (C-E)
Budownictwo (F)	5,6	6,3	7,7	7,5	5,2	6,5	Construction (F)
Handel i naprawy; hotele i restauracje; transport. gospodarka magazynowa i łączność (G+H+I)	21,5	20,8	27,3	27,0	18,8	19,2	Commerce de gros et de détail, hôtels et restaurants, transports (G-I)
Pośrednictwo finansowe; obsługa nieruchomości i firm (J+K)	26,2	29,2	18,1	18,4	30,6	34,1	Intermédiation financière, activités de services (J+K)
Administracja publiczna; obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne; edukacja; ochrona zdrowia i pomoc społeczna; działalność usługowa społeczna i indywidualna, pozostałe gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników (L+M+N+O+P)	22,0	24,0	18,0	19,2	24,8	27,0	Administration publique; autres services aux particuliers ; activités des ménages (L-P)

* - ze względu na zaokrąglenia wartości mogą się nie sumować do 100,0.

[1] Statystyczna Klasyfikacja Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej, Rev. 1.1 (NACE Rev. 1.1, 2002)
źródło: Eurostat.

* Le total des arrondis peut ne pas aboutir à 100,0.

[1] Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne, Rév. 1.1 (NACE Rév 1.1, 2002)
source : Eurostat

W latach 2000-2009 zmiany w strukturze tworzenia wartości dodanej brutto w Polsce wiązały się ze spadkiem udziału sekcji A,B oraz wzrostem udziału sekcji L-P. W analizowanym okresie pomimo, że udział sekcji A,B w tworzeniu wartości dodanej brutto zmniejszył się o 1,3 p. proc. (z 5,0% w 2000 r. do 3,7% w 2009 r.) pozostawał nadal relatywnie wysoki (2-krotnie wyższy niż we Francji). Jednocześnie nastąpił w Polsce, podobnie jak we Francji i UE 27, wzrost udziału sekcji L-P w tworzeniu wartości dodanej brutto. Tempo wzrostu udziału sekcji L-P w tworzeniu wartości dodanej brutto było jednak niższe niż we Francji i UE 27. W efekcie w 2009 r. omawiane sekcje przyczyniły się do wytworzenia 19,2% wartości dodanej brutto Polski. Było to o 4,8 p. proc. mniej niż w UE 27 i 7,8 p. proc. mniej niż we Francji.

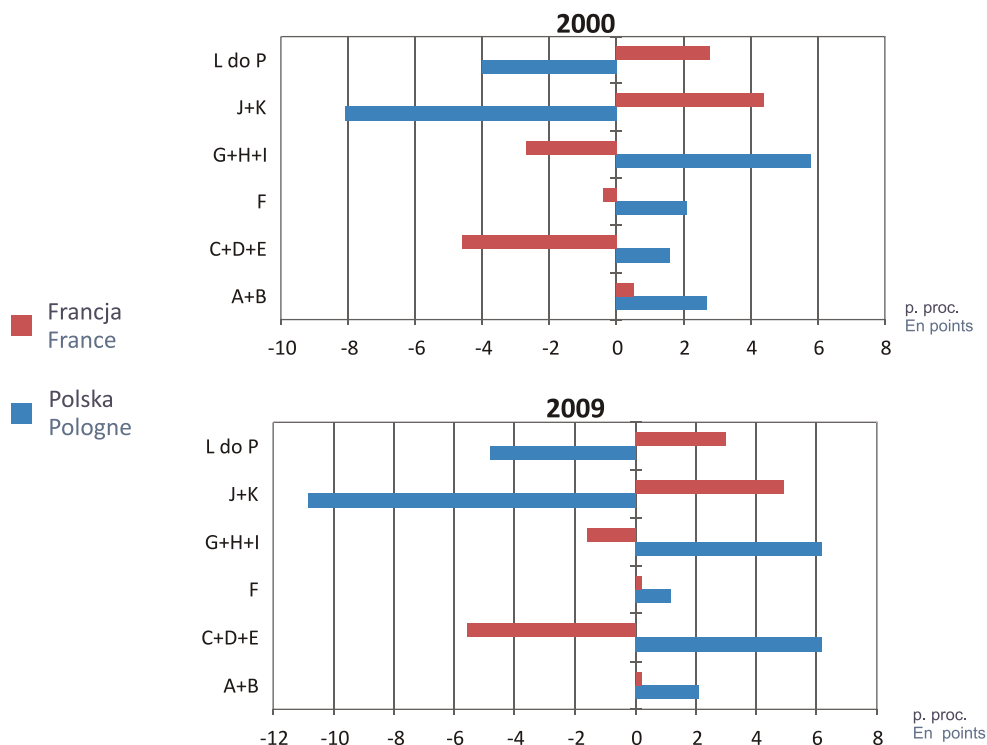
W ujęciu sektorów instytucjonalnych, w tworzeniu wartości dodanej brutto dominującą rolę odgrywał sektor przedsiębiorstw. W 2009 r. z tego sektora pochodziło 49,5% ogólnej kwoty wartości dodanej brutto w kraju. Sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek (w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie i poza nim z liczbą pracujących do 9 osób) oraz osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł, w 2009 r. wytworzył 30,9% wartości dodanej brutto w kraju. Natomiast udział sektora instytucji rządowych i samorządowych w tworzeniu krajowej wartości dodanej brutto w 2009 r. wyniósł średnio 14,6%.

Dans les années 2000-2009 les changements concernant la structure de la valeur ajoutée brute en Pologne sont liés à la baisse de la part des sections A, B et à l'augmentation de la part des sections L-P. Pendant la période étudiée, malgré la baisse de 1,3 points (de 5,0% en 2000 à 3,7% en 2009) de la part des sections A, B à la création de la valeur ajoutée brute, cette part reste toujours relativement élevée (le double du chiffre français). En même temps, la part des sections L-P à la création de la valeur ajoutée brute augmente en Pologne de même qu'en France et à l'UE 27. Cependant, le rythme d'augmentation de la part des sections L-P à la création de la valeur ajoutée brute est inférieur au rythme d'augmentation en France et à l'UE 27. Finalement, en 2009 les sections précitées participent à la hauteur de 19,2% à la création de la valeur ajoutée brute en Pologne soit 4,8 points de moins que l'UE 27 et 7,8 points de moins qu'en France.

Par secteurs institutionnels, le secteur des sociétés non financières est prédominant pour la création de la valeur ajoutée brute. En 2009, ce secteur contribue à la hauteur de 49,5% à la totalité de la valeur ajoutée brute. Le secteur des ménages qui inclut des personnes physiques employeurs (entreprises individuelles agricoles et non agricoles dont le nombre de salariés ne dépasse pas 9 personnes) et des personnes physiques dont les revenus proviennent du travail salarié et des sources non liées au travail, contribue à la hauteur de 30,9% à la valeur ajoutée brute en 2009 tandis que le secteur des administrations publiques contribue en moyenne à la hauteur de 14,6%.

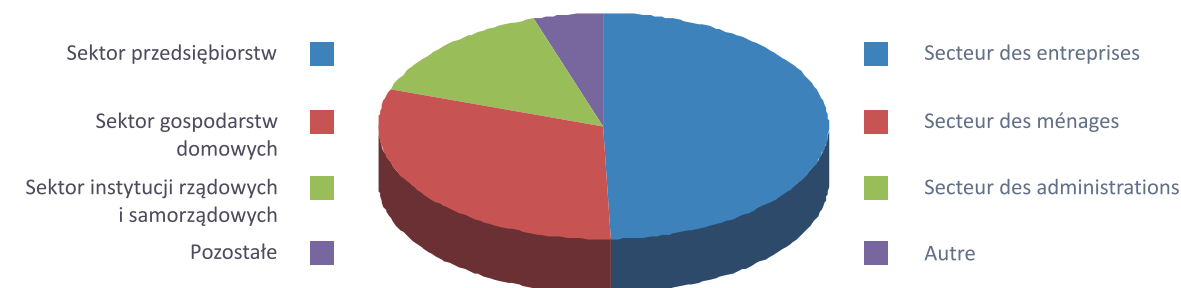
Wykres 2. Różnice udziałów w tworzeniu wartości dodanej brutto w Polsce i we Francji w stosunku do UE 27 według sekcji w 2000 r. i 2009 r.

Graphique 2 : Différences dans la création de richesse en Pologne et en France par rapport à l'UE-27 en 2000 et 2009

Wykres 3. Struktura wartości dodanej brutto według sektorów instytucjonalnych w Polsce w 2009 r.

Graphique 3 : Structure de la valeur ajoutée brute par secteur institutionnel en Pologne en 2009

źródło : GUS
source : GUS

Francia

W ostatnim dziesięcioleciu, zmiany w strukturze wartości dodanej brutto we Francji są kontynuacją długoterminowych trendów i zmian gospodarczych zapoczątkowanych w okresie kryzysów naftowych w latach siedemdziesiątych dwudziestego wieku. Również udział przemysłu w gospodarce francuskiej nieustannie się zmniejsza, stanowi jedynie 13,6% wartości dodanej brutto w 2008 r. wobec 17,7% w 2000 r. (sekcje C+D+E wg NACE rev.1). W okresie sześćdziesięciu lat udział wartości dodanej brutto generowanej bezpośrednio przez przemysł zmniejszył się o połowę. Natomiast działalność sektora usług rynkowych (sekcje K+J wg NACE rev.1) przyczynia się do wzrostu produkcji dóbr, tj. 33,4% wartości dodanej brutto w 2008 r. wobec 30,7% w 2000 r. Niemniej, część tych zmian wynika z outsourcingu – przedsiębiorstwa przemysłowe przekazują działalność poboczną innym świadczeniodawcom i podwykonawcom zarejestrowanym w sektorze usług.

Wzrost wartości dodanej brutto w sektorze usług nierynkowych (administracja publiczna i usługi publiczne) jest nieznaczny, 25,4% w 2008 r. wobec 24,7% w 2000 r. Jednakże, w ciągu sześćdziesięciu lat, zanotował on trend przeciwny do sektora przemysłowego, podwajając swój udział w wartości dodanej brutto. Działalność handlowa, gastronomiczna i transportowa zajmowały równorzędne miejsca w ciągu dziesięciolecia, wynoszące 18,9% wartości dodanej brutto. Udział budownictwa z kolei zależy od okresów gospodarczych i oscyluje między 5% a 7% wartości dodanej brutto. Z kolei udział rolnictwa zmniejsza się, w 2008 r. wyniósł 2,0% wobec 2,8% w 2000 r. W retrospektywnej analizie rola rolnictwa w procesie wzbogacania zmniejszyła się znacząco od czasu II Wojny Światowej; udział rolnictwa w wartości dodanej zmniejszył się dziesięciokrotnie w ciągu ostatnich sześćdziesięciu lat.

Kryzys ekonomiczny w latach 2008-2009 wpłynął także na zmiany w strukturze sektorowej tworzenia wartości dodanej brutto. Wartość dodana wytworzona w przemyśle zmalała tylko w 2009 r. do 9%, a w usługach rynkowych zmalała do poziomu poniżej 2%. Stabilizacja sektora produkcyjnego jeszcze trwa, lecz niewielki wzrost (+4% w przemyśle w 2010 r.) pozwala stwierdzić, że struktura wartości dodanej brutto została trwale zmieniona ze względu na kryzys w 2009 r. W budownictwie kryzys zaznaczył się jeszcze bardziej, a skutki są nadal odczuwalne, gdyż wartość dodana w produkcji budowlanej zmniejszyła się prawie o 2% w 2008 r., o 5% w 2009 r. i o kolejne 5% w 2010 r. Jednocześnie nastąpiło relatywne wzmocnienie sektora usług rynkowych w tworzeniu narodowej produkcji dóbr.

France

Au cours de la dernière décennie, en France, les transformations dans la structure de la valeur ajoutée brute se sont inscrites dans le prolongement des tendances de long terme et des mutations économiques initiées dès les chocs pétroliers des années 1970. La part des industries dans l'activité économique française continue de se rétracter : elle ne représente plus que 13,6% de la valeur ajoutée brute en 2008 contre 17,8% en 2000 (codes C+D+E dans la NACE rév. 1). Sur longue période, la part de la valeur ajoutée directement produite par l'industrie a ainsi été divisée par 2 en 60 ans. A l'inverse, les activités relevant des services marchands (codes J+K dans la NACE rév. 1) voient leur importance relative s'accroître dans la production de richesse : elles représentent 33,4% de la valeur ajoutée brute en 2008 contre 30,6% en 2000. Toutefois, une partie de ces évolutions tient au processus d'externalisation par lequel les entreprises industrielles transfèrent des activités périphériques à leur cœur de métier auprès de prestataires et sous-traitants qui sont enregistrés dans les branches des services marchands. La progression dans les services non marchands (administration publique et services collectifs) est de faible ampleur : 25,4% en 2008 contre 24,8% en 2000. Néanmoins, sur longue période, elle a connu une trajectoire inverse à celle de l'industrie, en doublant sa part dans la valeur ajoutée brute sur 60 ans. Les activités de commerce, restauration et transport occupent une place égale tout au long de la décennie, proche de 18,9% de la valeur ajoutée. La part de la construction, quant à elle, oscille au gré des cycles économiques entre 5% et 7% de la valeur ajoutée brute. Enfin, la part de l'agriculture continue de se contracter : 2,0% en 2008 contre 2,8% en 2000. Dans une analyse rétrospective, la place de l'agriculture dans la production de richesse s'est considérablement amoindrie depuis la 2de guerre mondiale : elle a été divisée par 10 en 60 ans. La crise économique de 2008-2009 a depuis modifié cette répartition par branche. Ainsi, la valeur ajoutée dans les industries a reculé de près de 9% sur la seule année 2009, quand les services marchands se contractaient de moins de 2%. La stabilisation du tissu productif est encore en cours depuis, mais la faible ampleur du rebond, +4% pour l'industrie en 2010, laisse penser que la structure de la valeur ajoutée a été durablement altérée par le choc de 2009. Dans le secteur de la construction, l'impact du choc est plus marquant encore, et ses effets se font encore sentir. La valeur ajoutée de la construction s'est contractée de près de 2% en 2008, 5% en 2009 et encore 5% en 2010. Mécaniquement, la meilleure résistance du secteur des services marchands conduit à renforcer sa place dans la production nationale de richesse.

c) Handel zagraniczny

Handel zagraniczny jest wymianą międzynarodową towarów, usług i kapitałów. Ten typ handlu istniejący od wielu wieków, przeżył moment rozkwitu po II wojnie światowej dzięki globalizacji gospodarczej, która przyspieszyła z upadkiem bloku komunistycznego pod koniec lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku.

Wolumen handlu światowego potroił się wraz z upadkiem muru berlińskiego w listopadzie 1989 r. Międzynarodowa wymiana handlowa między krajami rozwiniętymi i nowymi krajami uprzemysłowionymi nabrała dużego znaczenia i sprzyjała rozwojowi nowych rynków (Chin, Indii, Brazylii). Kraje mniej rozwinięte nie odnotowały tak dużego wzrostu międzynarodowej wymiany handlowej.

Europa zajmuje szczególne miejsce w wymianie międzynarodowej. Po wykluczeniu handlu wewnątrzspółnotowe, obrót UE w 2010 r. stanowił 16% handlu światowego. W ten sposób stał się pierwszym mocarstwem handlowym świata, przed Stanami Zjednoczonymi (14%), Chinami (12%) i Japonią (6%). Oczywiście, wpływ na handel światowy spada na rzecz Chin i krajów rozwijających się. Z drugiej zaś strony, wymiana w ramach Unii Europejskiej stanowi istotny przepływ towarów – ok. 65% eksportu z UE trafia do innych krajów członkowskich.

Analiza wymiany międzynarodowej jest więc kluczowym wskaźnikiem oceny wzrostu gospodarczego Europy na rynku światowym, ale również powiązań gospodarek wewnątrz Unii.

Polska

W Polsce miniona dekada charakteryzowała się znacznym wzrostem obrotów handlu zagranicznego. W latach 2000–2010 eksport towarów z Polski zwiększył się 3,5-krotnie (z 34,37 mld euro w 2000 r. do 120,37 mld euro w 2010 r.), natomiast import towarów do Polski zwiększył się 2,5-krotnie (z 53,08 mld euro w 2000 r. do 134,19 mld euro w 2010 r.).

c) Commerce extérieur

Le commerce international est l'échange de biens, de services et de capitaux entre pays. Ce type de commerce existe depuis des siècles mais il a connu un nouvel essor au lendemain de la seconde guerre mondiale du fait de la mondialisation économique. Cette dernière s'est en particulier accélérée avec la chute du bloc soviétique au cours des années 1980.

Le volume du commerce mondial a triplé depuis la chute du Mur de Berlin en 1990. Les échanges commerciaux internationaux prennent très largement place entre les pays développés, les nouveaux pays industrialisés et les puissances émergentes (Chine, Inde, Brésil) favorisant la croissance de ces derniers. Les pays les moins avancés n'ont pas connu une telle hausse des échanges commerciaux internationaux.

L'Europe occupe une place essentielle dans les échanges internationaux. D'une part, si l'on exclut le commerce intra-européen, l'UE représente à elle seule près de 16% du commerce mondial en 2010. Elle reste ainsi la première puissance commerciale de la planète, devant les Etats-Unis (14%), la Chine (12%) et le Japon (6%). Certes, cette influence dans le commerce mondial décroît, au profit de la Chine et des pays émergents. D'autre part, les échanges internationaux qui prennent place au sein de l'Union Européenne représentent des flux considérables. Ainsi, 65% des exportations de l'UE vont vers d'autres Etats membres.

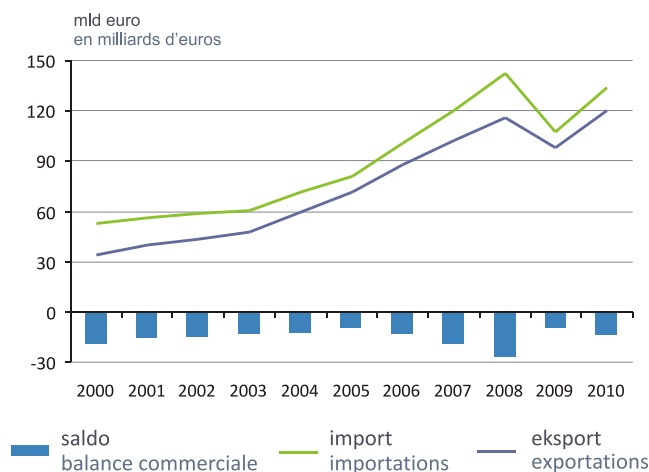
L'analyse des échanges internationaux est donc un facteur clé pour apprécier la croissance économique de l'Europe dans l'environnement mondial, mais aussi la convergence des économies européennes au sein de l'Union.

Pologne

En Pologne, la décennie écoulée se caractérise par une forte augmentation des échanges du commerce extérieur. Dans les années 2000–2010, les exportations de marchandises en provenance de la Pologne augmentent 3,5 fois (de 34,37 milliards d'euros en 2000 à 120,37 milliards d'euros en 2010), tandis que les importations de marchandises en Pologne augmentent 2,5 fois (de 53,08 milliards d'euros en 2000 à 134,19 milliards d'euros en 2010).

Wykres 4 : Obroty handlu zagranicznego w Polsce w latach 2000–2010 (mld euro)

Graphique 4 : Le commerce extérieur en Pologne (milliard d'euros)

źródło: GUS
source : GUS

W analizowanym okresie spadek wartości eksportu i importu odnotowano w 2009 r. Wówczas dekonstrukcja, jaka ogarnęła światową gospodarkę wpłynęła w Polsce na spadek wielkości eksportu o 15,5% i importu o 24,5% w porównaniu do 2008 r. W strukturze geograficznej kierunków handlu zagranicznego Polski, zarówno w eksporcie, jak i imporcie dominowały wysokorozwinięte kraje europejskie. Głównym partnerem pozostawały Niemcy. W 2010 r. wyeksportowano do tego państwa 26,1% ogólnej wartości polskiego eksportu oraz importowano z niego 21,9% ogólnej wartości polskiego importu. Od 2000 r., zwłaszcza w imporcie następował wzrost wartości towarów sprowadzanych z krajów rozwijających się. Wśród nich znaczącą rolę odegrały Chiny, z których w 2010 r. pochodziło 9,4% ogółu towarów importowanych do Polski. Obecnie Chiny, obok Niemiec i Rosji, należą do głównych importerów Polski.

W latach 2000-2010 wzrostowi obrotów handlu zagranicznego w Polsce towarzyszyła systematyczna redukcja deficytu salda handlu zagranicznego. Poprawiła się zwłaszcza sytuacja w wymianie zagranicznej z krajami rozwiniętymi, z którymi od 2009 r. odnotowano dodatnie saldo handlu zagranicznego przy utrzymującym się deficycie wymiany z krajami rozwijającymi.

Z analizy struktury towarowej importu i eksportu według nomenklatury SITC wynika, że w 2010 r. 34,3% wartości towarów importowanych do Polski stanowiły maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy. Równocześnie eksport tej grupy towarów stanowił 41,1% ogółu wartości towarów wyeksportowanych z Polski. Saldo obrotów handlu zagranicznego w tej sekcji wyniosło 3455,3 mln euro w cenach bieżących. W 2010 r. dodatnie saldo obrotów handlu zagranicznego w Polsce odnotowano ponadto w sekcjach: żywność i zwierzęta żywe, napoje i tytoń, towary przemysłowe sklasyfikowane według surowców oraz różne wyroby

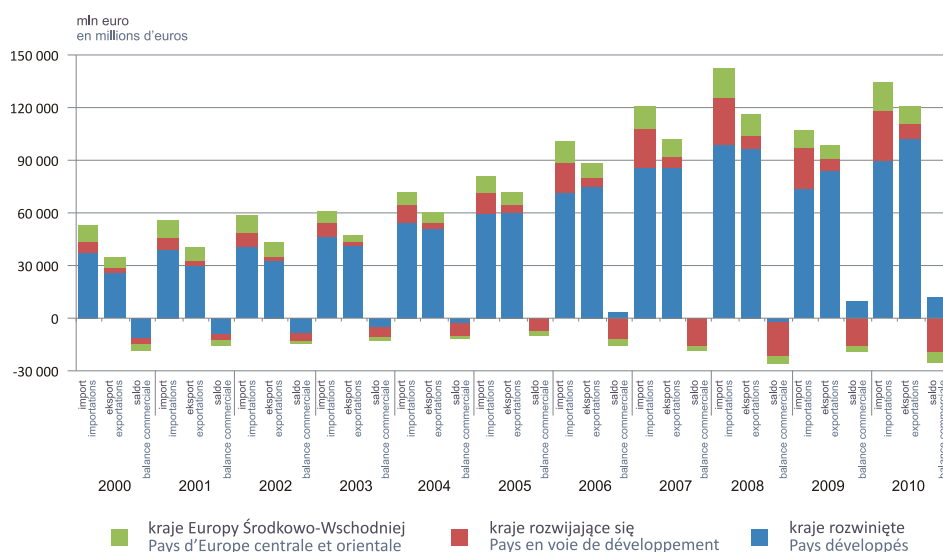
Pendant la période étudiée, une baisse de la valeur des exportations et des importations est constatée en 2009. La mauvaise conjoncture dans laquelle se retrouve l'économie mondiale, génère en Pologne une baisse de 15,5% du volume des exportations et de 24,5% du volume des importations par rapport à 2008. La structure géographique du commerce extérieur de la Pologne, aussi bien à l'exportation qu'à l'importation, reflète la prédominance des pays européens développés, l'Allemagne étant toujours le partenaire principal. En 2010, les exportations vers l'Allemagne représentent 26,1% des exportations polonaises en valeur tandis que les importations en provenance d'Allemagne représentent 21,9% des importations polonaises en valeur. Depuis 2000, s'observe une croissance de la valeur de marchandises importées des pays en voie de développement, parmi lesquels un rôle significatif revient à la Chine (en 2010, 9,4% de l'ensemble des marchandises importées en Pologne proviennent de Chine). Actuellement, la Chine avec l'Allemagne et la Russie sont les principaux partenaires en termes d'importation de la Pologne.

Dans les années 2000-2010, l'augmentation des échanges du commerce extérieur en Pologne s'accompagne de la réduction systématique du déficit du solde du commerce extérieur. La situation des échanges avec les pays développés s'est améliorée ; le solde du commerce extérieur avec ces pays est positif depuis 2009 tandis que le solde des échanges avec les pays en voie de développement est toujours déficitaire.

L'analyse de la structure des marchandises importées et exportées, faite selon la nomenclature CTCI, démontre qu'en 2010, les machines et le matériel de transport constituent 34,3% de la valeur des marchandises importées en Pologne. Les exportations de ces marchandises constituent 41,1% de la valeur totale des marchandises exportées. Le solde du commerce extérieur est de 3455,3 millions d'euros aux prix courants pour cette section. En 2010, le solde positif des échanges du commerce extérieur en Pologne concerne aussi les sections suivantes : produits alimentaires et animaux vivants, boissons et tabac, articles manufacturés classés par matière première et articles manufacturés

Wykres 5 : Obroty handlu zagranicznego według grup krajów w latach 2000–2010 (mln euro)

Graphique 5 : Le commerce extérieur par groupes de pays (millions d'euros)

źródło: GUS
source : GUS

przemysłowe. W pozostałych sekcjach saldo obrotów handlu zagranicznego było ujemne. W 2010 r. największy deficyt handlowy wystąpił w sekcji paliwa mineralne, smary i materiały pochodne – 9457,0 mln euro w cenach bieżących.

Francja

Gospodarka Francji od dawna tworzy podstawę wymiany międzynarodowej, również w ramach systemu europejskiego. Obserwowano w niej falę rozkwitu handlu światowego, która nastąpiła wraz z szybkim wzrostem wymiany międzynarodowej w XIX wieku. Najpierw poprzez wymianę z koloniami, następnie w obrębie Europy, aż wreszcie w światowym systemie produkcji. W ostatnich latach, wymiana międzynarodowa także się rozwijała, mimo, iż kryzys w 2009 r. nieznacznie ją wyhamował. Na przełomie dwudziestego wieku Francja miała już dobrze rozwiniętą sieć importu i eksportu. Wzrost handlu zewnętrznego okazał się nieznaczny w ostatnim dziesięcioleciu, w porównaniu do gospodarek, których otwarcie na gospodarkę światową jest stosunkowo młode. W związku z tym w latach 2000-2010 francuski eksport wzrósł o prawie 20%, z 327,5 mld euro do 388 mld euro (FAB). W tym czasie import był bardziej wzmocniony; wzrósł o prawie 35% z 337,5 mld euro do 456,9 mld euro (CAF). Ta różnica związana jest z coraz bardziej pogłębiającym się deficytem bilansu handlowego i odpowiada nowemu miejscu jakie zajmuje Francja

divers. Le solde des échanges du commerce extérieur est négatif pour les autres sections. En 2010, le plus grand déficit commercial concerne la section des combustibles, minéraux, lubrifiants et matières apparentées – 9457,0 millions d'euros aux prix courants.

France

L'économie française est de longue date inscrite dans les échanges internationaux, en partie au sein du système européen. A vrai dire, le pays s'est inscrit dans chaque vague d'essor du commerce mondial depuis l'accélération des échanges internationaux au cours du 19e siècle. D'abord à travers les échanges avec ses colonies, puis au cœur de la construction européenne, enfin dans le système mondialisé de production et d'échanges des biens et services, la France se présente comme une économie ouverte. Sur les dernières années, les échanges internationaux ont poursuivi leur croissance, même si cette dernière a été freinée avec la crise de 2009. La France ayant déjà largement développé ses réseaux d'importations et d'exportations au tournant du vingtième siècle, la progression du commerce extérieur apparaît globalement modeste sur la dernière décennie, en comparaison à des économies dont l'ouverture à l'économie mondiale est plus récente. Ainsi, sur la période 2000-2010, les exportations françaises ont globalement augmenté de près de 20%, passant de 327,5 milliards d'euros à 388 milliards d'euros (biens FAB). Les importations ont augmenté de façon plus soutenue, de près de 35%, passant de

Tabl. 8. Import i eksport według sekcji nomenklatury SITC^[1] w Polsce w 2010 r. (ceny bieżące), w mln euro

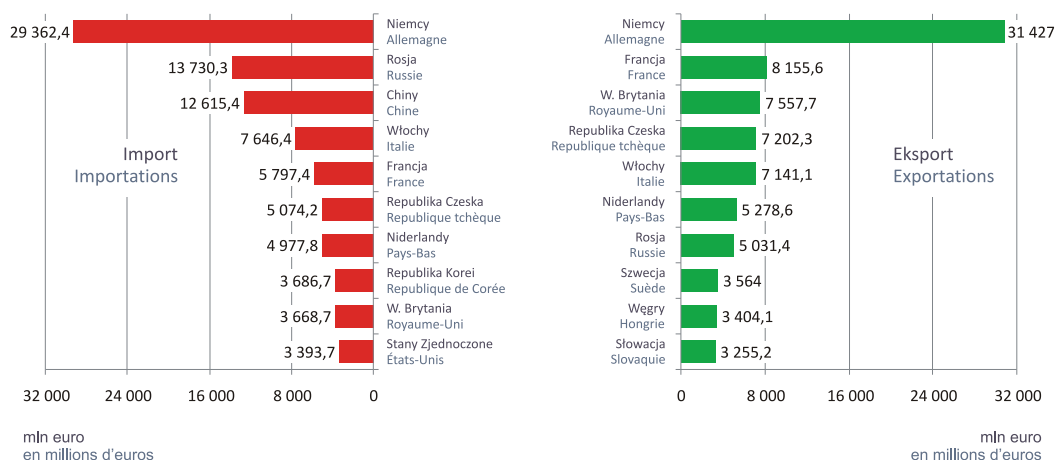
Tableau 8 : Importations et exportations par sections CTCI ^[1] en Pologne en 2010 (prix courants), en millions d'euros				
Sektej	Import	Eksport	Saldo	Sections
	Importations	Exportations	Balance commerciale	
Ogółem	134 188,4	120 373,1	-13 815,3	Total
Żywność i zwierzęta żywe	8 750,9	11 110,4	2 359,5	Nourriture et animaux vivants
Napoje i tytoń	835,7	1 585,8	750,1	Boissons et tabac
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	4 093,2	2 794,9	-1 298,3	Matières premières non comestibles, à l'exception des carburants
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	14 390,1	4 933,1	-9 457,0	Combustibles minéraux, lubrifiants et matières apparentées
Oleje, tłuszcze, woski zwierzęce i roślinne	430,1	243,0	-187,1	Huiles, graisses, cires animale et végétale
Chemikalia i produkty pokrewne	19 123,4	10 292,4	-8 831,0	Produits chimiques et produits connexes
Towary przemysłowe sklasyfikowane wg surowca	23 916,1	24 401,7	485,6	Articles manufacturés classés par matière
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	46 019,1	49 474,4	3 455,3	Équipement, machines, matériel et transport
Różne wyroby przemysłowe	13 770,7	15 457,6	1 686,9	Divers produits industriels
Towary i transakcje niesklasyfikowane w SITC	2 859,0	80,0	-2 779,0	Articles et transactions non classés ailleurs dans la CTCI

źródło: GUS
source : GUS

^[1] SITC – Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Handlu, została wydana przez Departament Statystyki ONZ w 1950 r. i znowelizowana w 2007 r. jako wersja 4. Służy do klasyfikowania wszystkich towarów objętych handlem międzynarodowym. W systemie klasyfikacyjnym SITC nie są w pełni sprecyzowane zasady grupowania. Niektóre rozdziały grupują towary wg kryterium ich przeznaczenia, inne – wg kryterium surowcowego.

^[1] La classification type pour le commerce international CTCI a été établie par le département de statistique des Nations Unies en 1950 et modifiée en 2007 sous une version 4. Utilisée pour classer tous les biens faisant l'objet du commerce international, la classification CTCI présente plusieurs modalités de regroupement. Ainsi, les marchandises sont regroupées selon leur usage, ou selon les produits de base qui les composent.

Wykres 6 : Główne kierunki importu i eksportu Polski w 2010 r. (mln euro)

Graphique 6 : Les principaux partenaires de la Pologne à l'exportation et à l'importation en 2010
(en millions d'euros)

źródło : Eurostat, GUS
source : Eurostat, GUS

w światowym procesie produkcji. Ze względu na delokalizację w sektorze przemysłowym, Francja staje się stopniowo gospodarką konsumpcyjną, w której wartość dodana brutto związana jest z usługami lokalnymi, a import towarów produkowanych stanowi coraz większą jej część.

Rok 2009 zaznaczył się jako rok wyjątkowego spadku zewnętrznej wymiany towarów i usług. Spadek wolumenu (-12,4% eksport i -10,7% import) przekroczył poprzednie wyniki rejestrowane we Francji od II wojny światowej (-3,7% eksport w 1957 r. i -9,8% import w 1975 r.). Zmniejszenie wymiany zewnętrznej w lecie 2008 r. przedłużyło się aż do wiosny 2009 r.

W kontekście handlu światowego w wyniku spadku eksportu nastąpił ostry spadek popytu światowego, który negatywnie odbił się na Francji. Zmniejszenie zapotrzebowania rynku wewnętrznego we Francji miało swoje konsekwencje w imporcie towarów.

Pod koniec 2010 r. handel światowy osiągnął poziom sprzed kryzysu: jednakże gdy import krajów rozwijających był wyższy niż w 2008 r., w krajach rozwiniętych poziom ten był nieco niższy. Również eksport francuskich towarów i usług osiągnął w 2010 r. wartości dodatnie (+9,7%). Wzrost importu w 2010 r. (+8,8%), spowodowany był w szczególności zakupem towarów przemysłowych.

Wśród towarów, w odniesieniu do których Francja odnotowała ogromny wzrost handlowy, należy wskazać w szczególności produkcję środków transportu, w połączeniu z przemysłem samochodowym (eksport 81,1 miliarda euro wobec 64,2 miliarda euro z importu) i produkcję artykułów spożywczych w połączeniu z przemysłem rolno-spożywczym (eksport na poziomie 36,6 miliarda euro wobec importu 31,3 miliarda euro).

Głównym partnerem handlowym Francji są Niemcy, zarówno w zakresie importu (79,1 miliardów euro), jak i eksportu (62,9 miliardów euro). Pomimo nieznacznej poprawy w ostatnich latach, deficyt handlowy z gospodarką niemiecką jest nadal

337,5 miliardów euro do 456,9 miliardów euro (biens CAF). Ce déséquilibre, se traduisant par une balance commerciale de plus en plus déficitaire, correspond à la nouvelle place qu'occupe la France dans le processus mondial de production : du fait des délocalisations dans les secteurs industriels, la France se positionne peu à peu comme une économie de consommation où la valeur ajoutée est rattachée à des services produits localement, tandis qu'elle importe une part croissante des biens manufacturés.

L'année 2009 a été marquée par une chute exceptionnelle des échanges extérieurs de biens et services. Le recul des volumes (-12,4% pour les exportations et -10,7% pour les importations) dépasse les précédents records enregistrés en France depuis la seconde guerre mondiale (-3,7% pour les exportations en 1957 et -9,8% pour les importations en 1975). Le repli des échanges extérieurs, entamé à l'été 2008, s'est poursuivi jusqu'au printemps 2009. Dans un contexte de chute du commerce mondial, les exportations ont souffert de la forte contraction de la demande mondiale adressée à la France. Le repli de la demande intérieure française a de son côté pesé sur les importations. Les flux sont repartis à la hausse depuis. Le commerce mondial a retrouvé d'ailleurs globalement fin 2010 son niveau d'avant-crise : toutefois, alors que les importations des pays émergents affichent des niveaux plus élevés qu'en 2008, celles des pays avancés restent encore légèrement en retrait. Ainsi, les exportations françaises de biens et services ont rebondi nettement en 2010 (+9,7%). Les importations augmentent, elles aussi, fortement en 2010 (+8,8%), en particulier les achats de produits manufacturés (+11,6% après -11,6%). Parmi les biens pour lesquels la France présente un excédent commercial, il faut noter en particulier la fabrication de matériel de transport, en lien avec l'industrie automobile (81,1 milliards d'euros d'exportations contre 64,2 milliards d'euros d'importations) et la fabrication d'aliments en lien avec les industries agro-alimentaires (36,6 milliards d'euros d'exportations contre 31,3 milliards d'euros d'importations).

Le premier partenaire commercial de la France est l'Allemagne, aussi bien pour les importations (79,1 milliards) que les exportations (62,9 milliards). En dépit d'une légère amélioration sur les dernières années, le déficit commercial reste néanmoins important avec l'économie

Tabela 9 : Eksport i import we Francji według sekcji w 2010 r.

Tableau 9 : Exportations et importations de la France par secteur en 2010

Jednostka: mld euro	Eksport	Import	Unité : milliards d'euros
	Exportations FAB	Importations CAF	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13,4	11,1	Agriculture, sylviculture et pêche
Przemysł, w tym:	376,0	442,5	Industrie manufacturière, extraction et autres dont
Górnictwo i wydobywanie, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	8,8	47,3	Extraction, énergie, eau, gestion des déchets et dépollution
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	36,6	31,3	Fabrication d'aliments, boissons et produits à base de tabac
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	12,2	21,5	Cokéfaction et raffinage
Produkcja urządzeń elektrycznych, elektronicznych	76,5	96,7	Fabrication d'équipements électriques, électroniques, inf. et machines
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep; produkcja pozostałego sprzętu transportowego	81,1	64,2	Fabrication de matériels de transport
Produkcja pozostałych wyrobów przemysłowych	160,8	181,6	Fabrication d'autres produits industriels
Usługi rynkowe, w tym:	67,1	68,8	Services principalement marchands dont
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	9,1	3,5	Commerce ; réparation automobile et motocycle
Transport i gospodarka magazynowa	20,8	24,9	Transport et entreposage
Informacja i komunikacja	7,0	8,4	Information et communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5,2	5,0	Activités financières et d'assurance
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca	23,4	25,3	Activités scientifiques et techniques ; services administratifs et de soutien
Usługi nierynkowe	0,8	0,3	Services principalement non marchands ¹
Korekta terytorialna	34,9	29,7	Correction territoriale
Korekta CAF/FAB	0,0	-14,9	Correction CAF/FAB
Produkty ogółem	492,2	537,5	Total des produits

1. Zawiera sekcje „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”.

źródło : INSEE, rachunki narodowe - na podstawie 2005.

1. Correspond au regroupement “Administration publique”, “Enseignement”, “Santé humaine et action sociale”

source : Insee, comptes nationaux - base 2005

znaczący. Kolejnymi partnerami Francji w handlu zagranicznym z mniejszym deficytem handlowym są: Belgia i Włochy. Wymiana handlowa z Hiszpanią jest zrównoważona. Chiny jawią się jako drugi kraj importujący (37,4 miliardów euro), choć zajmują jedynie 9 miejsce wśród krajów eksportujących (11,0 miliardów euro). Ponadto import z innych krajów europejskich zintensyfikowany został po 2009 r., szczególnie w przemyśle samochodowym (Polska, Rumunia), informatycznym i elektronicznym (Węgry, Republika Czech). Jeśli chodzi o inne kraje, wzrastają zakupy z Azji, Afryki i Środkowego Wschodu, jak również Ameryk (USA, Brazylia).

allemande. Figurent ensuite la Belgique et l'Italie - avec un déficit commercial de moindre ampleur, puis l'Espagne, dont les échanges apparaissent à l'équilibre. La Chine apparaît comme le 2ème pays d'importation (37,4 milliards) mais seulement le 9ème pays d'exportation (11,0 milliards). Par ailleurs, les importations avec les autres pays européens reprennent vigoureusement au lendemain de la crise de 2009, particulièrement pour l'industrie automobile (Pologne, Roumanie), l'informatique et l'électronique (Hongrie, République tchèque). S'agissant des autres pays tiers, les achats se redressent vivement depuis l'Asie, depuis l'Afrique et le Moyen-Orient, ainsi que depuis l'Amérique (États-Unis, Brésil).

Wykres 7. Główne kierunki eksportu i importu we Francji w 2010 r.

Graphique 7 : Principaux partenaires de la France à l'exportation et à l'importation en 2010

¹ : No Hong-Kong

źródło : Dyrekcja Generalna ds. Cel i Akcyzy

¹ : Hong-Kong non compris

source : Direction générale des Douanes et Droits Indirects

d) Charakterystyka podmiotów gospodarczych

Podstawą gospodarki europejskiej są małe i średnie przedsiębiorstwa¹. Prawie 99% firm działających w UE 27 to firmy o liczbie pracujących do 249 osób. Stanowią one główne źródło miejsc pracy – zapewniają blisko 2/3 miejsc pracy w sektorze prywatnym – i przyczyniają się do wytworzenia więcej niż połowy całkowitej wartości dodanej tworzonej przez przedsiębiorstwa w UE 27. Zgodnie z założeniami Komisji Europejskiej małe i średnie przedsiębiorstwa należy postrzegać jako główną siłę napędową innowacji, badań i rozwoju, zatrudnienia oraz społecznej i lokalnej integracji w Europie. W sposób decydujący wpływają na rozwój ekonomiczny krajów UE 27 – zapewniają bazę dla pomysłów związanych z działalnością gospodarczą, wykazując przy tym dużą elastyczność w dostosowywaniu się do stale zmieniających się warunków rynkowych, przez co decydują o konkurencyjności unijnej gospodarki na rynku międzynarodowym.

Polska

Zgodnie z metodologią Eurostatu w Polsce klasyfikacja wielkości przedsiębiorstw dla celów statystycznych dokonywana jest według liczby pracujących. W badanej przez GUS zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących działalność gospodarczą, tak samodzielnie jak i w ramach grup, wyodrębniła się przedsiębiorstwa małe, średnie i duże. Zgodnie z obowiązującymi definicjami do pierwszej z tych grup zaliczane są jednostki o liczbie

¹ Zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 364 z dnia 25 lutego 2004 r. pod pojęciem małego i średniego przedsiębiorstwa rozumie się przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 250 osób, osiągające roczny obrót ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług nieprzekraczający 50 mln euro lub sumy aktywów 43 mln euro. Definicja ta przeniesiona została do polskiego prawa gospodarczego (Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.). Od 1 stycznia 2005 do tej grupy zostały zaliczone również mikroprzedsiębiorstwa (załącznik I do rozporządzenia 364/2004). Dla celów statystycznych Eurostat przyjmuje wielkość zatrudnienia jako jedyne kryterium zaliczania przedsiębiorstw do małych i średnich przedsiębiorstw.

d) Caractéristiques du tissu économique

L'économie européenne s'appuie sur les petites et moyennes entreprises¹. Presque 99% des entreprises de l'UE 27 comptent moins de 250 personnes. Elles regroupent toutefois presque deux tiers des postes de travail dans le secteur privé et contribuent à générer plus de la moitié de la valeur ajoutée totale, générée par les entreprises de l'UE 27. Selon les recommandations de la Commission Européenne, les petites et moyennes entreprises sont à considérer comme principale force motrice de l'innovation, de la recherche et développement, de l'emploi et de l'intégration sociale et locale en Europe. Les petites et moyennes entreprises ont une influence décisive sur le développement économique des États membres de l'UE 27, tout en faisant preuve de souplesse et s'adaptant aux conditions du marché qui changent en permanence ce qui leur permet d'assurer la compétitivité de l'économie européenne sur le marché international.

Pologne

Selon la méthodologie d'Eurostat, le classement en Pologne des entreprises en fonction de leur taille pour les besoins statistiques se fait selon leurs effectifs. Les sociétés non financières analysées par le GUS et qui exercent leur activité à titre indépendant ou dans le cadre de groupes, se répartissent en entreprises petites, moyennes et grandes. Selon les définitions en vigueur, la première catégorie comprend les entreprises de moins de 50 salariés,

¹ Selon le Règlement (CE) no 364/2004 de la Commission des Communautés Européennes du 25 février 2004, la catégorie des petites et moyennes entreprises (PME) est constituée des entreprises qui occupent moins de 250 personnes et dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas 50 millions d'euros ou dont le total du bilan annuel n'excède pas 43 millions d'euros. Cette définition est reprise par le droit économique polonais (Loi du 2 juillet 2004 sur la liberté de l'activité économique ; J.O. no 173, texte no 1807 modifié). Depuis le 1er janvier 2005, les micro-entreprises sont aussi classées dans cette catégorie (annexe I au Règlement no 364/2004). Pour les besoins statistiques, Eurostat ne tient compte que des effectifs comme seul critère de classement dans la catégorie des petites et moyennes.

pracujących do 49 osób, do drugiej – jednostki o liczbie pracujących 50–249 osób, a do trzeciej – jednostki o liczbie pracujących powyżej 249 osób. Małe ogółem zawierają już w sobie mikroprzedsiębiorstwa, tj. przedsiębiorstwa do 9 osób pracujących.

W latach 2003–2010 liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła nieco ponad 1,7 mln. W tym okresie w Polsce, podobnie jak w UE 27, głównym filarem aktywności gospodarczej były przedsiębiorstwa małe, które stanowiły ok. 99% ogólnej ich liczby. Wśród nich przeważały mikroprzedsiębiorstwa, które w 2003 r. stanowiły 97,5% przedsiębiorstw małych i 96,5% wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą. W 2010 r. udziały te wyniosły odpowiednio: 96,9% i 95,9%.

W latach 2003–2010 niewielkie zmiany zachodziły też w strukturze pracujących według wielkości przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą. Pomimo spadkowej tendencji większość, bo ponad 50% pracujących, pracowała w przedsiębiorstwach małych, przy czym ok. $\frac{3}{4}$ z nich pracowało w mikroprzedsiębiorstwach. Udział pracujących w przedsiębiorstwach średnich ukształtował się na poziomie 18–19%. Natomiast udział pracujących w dużych przedsiębiorstwach prowadzących działalność gospodarczą wzrósł z 28,4% w 2003 r. do 30,1% w 2010 r.

Rozkład liczby przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących działalność gospodarczą w Polsce według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności pozwala zauważyć, że w 2010 r. najwięcej, bo 30,4%, prowadziło działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych. Do licznie reprezentowanych należały też podmioty związane z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną, administrowaniem i działalnością wspierającą (sekcja M, N), budownictwem (sekcja F) oraz przetwórstwem przemysłowym (sekcja C), tj. odpowiednio: 13,7%, 13,5% i 10,2%.

Biorąc pod uwagę strukturę pracujących zauważa się, że w 2010 r. ponad połowa pracowała w sekcjach związanych z przetwórstwem przemysłowym (sekcja C) oraz handlem i naprawami pojazdów samochodowych (sekcja G) (odpowiednio: 26,7% i 25,4%). Po około 10% pracujących pracowało w podmiotach związanych z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcje M, N) oraz budownictwem (sekcja F), czyli odpowiednio: 10,7%, i 10,0%.

Francja

Oceny struktury krajowych podmiotów gospodarczych we Francji dokonano w oparciu o nowe pojęcie przedsiębiorstwa, wprowadzone przez dekret nr 2008-1354 z dnia 18 grudnia 2008 r.

W 2009 r., sektor działalności gospodarczej poza rolniczej obejmował 2,69 miliona przedsiębiorstw; 2,65 miliona przedsiębiorstw i 44 tys. spółek. Wśród tych ostatnich, 36 tys. stanowiły spółki francuskie i 8000 spółki z kapitałem zagranicznym.

Wraz z nową definicją przedsiębiorstwa pojawił się dualizm podmiotów gospodarczych. Spółki te stanowią we Francji zaledwie 2% podmiotów. Jednakże zatrudniają 64% pracowników (50% w spółkach francuskich i 14% w spółkach z kapitałem zagranicznym).

la seconde – les entreprises de 50 à 249 salariés et la troisième – les entreprises de plus de 249 salariés. Les petites entreprises comprennent les micro-entreprises i.e. les entreprises de moins de 10 salariés.

Dans les années 2003–2010, le nombre d'entreprises est resté stable, légèrement supérieur à 1,7 million. Pendant cette période, en Pologne de même qu'en l'UE 27, les petites entreprises qui constituent environ 99% du nombre total des entreprises, sont le principal pilier de l'activité économique. Parmi les petites entreprises, les micro-entreprises sont majoritaires : en 2003, les micro-entreprises constituent 97,5% des petites entreprises et 96,5% de l'ensemble des entreprises ; en 2010, ces parts sont respectivement de 96,9% et 95,9%.

Dans les années 2003–2010, la structure des effectifs par taille d'entreprise varie peu. Malgré une tendance à la baisse, plus de 50% de salariés travaillent dans des petites entreprises, dont environ $\frac{3}{4}$ dans les micro-entreprises. La part de salariés qui travaillent dans les entreprises moyennes est de 18–19% tandis que la part de salariés dans les grandes entreprises augmente de 28% en 2003 à 30% en 2010.

La distribution du nombre des sociétés non financières en Pologne selon les sections de la Nomenclature d'Activités Polonaise permet de constater qu'en 2010, la plupart i.e. 30,4% des entités exercent une activité liée au commerce et à la réparation d'automobiles. Les entités dont l'activité appartient aux activités spécialisées, scientifiques et techniques et aux activités de services administratifs et de soutien (sections M, N), à la construction (section F) et à l'industrie manufacturière (section C) sont également nombreuses, respectivement : 13,7%, 13,5% et 10,2%.

S'agissant de la structure des effectifs, en 2010, plus de la moitié des salariés travaillent dans l'industrie manufacturière (section C), le commerce et la réparation d'automobiles (section G), respectivement 26,7% et 25,4%. Environ 10% des salariés travaillent dans chacune des sections suivantes : les activités spécialisées, scientifiques et techniques et les activités de services administratifs et de soutien (sections M, N) et la construction (section F), respectivement 10,7%, et 10,0%.

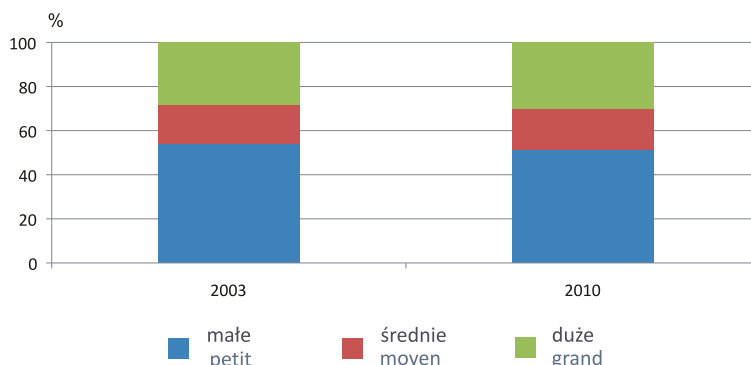
France

Afin d'apprécier la structure du tissu productif national, la France s'appuie sur une nouvelle définition de l'entreprise, introduite par le décret n° 2008-1354 du 18 décembre 2008.

En 2009, on dénombre 2,69 millions d'entreprises dans les secteurs marchands non agricoles : 2,65 millions correspondent chacune à une entreprise et 44 milliers correspondent à des groupes d'entreprises. Parmi ces derniers, 36 000 sont des groupes français et 8 000 sont sous contrôle de groupes étrangers. La nouvelle définition de l'entreprise fait apparaître l'extrême dualisme du tissu productif imputable au poids des groupes. Les groupes ne représentent en France que 2% des entreprises. Pourtant, ils emploient 64% des salariés (50% dans des groupes français et 14% dans des groupes étrangers).

Wykres 8. Struktura pracujących według wielkości przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w Polsce w 2003 r. i 2010 r.

Graphique 8 : La structure de l'emploi dans les entreprises non-financières opérant en Pologne en 2003 et 2010

źródło: GUS.
source : GUS.

Dekret z 2008 r. określił cztery kategorie przedsiębiorstw, z jednoczesnym uwzględnieniem poziomu zatrudnienia i obrotów:

- mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 10 pracowników i osiągające obroty roczne lub bilans roczny nie przekraczający 2 milionów euro;
- małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 250 pracowników i osiągające obroty roczne nie przekraczające kwoty 50 milionów euro;
- średnie przedsiębiorstwa (ETI) nie należące do kategorii średnich i małych przedsiębiorstw, zatrudniające poniżej 5000 pracowników i osiągają obroty roczne nie przekraczające kwoty 1500 milionów euro;
- duże przedsiębiorstwa nie sklasyfikowane w poprzednich kategoriach.

Le décret de 2008 définit par ailleurs quatre tailles d'entreprise, en tenant compte à la fois des effectifs et du chiffre d'affaires.

- les microentreprises occupent moins de 10 personnes et ont un chiffre d'affaires annuel ou un total de bilan n'excédant pas 2 millions d'euros ;
- les petites et moyennes entreprises occupent moins de 250 personnes et ont un chiffre d'affaires annuel n'excédant pas 50 millions d'euros ;
- les entreprises de taille intermédiaire (ETI) n'appartiennent pas à la catégorie des PME, occupent moins de 5 000 personnes et ont un chiffre d'affaires annuel n'excédant pas 1 500 millions d'euros ;
- les grandes entreprises sont les entreprises non classées dans les catégories précédentes.

Klasyfikacja ta pozwala uchwycić koncentrację podmiotów gospodarczych. W 2009 r., w sektorze usług rynkowych pozarolniczych, 2,56 miliona przedsiębiorstw, czyli 95% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniały 19% pracowników, podczas gdy 217 dużych przedsiębiorstw zatrudniało 31% pracowników. W świetle tej różnicy, poziom zatrudnienia był relatywnie zrównoważony, to jest około 131000 małych i średnich przedsiębiorstw i 4600 średnich przedsiębiorstw (ETI) zatrudniało odpowiednio: 28% i 23% pracowników.

Środek ciężkości tworzenia nowych miejsc pracy skupił się wokół małych przedsiębiorstw, których liczebność w ostatnich 30 latach wzrosła o 25%. Przedsiębiorstwa zatrudniające do 10 pracowników utworzyły blisko dwie trzecie dodatkowych miejsc pracy. Poziom zapotrzebowania na nowe miejsca pracy maleje wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstw. W firmach zatrudniających ponad 500 osób zanotowano nawet spadek zapotrzebowania na nowe miejsca pracy o jedną trzecią. W latach 1980 i 1990 nastąpiły zmiany szczególnie w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących poniżej 50 osób; w 2000 r., pomimo silnego ożywienia miejsc pracy, z których głównie powinny korzystać najmniejsze przedsiębiorstwa, największą dynamiką liczby miejsc pracy charakteryzowały się małe i średnie przedsiębiorstwa.

La concentration du tissu productif s'illustre aussi à travers cette classification. En 2009, dans les secteurs marchands non agricoles, 2,56 millions d'entreprises, soit 95% des entreprises, sont des microentreprises. Elles emploient 19% des salariés. À l'opposé, 217 grandes entreprises emploient 31% des salariés. Par-delà cette opposition, la partition de l'emploi est relativement équilibrée : environ 131 000 petites et moyennes entreprises et 4 600 entreprises de taille intermédiaire emploient respectivement 28% et 23% des salariés.

Le centre de gravité des créations d'emplois s'est déplacé vers les unités de petite taille. Pour une progression de l'ordre de 25% dans l'ensemble du champ au cours des 30 dernières années, les établissements de moins de 10 salariés ont créé près des deux tiers d'emplois supplémentaires. Le taux diminue régulièrement avec la taille et devient franchement négatif (en baisse d'un tiers) au-dessus de 500 salariés. Le transfert s'est surtout opéré au bénéfice des unités de moins de 50 salariés dans les années 1980 et 1990 ; dans les années 2000, et malgré une forte reprise de l'emploi qui aurait pu profiter d'abord aux plus petites, c'est entre 50 et 500 salariés que la croissance des effectifs s'est montrée la plus dynamique.

Tabela 10 : Struktura przedsiębiorstw i liczby pracujących według podstawowego rodzaju działalności w przedsiębiorstwach niefinansowych prowadzących działalność gospodarczą w Polsce w 2010 r. (w %)

Tabela 10 : La structure des entreprises et de l'emploi selon l'activité principale des entreprises non-financières opérant en Pologne en 2010 (en %)

Sekcje PKD	Przedsiębiorstwa	Pracujący	Secteurs d'activité
	Entreprises	Emploi	
Przemysł (B-E)	10,8	31,8	Industrie sauf construction (B-E)
w tym przetwórstwo przemysłowe (C)	10,2	26,7	dont Industrie manufacturière (C)
Budownictwo (F)	13,5	10	Construction (F)
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia (G-I) w tym :	41,3	36,1	Commerce, transport, hébergement et activités de restauration (G-I), dont
Handel; naprawa pojazdów samochodowych (G)	30,4	25,4	Commerce; réparation d'automobiles et de motocycles (G)
Transport i gospodarka magazynowa (H)	8	8,1	Transports et entreposage (H)
Zakwaterowanie i gastronomia (I)	2,9	2,6	Hébergement et restauration (I)
Informacja i komunikacja (J)	3,2	2,9	Information et communication (J)
Obsługa rynku nieruchomości (L)	2,1	1,9	Activités immobilières (L)
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, administrowanie i działalność wspierająca (M,N)	13,7	10,7	Activités spécialisées, scientifiques et techniques, activités de services administratifs et de soutien (M,N)
Edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (P-Q)	9,9	4,1	L'éducation, les soins de santé et assistance sociale (P-Q)
Kultura i rekreacja, pozostała działalność usługowa (R,S)	5,5	2,5	Arts, spectacles et activités récréatives, autres activités de services (R, S)

źródło : Eurostat.

source : Eurostat

W ostatnich dziesięcioleciach rozwój sektora usługowego kompensował spadek zatrudnienia w przemyśle. Rozwój skoncentrowany był w głównych sektorach rynku. Zatrudnienie w przemyśle spadło o ponad jedną trzecią w ciągu ostatnich trzydziestu lat, w tym o ponad połowę w sektorze dóbr konsumpcyjnych, tj. najbardziej dotkniętym redystrybucją produkcji w skali światowej. Tymczasem utrzymał się w perspektywie długoterminowej poziom zatrudnienia w przemyśle rolno-spożywczym. W sektorze usługowym szczególnie dynamicznie rozwijały się usługi dla firm i osób fizycznych, wyprzedzając znacznie działalność finansową, transportową czy handlową. W działalności niehandlowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej tworzy się więcej miejsc pracy niż w działalności administracyjnej.

Au cours des dernières décennies, c'est l'expansion des secteurs tertiaires, et notamment le développement des services, qui a plus que compensé le recul de l'emploi industriel. L'évolution a été contrastée à l'intérieur des grands secteurs marchands. L'emploi industriel a chuté de plus d'un tiers en trente ans, mais de plus de moitié dans les biens de consommation, secteur le plus affecté par la redistribution des productions à l'échelle mondiale. À l'opposé, les industries agricoles et alimentaires sont parvenues à maintenir l'emploi dans la durée. Dans le tertiaire marchand, les services aux entreprises et aux particuliers se sont montrés particulièrement dynamiques, loin devant les activités financières, les transports ou le commerce. Dans les activités non marchandes, les secteurs de l'éducation, la santé et l'action sociale créent plus d'emplois que l'administration.

Tabela 11 : Przedsiębiorstwa i pracujący według sektorów działalności we Francji 2009 r.

Tableau 11 : Poids des secteurs d'activité et nombre d'actifs salariés en France en 2009

Jednostki: liczby bezwzględne, %

unités : nombre, %

Rodzaje działalności według sekcji (NACE Rev. 2)	Liczba przedsiębiorstw	Liczba pracujących	Struktura przedsiębiorst	Struktura pracujących	Secteur d'activité (NAF rév. 2 A10/A21)
	Nombre d'entreprises	Effectifs salariés	Répartition du nombre d'entreprises	Répartition des effectifs salariés	
Ogół jednostek (bez sekcji "A", "K", "O")	2 640 853	12 125 690	100,0	100,0	Ensemble du champ (hors section "A" "K" "O")
Przemysł (BE)	193 137	3 334 459	7,3	27,5	Industrie sauf construction (BE), dont
Przetwórstwo przemysłowe (C)	183 133	2 967 712	6,9	24,5	Industrie manufacturière (C)
Budownictwo (F)	385 776	1 354 294	14,6	11,2	Construction (F)
Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia (G-I)	867 008	4 445 998	32,8	36,7	Commerce, transport, hébergement et activités de restauration (GI)
Handel; naprawa pojazdów samochodowych (G)	575 549	2 604 910	21,8	21,5	Commerce; réparation d'automobiles et de motocycles (G)
Transport i gospodarka magazynowa (H)	78 113	1 166 515	3,0	9,6	Transports et entreposage (H)
Zakwaterowanie i gastronomia (I)	213 346	674 573	8,1	5,6	Hébergement et restauration (I)
Informacja i komunikacja (J)	72 967	629 492	2,8	5,2	Information et communication (J)
Obsługa rynku nieruchomości (L)	124 972	178 262	4,7	1,5	Activités immobilières (L)
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, administrowanie i działalność wspierająca (M, N)	399 713	1 491 870	15,1	12,3	Activités spécialisées, scientifiques et techniques, activités de services administratifs et de soutien (M, N)
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (O-Q)	396 312	403 856	15,0	3,3	Administration publique (O-Q)
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, pozostała działalność usługowa (R-U)	200 968	287 459	7,6	2,4	Arts, spectacles et activités récréatives, autres activités de services (R-U)

Zbirowość: podmioty prowadzące głównie działalność niefinansową, pozarolniczą i administracja niepubliczna, w tym mikroprzedsiębiorstwa. Obejmuje firmy, które posiadały dodatni bilans sprzedaży w 2009 r.
 źródło : Insee, LIFI 2009 i ESANE 2009

Champ : entreprises dont l'activité principale est non financière, non agricole et hors administrations publiques, y compris les microentreprises. Seules les entreprises ayant un chiffre d'affaires strictement positif en 2009 sont retenues.
 source : Insee, LIFI 2009 et ESANE 2009

4. Charakterystyka społeczna

a) Charakterystyka budżetów gospodarstw domowych

Charakterystykę dochodów gospodarstw domowych przedstawiono z uwzględnieniem dochodu rozporządzalnego i wydatków gospodarstw domowych w Polsce w latach 2000-2010. Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatki oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie. Wydatki gospodarstw domowych obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Polska

W 2010 r. w gospodarstwach domowych ogółem przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę kształtował się na poziomie około 1193 zł i był niemal dwukrotnie wyższy niż w 2000 r. Analiza relacji wysokości dochodu rozporządzalnego i wydatków gospodarstw domowych w Polsce w tym okresie wskazuje, że do 2005 r. bieżące wydatki pochłaniały ponad 90% dochodu rozporządzalnego gospodarstw. Dopiero w 2006 r. relacja wydatków do dochodu spadła do 89,2%. Już od 2004 r. notowany jest stały spadek tej proporcji, aczkolwiek nadal na inwestycje lub oszczędności

4. Caractéristiques sociales

a) Le budget des ménages

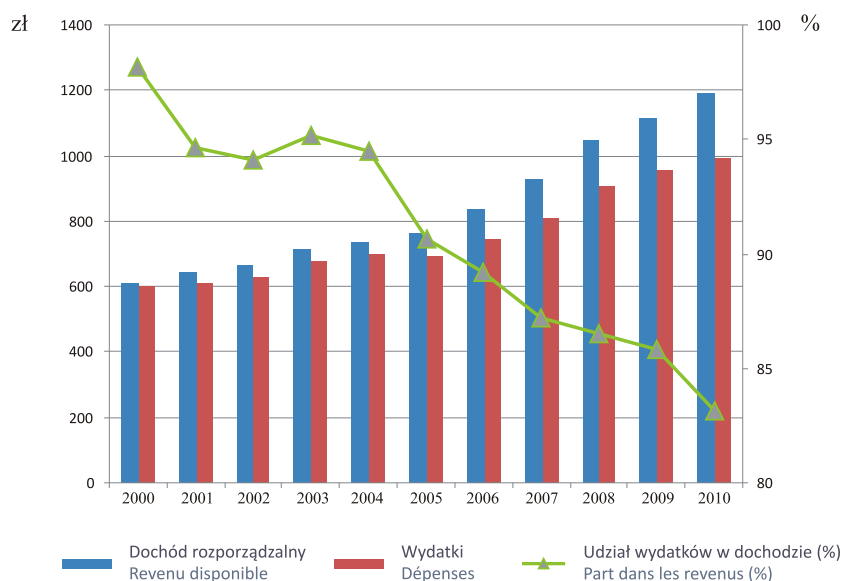
Les revenus de ménages sont présentés compte tenu du revenu utilisable et des dépenses des ménages dans les années 2000-2010. Le revenu utilisable d'un ménage comprend tous les revenus courants provenant de toutes les sources, nets des acomptes sur l'impôt et des cotisations sociales et cotisations maladie. Les dépenses des ménages comprennent les dépenses supportées par les ménages en vue de l'acquisition de biens et de services de consommation et autres dépenses.

Pologne

En 2010, le revenu utilisable mensuel moyen des ménages par personne est environ de 1193 zł soit presque le double de celui de 2000. L'analyse de la relation entre le revenu utilisable et les dépenses des ménages en Pologne pendant cette période montre que jusqu'en 2005, les dépenses courantes constituent plus de 90% du revenu utilisable des ménages. À partir de 2006, cette part descend en dessous de 90%. Cependant les Polonais ne disposent que de moins de 20% de leurs revenus moyens pour investir ou épargner (14,2% en 2009 et 16,9% en 2010). Les produits

Wykres 9. Budżety gospodarstw domowych w Polsce w latach 2000-2010

Graphique 9 : Budgets des ménages en Pologne

źródło: GUS
source : GUS

w portfelach Polaków zostaje mniej niż 20% przeciętnych dochodów (14,2% w 2009 r. i 16,9% w 2010 r.). Główny udział w wydatkach mają koszty zakupu żywności i napojów bezalkoholowych, użytkowanie mieszkania i koszty energii. Dość wysokie i regularnie rosnące są też koszty transportu – w 2010 r. przeciętnie w gospodarstwie domowym przeznaczano na transport 94,78 zł miesięcznie, co stanowiło 9,6% wszystkich wydatków oraz 7,9% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego (w 2009 r. odpowiednio 9,7% i 8,3%). W latach 2000-2010 struktura spożycia w gospodarstwach domowych w Polsce nie zmieniła się. Zauważa się jedynie, że wyższy niż w pozostałych grupach udział wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii notowany jest w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów, natomiast wydatki na edukację – w wieloosobowych gospodarstwach domowych pracowników, zwłaszcza pracowników na stanowiskach nierobotniczych.

Francja

W 2010 r. roczny dochód do dyspozycji brutto francuskich gospodarstw domowych wyniósł średnio (według krajowych danych) 19900 euro. Dochód gospodarstw domowych wzrastał stopniowo w latach 2000-2008 z 15000 euro do 19600 euro, po czym wraz ze światowym kryzysem gospodarczym dynamika wzrostu zmalała.

Konsumpcja gospodarstw domowych charakteryzowała się podobną dynamiką, wzrost od 2000 r. do 2008 r. z 12900 euro do 16600 euro na 1 gospodarstwo domowe, a następnie ustabilizowało się na poziomie blisko 17000 euro. Udział konsumpcji w dochodzie do dyspozycji pozostał relatywnie stały, w granicach 84% do 85%.

alimentaires et les boissons non alcoolisées, les coûts du logement et de l'énergie pèsent le plus dans les dépenses. Les coûts des transports sont aussi assez élevés et continuent à croître – en 2010, les ménages y dépensent en moyenne 94,78 zł par mois ce qui représente 9,6% de l'ensemble des dépenses et 7,9% du revenu utilisable mensuel moyen (en 2009, respectivement 9,7% et 8,3%). Dans les années 2000-2010, la structure de la consommation des ménages en Pologne ne change pas. On observe seulement que la part de dépenses consacrées au logement et à l'énergie est plus importante dans les ménages des retraités tandis que la part de dépenses d'enseignement est plus élevée dans les ménages des actifs composés de plusieurs personnes, notamment des actifs ayant des postes non ouvriers.

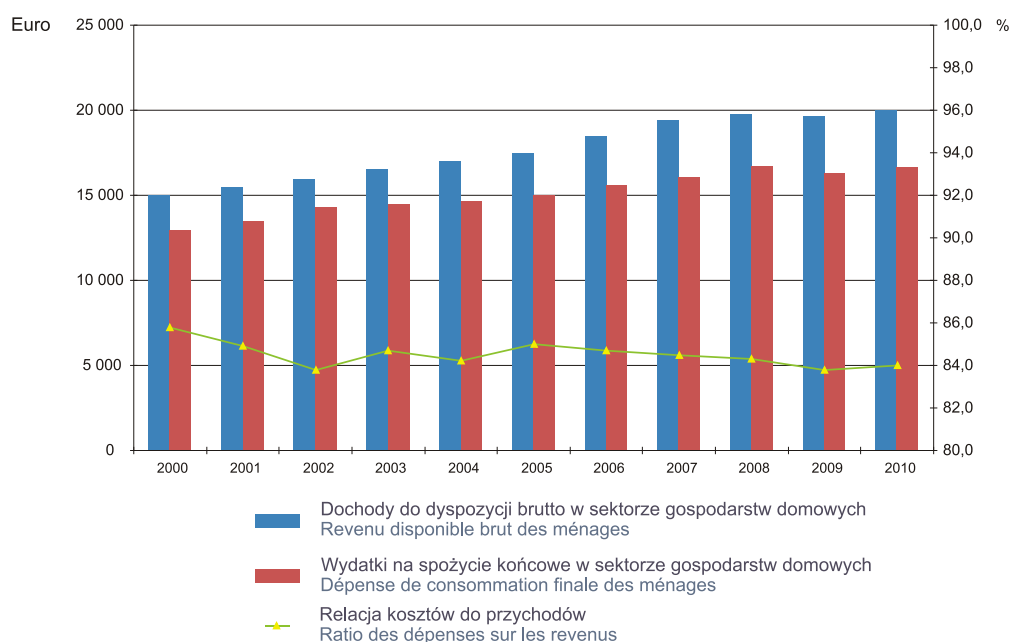
France

Le revenu disponible brut des ménages français s'établit, en moyenne et selon les données de la comptabilité nationale, à près de 19 900 euros en 2010. Le revenu des ménages a cru de façon progressive sur la période 2000-2008, passant de 15 000 euros à 19 600 euros, avant de connaître un tassement avec la crise économique mondiale.

La consommation des ménages a suivi une dynamique similaire : une progression soutenue de 2000 à 2008, passant de 12 900 euros par ménage à 16 600 euros, puis une stabilisation proche de 17 000 euros. La part de la consommation dans le revenu disponible est restée relativement stable, autour de 84% à 85%.

Wykres 10. Dochody, konsumpcja i oszczędności w sektorze gospodarstw domowych we Francji w latach 2000-2010

Graphique 10 : Revenus, consommation et épargne des ménages en France sur la période 2000-2010

źródło: Insee
source : Insee